

POLITIKA

Hauteskunde
kanpainak ez ditu
erotu Ipar Euskal
Herriko bazterrak

NAZIOARTEA

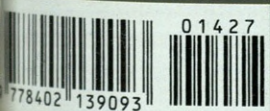
Malcom X, pantera
beltzaren
berpizkundera

JESUS ABREGO

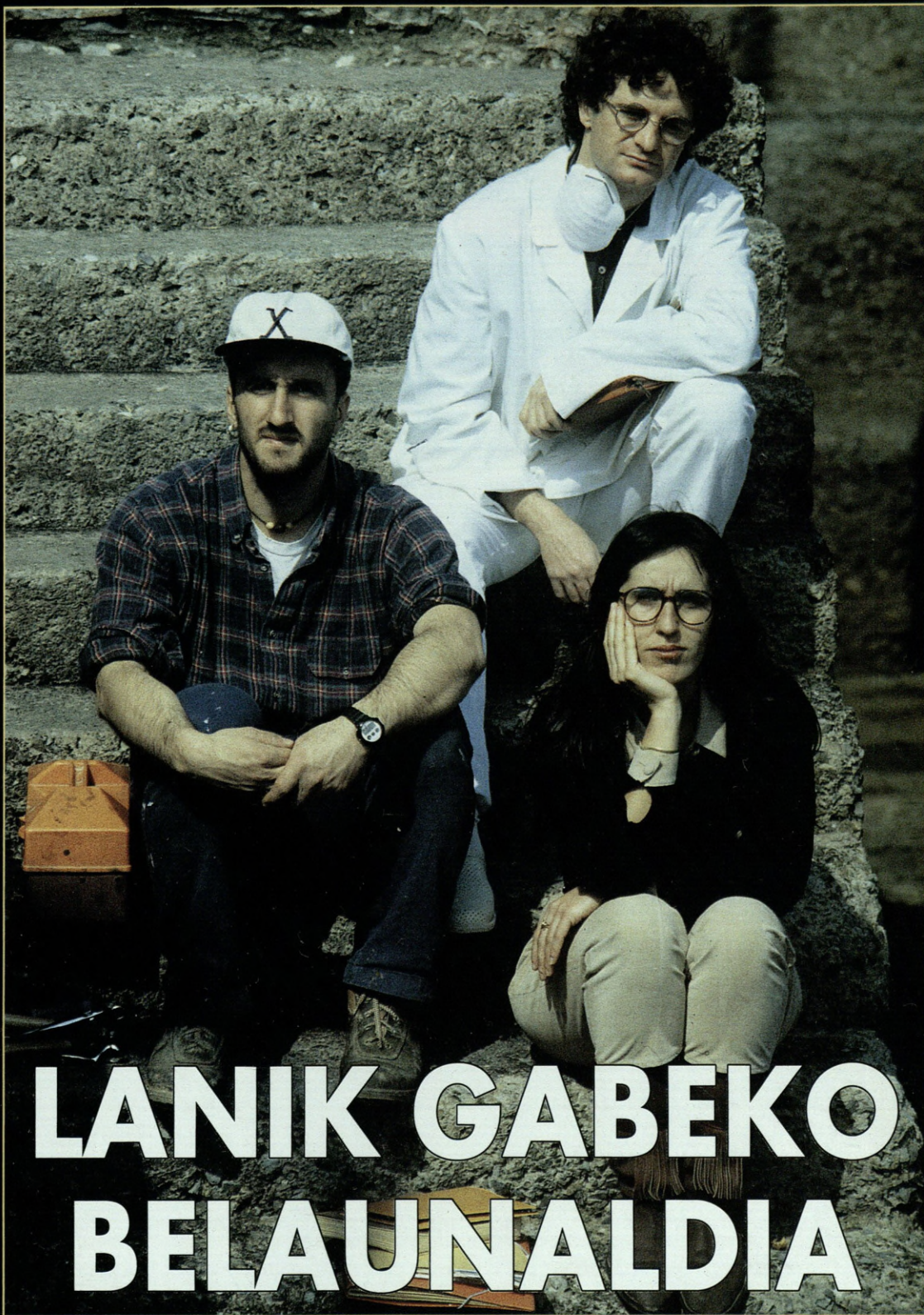
«Egungo
pilotariak
prestakuntza
hobe dute, baina
teknika ez dute
aldatu»

LITERATURA

Lizardi poeta, hil
zenetik 60 urtera

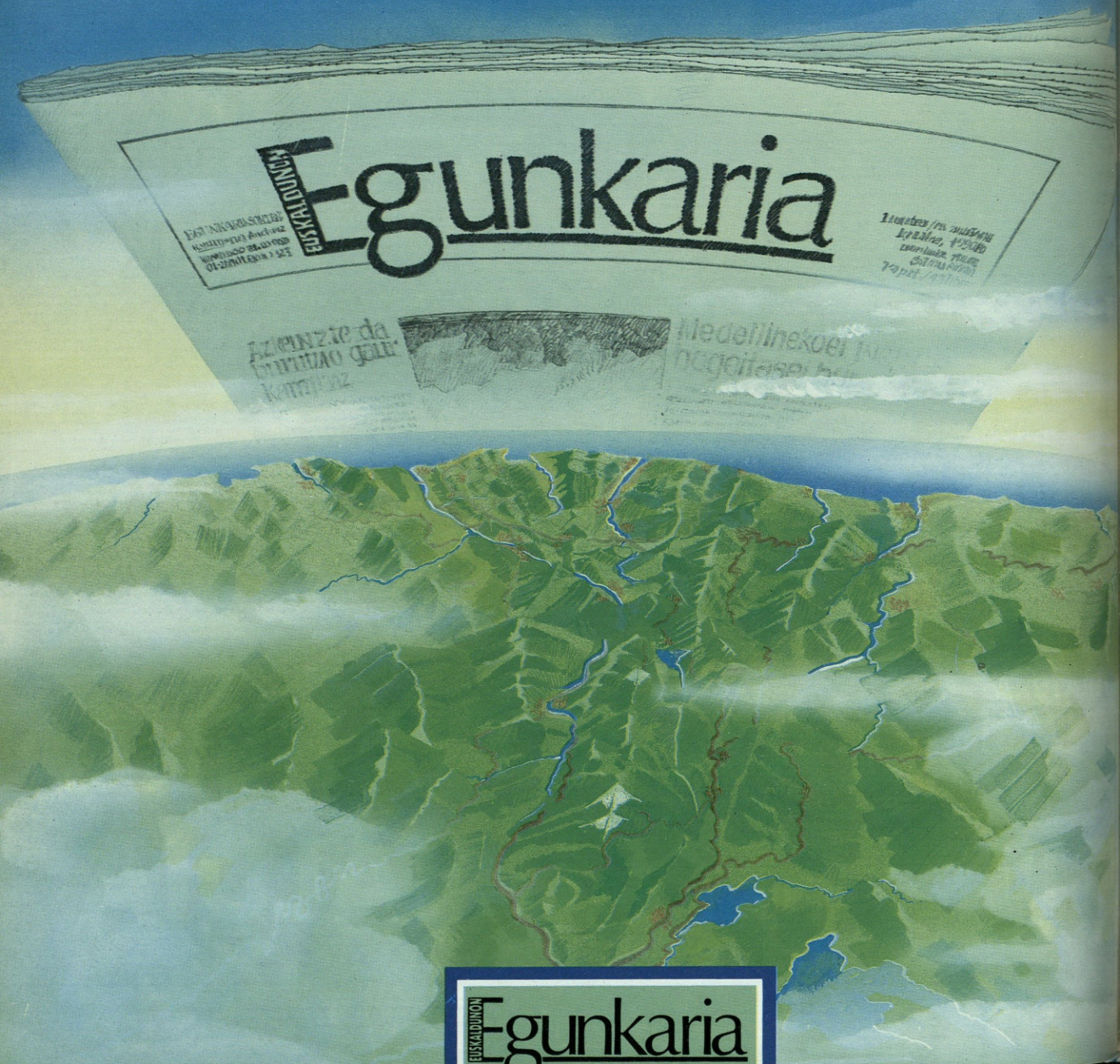
ARGIA

LANIK GABEKO BELAUNALDIA

Euskal Herriko Egunkaria

Zure Egunkaria

EUSKALDUNON
Egunkaria

Autopista eta elurra

BESTE milaka euskal biztanleri bezala, joan den asteburuko elurteak, kristorena izan gabe ere, sekulako eragozpenak ekarri zizkidan. Igande goizez arazo larri bat nuen konpontzeko Bilbon, eta autopista hartu beharrean nengoen.

Zein izango neure harridura Zarauzko inguru horretan tiketa eman behar zidan langileak autopista Elgoibar inguruan itxirik zegoela esaterakoan! Zer itxirik egongo, eta autopista! Hala eta guztiz ere, tiketa eman egin zidan.

Nola liteke ordaipenko bide hau horren gutxi zaindua egotea? Ez ote dute subkontrata dutenek betebeharririk?

Okerrena buelta izan zen, ilunabarrean. Durangoko peajea baino lehen hiru ordu eman genituen geldirik, errepede nazionala libre zegoen bitartean!

Non egongo ote ziren lurra baztertzeko makinak? Behar bezainbesteko makineriarik ez? Gaurdian Donostiara iritsi ginen, aldezturik Zarautzen ordainsaria utzi eta gero, noski.

Guiz hau txarra bada ere, txarrena, berri, buruan darabildikan kezka: hartuko

IRAKUR- LEAK MINTZO

ote dituzte neurriak hurrengo kasuetarako. Zein neurritan Eusko Jaurlaritzaren erantzukizuna? Eta isil daitezela mesedez, egun pare bat leheneago hamazazpi makinarekin Gipuzkoaren egoera salbu zegoela zioten agintariak.

Julen Martin
(Donostia)

EE eta PSOE

EGUN batzuk barru burutuko da bi alderdi hauen arteko bateratze bidea. Eta batzuen eta besteen arrazoiak ikusirik, ez ote zen logikoagoa EEk IUekin bat egitea PSOEkin baino? IU eta PSOE, bat zein bestea espainiarrak; baina jarretan hurbil-

tasun ideologiko handiagoa komunistekin sozialistekin baino: euskararen aldeko jarraera, Nafarroaren aldarrikapena, euskararen sustapena... Suposatzen dut hausnarke-ta baterako baino ez dela izango, baina ez legoke gaizki botereari eta politikari horrenbesteko atxikimendurik ez izatea.

Baina, ez ote da negoziatziorik izan benetako Euskal Herriko ezker abertzaleko sektoreak *ezkerraren* lemapean biltzeko? Telegidatua izan al da EAJri itzal egiteko? Edo badago arrazoirik bi alderdi hauek bakarrik bat egiteko?

Miren Aldabe
(Bilbo)

OHARRA: Sail hau, aldizkarian azaldutako edozein gairi buruz edota interesgarri litekeen beste edozeini buruz, **ARGIA**ko irakurleak adierazi nahi duena idatziz jasotzeko txoko irekia da. Gutunak, ahal dela, ez du mila karakter (folio erdi, espazio bi-koitzean) baino gehiago izango; bertan, igoerlearen izen-abizenak eta kaleratu nahi duen sinadura agertuko dira, gehienez lau hitzetako titularrarekin batera. Gutun hauek **ARGIA**, 1 eta 2 pabilioiak, Industrialdea, 20160 Lasarte-Oria helbidera bidali behar dira.

H I R U G A R R E N B E G I A

Ni poeta kaxkar bat naiz

PARNASORAKO txartela aldizkarian lortu nahian jarri dira aste honetan —eta ahobatez— gure kazetari *nobelgaiak*. Kultura sailean idazten dute eta, kutsatuta nonbait, kazetarigintza poetikorantz egin dute jauzi, sarerik gabe, *kazetari berri* ausartek.

Ekimena ez da txarra. Saiaketa moduan ongi dago. Eta honela ulertuta hurbildu gatazkie eta sorbaldan kolpetxo emanaz maizago saia daitezen animatu. Izan ere, eta azken alea erakusgarri leiala da, tituluek sortzen digute burukomin bat baino gehiago. Lanik zailenetakoa da berau guretzat.

Gehien bera ikusten da eta akatsak ere bertan nabarmentzen dira: hortxe jarduten dugu ez-dakit-zeren *zurrunbiloan*; hangoak eta hemengoak *auzitan*; *urlia berrien sandia zaharrak* eta abar luzea. Ez digutela, eskuarki, irudimen eta berritasunaren Oscarra emanen, alegia. Eh, ez zaitezela denak orain ah-bai-konturatu-nintzen eta horrelakoetan has. Aurrekoa esana dago zuek zera esan dezazuen: «Ez, *lasai*, ez da *horrenbesterako*. Ez *larritu*». Berreziki zaindu beharrekoak direla, dena den, begien bistakoa da. Azkenengoan **Inaki Irazabalbeitia**ri erabat izorratu genion

berea, *oparotasun* behar zuen tokian *oparotsaun* gaiztoa jarritz (begiz jota dugula dirudi. Berak badaki ezetz.)

Ihesitako akatsak alde batera, liluratu gaituztenak irudi lausotuenak eta, berreziki, segidan datozen txepetx eta armiarma sareen kontuak. Biak segidan, biak animalien figurak baliatuz. Kulturen titulu erabat bukolikoak. Urratsak, dena den, mailaka eman behar izaten dira eta iruditzen zaigu agian apur bat azkarregi ez ote diren joan. Armiarma sarean harrapatutakoarenak ez dakigu oso ongi erantzuten dion planteamentuari, baliteke, baina

habia beroan dabiltzanak izan zitezkeen beste txori batzuk; hots, bertsolari gazte hauei txepetx deitu diegu hain zuzen ere Otaño zaharrak txepetxa «*zalapartako begalaria eta kantari ergela*» erakutsi zigunean. Ezin hasieratik asmatu, ordea.

Ohar goibela ere badaukagu, zoritxarrez, aste honetan. 100 urte betetakoan erreportaiari azaltzen den eta bere pasadizuak eskaini zizkigun Juana Maria Arozena joan den ostiralean zendu zen Goizuetako bere etxean. Doluminak **ARGIA** egiten dugun guztion partez.

MIKEL ELORZA

N O N - Z E R

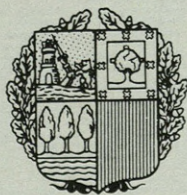
- 7** Politika kronika. AITZIBER YARZA.
- 8.** Alderdi abertzaleen enbidoa hauteskunderen joko motelean. IXABEL ETXEBERRIA, AITZIBER YARZA.
- 12.** Politika ttantaka.
- 14.** Nazioarte kronika. LUKAS MARTINEZ.
- 16.** Malcolm X, pantera beltzaren berpizkundea. XABIER LETONA.
- 20.** Nazioarte ttantaka.
- 22.** Sondika Denverri begira. PELLO ZUBIRIA.
- 24.** Bizkaia, Gipuzkoa eta Arabako gazteen % 50,5 langabezian daude.
Gazte langabezia, XXI. mendeko sindromea. MYRIAM GARTZIA.
- 28.** Kirol eta kulturaz jantzi da Korrika 8. AMAGOIA IBAN.
- 32.** Urtebete eman dute irakasle kaleratuek lanean soldatarik jaso gabe.
EHU: irakasleen desafioak erantzunik jaso ezean. RITXI LIZARTZA.
- 34.** Jesus Abrego: «Egungo pilotariak prestakuntza hobe dute, baina teknika ez dute aldatu». ALBERTO IRAZU.
- 40.** Kultura kronika. J.J. PETRIKORENA.
- 42.** Laster egongo da kalean Erramun Martikorenaren disko berria.
«Kantatzeko giroa ez da erraza, baina bada nahikeria gazteen aldetik». JOXI GOIKOETXEA.
- 46.** Hil zela hirurogei urte bete dira martxoan.
Lizardi poetaren oin hotsak egungo literaturaren begietan. J.J. PETRIKORENA.
- 50.** Munduaren zabaletik kultura. J.M. HERITZ.
- 52.** Kultura Agenda.
- 54.** Argitalpenak.
- 56.** Kultura ttantaka.
- 58.** Aukeran.
- 63.** Denborapasa.
- 66.** Ni ere kaltetua naiz. JON ORBEZUA.

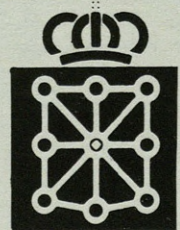
POLITIKA: Martxoaren 21 eta 28an bururutuko diren Frantziako hauteskunderik ez dute Iparraldean interes handiegia sortu. Frantzia osoan gertatzen den fenomeno bera eman da Iparraldean ere. Hala ere, abertzaleen bi zerrenda aurkeztzen dira eta aukera ona izango da abertzaleen eragina norainokoa den neurtzeko. Botata dute, jada, enbidoa aurkeztzen diren bi talde abertzaleek./8

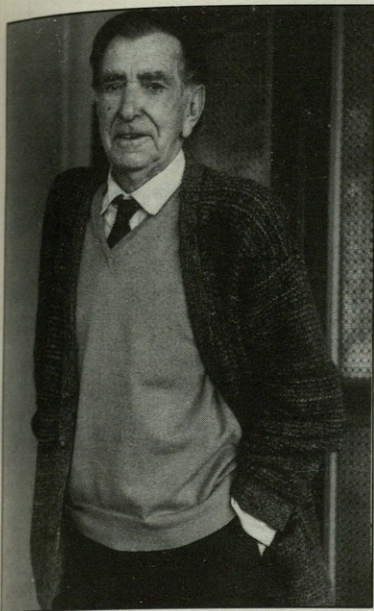
KORRIKA 8: Martxoaren 26an irtengo du Iruñetik Korrika 8. edizioak. 2.100 kilometrotik gora egingo ditu lekukoak apirilaren 4a bitarte. Egun horretan amaituko da Bilbon aurtengo lasterketa. Baina egun horietan bizitakoa hilabete luzez landutako egitaraua emaitza da. Prestaketetan diharduten AEK-ko kideengana jo dezazken txanparen berri jakiteko./28

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

Aldizkari honek Nafarroako Gobernuaren
laguntza jaso du

JESUS ABREGO: Erremontean sekula izandako pilotari onentzat joa, Jesus Abrego Narbarte nafarrak bere garaiko marka guztiak hautsi zituen. Profesional mailako lehen partidua hamalau urterekin jokatu, bat baino gehiagotan bi eta hiru areroren kontra neurtua, oraindik ere norik ez du berak jarritako langa gainditu. Frontoian gizondu zen mutila, nola ez, frontoian harrapatu dugu, pilotari gazteei so. / **34**

LITERATURA: Biak gazte hil ziren. 33 urterekin Lizardi. 26rekin Loramendi. Martxoan bete dira 60 urte. Haien irudia gaurkoratu asmoz hainbat solaskiderek aritu gara: Juan Mari Lekuona, Anjel Lertxundi, Bitoriano Gandiaga, Anjel Zelaia, Karlos Otegi, Jon Kortazar, Antton Valverde eta Lizardiren seme zaharrena den Xabier Agirrerekin. Gaur egungo ikuspegitik zertan dira poeta handion lanak galderari erantzun diete. / **56**

GIZARTEA: Bizkaian, Gipuzkoan eta Araban bi gaztetik batek ez du lanik Eustat-eko datuen arabera. Iparraldean langabetuen % 26 gazteak dira. Nafarroan langabezia tasa % 23,9koa da. Datuok gazteen egoera larria adierazten dute. Sindikatuek eta talde desberdinek salatu dute egoera hau. Gazteek ez dute lanik. Zeintzuk dira egoera honen arrazoiak? Nola atera zulotik? Etorkizuna beltz aurkezten da denontzat krisi garai hauetan. / **22**

Jabea: Zeruko Argia, S.A.L.
Argia egiten dugu:
Donostian: Eñaut Apaolaza, Amagoia Iban, Alberto Irazu, Joxi Goikoetxea, Ritxi Lizartza, Juan Jose Petrikorena, Patxi Sarriegi, Garbiñe Ubeda, Aitziber Yarza.
Bilbon: Maite Artola, Myriam Garcia, Maite Iriondo, Xabier Letona, Maite Lizarraga, Sabino Madariaga, Amaia Nabaskues, Nere Portillo, Idoia San Sebastian, Lierni Uribarren, Ainara Zuazabeitia, Aitor Zuberogitia.
Iruñean: Iñaki Camino, Patxi Larrion, Ixiar Rozas, Iñigo Herce, Ander Usabiaga.
Iparraldean: Ixabel Etxeberria.
Gasteizen: Ismael Diaz de Mendivil, Jon Maia, Leire Lopez de Aberasturi, Igone Olarte, Estitxu Ugarte.
Kolaboratzaileak: Iñaki Agirresarobe, Mikel Antza, Xabier Alegria, Edorta Arana, Hilario Arbelaitz, Xipri Arbelbide, Karlos Argiñano, Gorka Arrese, Patxi Azpillaga, Mikel Arrieta, Juan Mari Arzak, Mikel Asurmendi, Jean Louis Davant, Elhuyar, Joxan Elozegi, Xarlo Etxezarreta, Luis Fernandez, Fernan Goñi, Andres Gostin, Jimu Iturralde, Josu Landa, Juan Jose Lapitz, Xabier Lekuona, Xabier Lezeta, Emilio Lopez Adan, Mattin, Xabier Mendiguren, Bego Montorio, Imanol Murua, Jaione Ogiza, Joxan Oiz, Eva Olaizola, Xabier Oleaga, Joxe Mari Ostolaza, Bota Puntutuba, R.M. Sabaris, Joxemi Saizar, Carlos Santamaria, Jon Sarasua, Tala, Txillardegia, Iñaki Uria, Iñaki Uriarte, Asisko Urmeneta, Iñaki Zarata, Pello Zubiria.
Hizkuntz arduraduna: Mikel Elorza.
Argazkiak: Aitor Bayo, Leire Arzuaga.
Diseinu eta montajea: Garbiñe Ubeda, Karlos Beristain.
Infografia: Beñat Azurmendi, Iñaki Martiarena.
Azala: Aitor Bayo, Garbiñe Ubeda.
Publizitatea: Josu Martikorena.
Promozioa: Jose Luis Olaziregi.
Administrazioa: Aitor Aznar.
D.L.: NA 80-1963.
ISSN: 0213-909X
Commission paritaire: 72562 E.
Helbidea: Industrialdea, 1 eta 2 pabiloiak. 20160 Lasarte-Oria, 114 Postakutxa Bilbo, Iratxe Monastegia 70 3.ezk 31011 Iruñea.
Tfnoa: (943) 37 15 45, (94) 424 46 63, (948) 17 80 78
Faxa: (943) 36 10 48.
Inprimategia eta Fotomekanika: ANTZA.

GAT 1.025

THINKOKI, S.A.**ASTE SANTURAKO AUKERARIK ONENA****Irteerak Euskal Herritik**

Picos de Europa (autobusa 5 egun)	25.650 pezeta
Xacobeo 93 (autobusa 6 egun)	27.00 pezeta
Andorra (autobusa 6 egun)	29.150 pezeta
Paris (autobusa 6 egun)	33.700 pezeta
Bruselas (autobusa 6 egun)	34.900 pezeta
Portugal (autobusa 6 egun)	35.000 pezeta
Circuito Pirenaico (autobusa 5 egun).....	35.600 pezeta
Roma (autobusa 6 egun)	38.900 pezeta
El Tirol (autobusa 6 egun)	38.900 pezeta
Londres (hegazkina 6 egun)	58.700 pezeta
Estambul (hegazkina 6 egun)	73.500 pezeta
Praga (hegazkina 5 egun)	79.900 pezeta
Tunez (hegazkina 8 egun, ibilaldia)	90.300 pezeta
Cartagena de Indias (hegazkina 10 egun * * * * * Hotela)	209.700 pezeta

Irteerak hegazkinez

Grezia (8 egun ibilaldia)	65.200 pezeta
Estatu Batuak (5 egun).....	83.900 pezeta
Mosku - San Petersburgo (8 egun)	85.900 pezeta
Egipto luxuzko kruzeroa (8 egun).....	113.900 pezeta
Jordania Siria (9 egun)	131.900 pezeta
Tahilandia (10 egun)	132.900 pezeta
Jordania Egipto (9 egun)	159.900 pezeta
Kenia safari eta hondartzak (10 egun)	183.300 pezeta
India Nepal (12 egun)	192.800 pezeta
Vietnam (15 eguneko ibilaldia - pentsio osoa)	289.900 pezeta

Francisco Gascue, 1
Telf. 52 45 12
20.100 ORERETA

General Etxagüe, 14
Telf. 42 38 34
20.003 DONOSTIA

Urdaneta, 11 behe
Telf. 88 72 00
ORDIZIA

Vda de Epalza, 10 behe
Telf. 479 05 61
BILBO

Familia abertzalearen mitoa

EAJ-K EAri abertzaleen bateratzearen aldeko deia luzatu zion, kongresuan talde bakarra osatzeko proposamena aginez. Joseba Egibarrek Donostian eginiko proposamen honen EAKoen aldetik zenbait baldintza jaso zituen. Baina Xabier Arzalluzek, bost egun beranduago, batasun abertzalerako oinarriak ez dagoela azaldu du, eta zentzurik ez duela ere agertu du.

Noizean behin kaleratu ohi diren familia abertzalearen batze kontuak, batze hau mito bilakatzera bultzatzen dute. Batzeko proposamenak besterik gabe prentsurreko batean egiteak, eta baldintzarik eztabaidatzeko ere prest ez azaltzeak, proposamana-

ren seriotasun eza ikus arazten dute. Gaur egun, alderdien arteko harremanak dauden bezala egonda abertzaleen batasuna guztien ahotan jartzeak berau mitoa dela sinestarazteko besterik ez du balio, hauteskundeen aurreko taktika bezala ere bere fruituak agian emango baditu ere.

TIRABIRA guzti honen erdian azaltzen da PSE, bere koalizio kideak beste alderdi bati Madrilerako elkarrekin joateko deia nola luzatu dion ikusiz. Jauregik ere, abertzaleen batasunaren sukarrak jota edo *«indarkeria egongo ez balitz beste aukera batzuk, gobernu nazionalista esaterako, posible liratekeela»* adierazi

zuen. Jauregik EAJ eta EA batzea baino haruntzago ikusten duela dirudi. Antza denez, abertzale ez direnak ikusten dute abertzaleen familia bateratuaren mitoa egi bilakatzeko aukera. Baina garai honetan hitz hauek Jauregiren ahotan entzuteak, EAJrekin duten koalizioarekiko distantziak mantentzeko era bat besterik ez digu gogorarazi.

Familia abertzalean aspaldian eman ziren dibortzioak, eta hauek gertatu ondoren zail izaten da gauzak bere horretara bueltatzea.

CACERES-2 espetxean dauden bost euskal preso politikoak 38 egunetako gose greba burutu ondoren, bertan behera utzi dute. Zuzendaria ren pasibitateaz ohartuta akordiorik lortu gabe utzi dute gose greba, zuzendaritzak eskaintzen zien banakako akordioa ez baitute onartu. Orain dela aste batzuk, aldzikari honetan, Paco Ortega, Caceresen dagoen Ibanen aitak, *«nahiko nuke greba bibar bertan amaituko balitz, baina ezer lortu gabe amaitzen bada, askoz okerrago izango da. Min handia ematen dit hau esateak, nire semea baita barruan dagoena, baina nik azken muturreraino eramango nuke greba hau»* azaldu zigen. Zorionez, ez dute greba hau azken muturreraino eramane, baina espero dugu bost preso hauek igaro dituzten 38 egun hauek bere fruitua emango dutela. Oraingoan beraien gatzetasunak salbatu baditu ere, hemendik aurrera, giza eskubideak errespetatzeak salba ditzala.

Elkarri taldeak kanpaina berri bati hasiera emango dio maiatzaren 2an. Kanpaina honen bidez elkarrizketa eta bitartekaritzaren aldeko sinadura bildu nahi dira. Abenduaren 31ra bitartean luzatuko den sinadura bilketa hau Euskal Herrian inoiz egin den bilketarik handiena izatera iristea lortu nahiko litzateke.

Aitziber Yarza

Frantziako hauteskundeetan EA eta Abertzaleen Batasunak parte hartuko dute

Alderdi abertzaleen enbidoa hauteskundeen joko motelean

Otsailaren 21 eta 28an Frantzian burutuko diren hauteskundeek, abertzaleek zein eragin duten neurtzeko balioko dute Ipar Euskal Herrian. Hala ere, sorpresa gutxi espero da eta kanpaina motel xamar doa. Horretarako arrazoi garbirik ez dago, baina Asanblea Nazionaleko aldaketek eragin gutxi izanen dutelakoan, eguneroko bizian jarraitzen dute botoemaileek. Abertzaleen erronka beren eragina zabaltzen ari direla frogatzea izango da.

LASTERREAN

lehen emaitza ezagunak ukanen ditugu eta ez dirudi sorpresa gehiegirik izanen dugula Iparraldean prestatzen ari diren hauteskunde horietan. «Gure herriak badi aldaketen beharra, dinamika berri baten atxemaiteko beharra, olde berri baten beharra». Horrela hasten da Abertzaleen Batasunak banatu duen zortzi orrialdeko eskupapera. Baita kor izan nahi du etorkizunari buruz Abertzaleen Batasunako zerrendak, eta

aurreko urteetan baliatuak izan diren argudioak beraurkitzen ditugu landu duten egitarauan. Baina abertzaleen batasuna lortu behar zuen zerrendak, behintzat erronka hori egin zuenak, seigarren eta bostgarren hautes-barrutian bigarren zerrenda abertzale bat agertzen ikusi du, EAK eramana eta hautagai ospetsuz osatua.

Kanpainaren moteltasuna eta asko behintzat jadanik erabakirik dagoela kontuan izanik, abertzaleek ere

gehiegi ez dutela egingo espero daiteke, hauteskunde hauek ez baitira egokienak izaten. Boto kopuruetan ere abertzaleei orain arte udalletxeetako eta kontseilu orokorretako hauteskundeek emaitza hobeak eskaintzen dizkietela kontuan hartzekoa da. Hala ere, emaitza onak lortzen saiatuko dira eta horretarako Abertzaleen Batasunakoak saiatu dira kanpaina honi zerbait gehitzen ironia erabiliz.

Kanpaina zehar, orokorrean, alderdi guztiek oso gutxi erabili dute euskara. Eta beste alderdietan gauza arrunta bada ere, abertzaleen artean ere oraingoan gutxiago erabili da euskara. Zentzu honetan mintzatu zaigu Xipri Arbélbide, Gure

irratiko kazetaria, euskararen erabilera mugatua salatuz.

Kanpaina motel

Kanpaina oso poliki abiatuta da, ez du espektatiba berriak sortu, estatu mailan gertatzen den fenomeno berdina baitauekagu Iparraldean. Ekonomia arazo larriak daude, enpresa finantziak langileak kanporatzen dituzte, langabeziaren durra dago buru guztietan. Bestalde, jendea politikari aspertu da eta ezkerreko alderdietan esperantzak baziren ere, orain ez da berezirik espero hauteskunde horietaz.

Hauteskunde hauek pentsua hartzeko Iparraldeko kanpainaren segimendua egin duten zenbait kazetari rekin aritu gara, eta guztia aipatu dute interes guztia piztu duten hauteskunde hauen moteltasuna.

Zuberoara joan gara bertako Xiberoko Bozako kazetaria den Jean Jaques

Orain arte Asanblea Nazionalerako hauteskundeak egokienak izan ez badira ere, abertzaleak emaitza onak lortzeko apustua egin dute ●

EMA eta EB alderdiak
elkarrekin
aurkeztuko dira
hauteskundeetan,
aurrekoetan gertatu
zen bezala. Ipar
Euskal Herria
hartzen duten hiru
hautes-barrutietan
aurkezten den
alderdi abertzale
bakarra da.
(Argazkia: Ander
Gillenea)

Agergararekin mintzatzeraz. Jean Jaquesen ustez, «kanpaina oso motela da, orain arte entzun ditugun diskurtsoetan ez da deus berezirik erraten. Hemen arazo anitz daude, eta ez da irtenbiderik ikusten. Orain arte zeuden hautesleengan jendeak ez du esperantzarik. Abertzaleek kezka asko dauzkate hemen eta beti berdinak daude denetan, nire ustez bada borrelako unadura bat».

Hauteskondeek, beraz, ez dute halako erakarpen berezirik lortu, eta zerbait aipatzekotan Abertzaleen Batasunak eginiko kanpaina aipatzen da. Irulegi Irratiko Jojo Bidarten ustez, «kanpainak ez ditu bazterrak berotzen, biltzar publikoetan jende gutxi ibiltzen da. Hala ere, abertzaleek elementu interesgarri batzuk ekarri dituzte, adibidez, egin duten galdeketa kanpainarekin, bebingoz jendearen iritzi zuzena eskatzen baita, etorkizunari

buruz zer nolako eskakizunak dituzten galdegiten zaie. Afitzak jartzen ere abertzaleak aritu dira batez ere, horretan ere nor-gehiagokarik ere ez baita izan».

Kanpaina hau ere krisiak ukitu duela esan beharra dago eta Iparraldean jendeak langabeziaren mamua du buru gainean. Jendearen jarrerak ikusirik, ez dirudi

hauteskunde hauetan esperantza gehiegirik jarri dutenik, aldaketa etorriko denik ez du inork ikusten.

Bestalde, deigarria izan da hauteskunde kanpaina honetan Alain Lamassourek izan duen hizkera aldaketa, abertzaleen zenbait eskaera ere aipatu dituela. Guillaume Irigoien ETBko kazetariaren ustez, «beste hautagaiekin alderatuz, Lamas-

soureren aldaketa batez ere abertzaleek bultzatu nahi duten ADEPABen inguruan nabaritu da, Alliot Marie eta Grenetek asko kritikatu dutena».

Hauteskunde hauetan gauza gutxi daude zalan-tzan, eta bakoitzaren indarra neurtzeko aukera izan daiteke. Abertzaleek Intxausperen aurrean azaltzen duten indarra ikusi beharko

Abertzaleen Batasunaren kanpaina ironikoa

IAZTIK hasi zen Abertzaleen Batasuna kanpaina bereziren bat egiteko asmotan, baina iaz ez zuten egin, eurek soilik egiteak onurak baino kalteak ekar zitzakeelako. Aurten berriz, kanpaina berezia burutu du EMA eta EB alderdiek osaturiko taldeak. Hauteskunde kanpainak gero eta motelagoak bihurtzen ari diren honetan beraien mezua zabaltzeko bide bereziak bilatu dituzte.

Hasteko, 70.000 etxera inkesta moduko bat bidali zuten. Bertan 27 proposamen azaltzen ziren, eta herritarrek hauetarik hamar aukeratu behar zituzten. Inkesta

honekin jendearen arazoen mamia zein den jakitea lortu nahi zuten.

Baina kanpainaren berezitasun nagusia, ezarri dioten umore kutsua izan da. Umore kutsu hau egin dituzten inagurazio faltsuetan egon da. Inagurazio hauen artean aipatzekoak dira Baionako Unibertsitatekoa eta Iparraldeko Biltzarraren sedekoa.

Bestetik, Bidarteko auzapezari egurrezko bakterria bat oparitu zioten, herri honetako hordartzak duen zikinkeria ugariaren adierazgarri gisa, hain zuzen ere.

Manex Pagola, seigarren hautes-barrutiko EAko hautagaia

«Bakoitza bere aldetik ibiltzera behartuta gaude»

ARGIA. *Hasiera batean hautagaiak aurkeztu edo ez zalantzak izan zenituzten. Azkenean zergatik erabaki duzue hautagaiak aurkeztea?*

MANEX PAGOLA. Gure ustez, Euskal Herri osoa hartzen duen mugimendu politiko baten premia dago aspalditik. Alderdian hainbat bilera egin ondoren Ipar nahiz Hegotik hauteskundeetara aurkeztea erabaki genuen, herriari adierazteko guretzat garai honetan garran-

tzitsuen koalizio moduan ibiltzea dela. Baina besteekin joan ezin izan dugunez, aurkezteko erabakia hartu dugu, arriskutsua agian.

A. *EMA eta EBrekin bate-ra aurkezteko aukerarik ez al duzue ikusi?*

M.P. EMAk azaldu du Iparraldeko abertzale arrunt guztien izenean muntatu zela Abertzaleen Batasuna, eta hori guretzat ez da horrela. Guk bilera bat egin genuen EMA eta EBkoekin, eta beste bilera

bat izanen zelakoan geratu ginen. Geroztik ez da besterik izan. Guk EAko idazkari nagusia den Inaxio Oliberi beraiekin hitz egitera etorriko zela esan genien. Ondoren Abertzaleen Batasunako zerrendak eginda zeudela esan ziguten. Hautes-barruti batean EAko bat buru jartzea proposatu genien, Txomin Peillen hain zuzen ere, bera ezin zutela hartzen ahal pertsona egokia ez zelako erantzun ziguten.

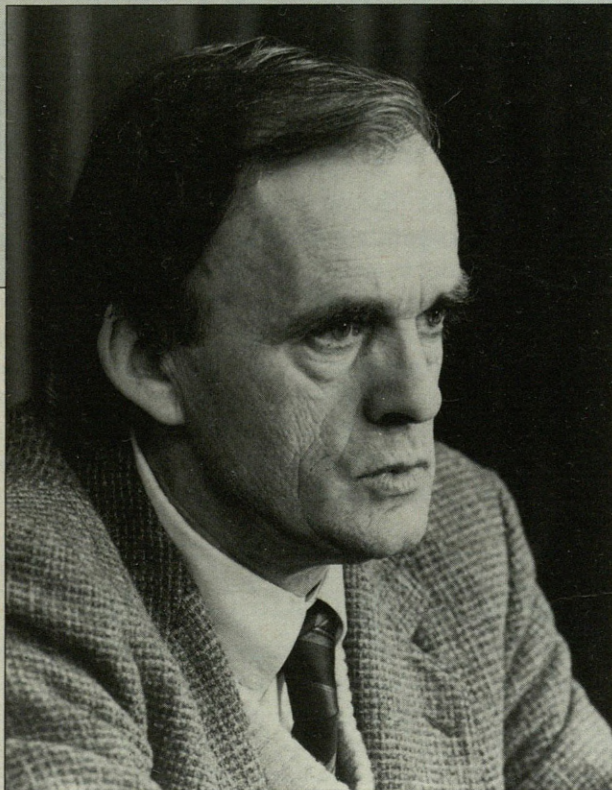
Guk argi adierazi genuen euskaldunek erabiltzen duten biolentziak galdetzen baziguten, pentsatzen duguna esango genuela. EMAkoek, aldiz, gai hori harrotu beharrik ez zegoela esan ziguten.

Hemen hiru bat ikus-

puntu ezberdin daude eta uste dut oraingoz bakoitza bere aldetik ibiltzera behartuta gaudela. Horretarako egin behar duguna da bildu —adostasuna behar dugu erabiltzeko metodoaren inguruan— eta proposamena bota. Proposamen hau egiten bada, behar bada guk eginen dugu hauteskundeak igarota.

A. *Zer dela eta ez zarete aurkeztu laugarren hautes-barrutian?*

M.P. Guk aurkeztu nahi genuen, baina horretarako Biarnoko norbait behar genuen, baina ez dugu lortu. EA zen joango batoen bila Biarnorat, hantazaltzekotan gurekin biharren modura biarnor bat nahi genuen. Ez zaigun ongi iruditzen.

EAk bostgarren eta seigarren hautes-barrutietan aurkeztuko ditu hautagaiak. Laugarrenean, berriz, ez du hautagairik aurkeztuko. (Argazkia: Ander Gillenea)

da, bigarren itzulia egitera behartuko ote duten alegia.

Abertzaleen arazoak

Arazo guzti hauek abertzaleengan izango dute eraginik. Baina bestelakorik ere

izango dute. Abertzaleen artean ez dago zuberotarrik. Gai honi buruz Guillaume Irigoienek esan digunez, «Zuberoan zenbat arazo dauden ikusiz, hautagai zuberotar bat falta da Abertzaleen Batasunaren zerrendan».

Patxa-Oldartzen eta EAJ ez dira hauteskunde hauetan aurkeztuko. Ez da lortu, beraz, abertzale guztiak biltzea, eta gainera Patxa-Oldartzenen ahotsa gutxi entzun da hauteskunde hauen inguruan.

Hala eta guztiz ere, Richard Irazusta EMAko kidea baikor azaldu zaigu hauteskunde hauen aurrean. «Lehen helburua lortua dugu jada. Orain dela bi urte hasi ginen Iparraldeko biltzar edo instituzio berri

bati buruz mintzatu. Bakarrak ginen garai hartan. Gauregun gai hori mintzatzen da».

Baikortasuna ere nahi daiteke, baina hauteskunde hauen aurrean bi zerrenda abertzale egoteak ere ez da eztabaidarik sortu: ez dugu jendea eztabaida eta pentsa munduan sartzeko pentsa dagoenik. Ikusi behar dugu abertzaleak beraiei erantzabiltzeko gai azaltzen diren hauteskunde hauetan eta abertzaleen arteko gehiagokarekin zer gertatzen den. Emaita onak izateko saioa behintzat egingo dute.

Ixabel Etxeberria

Aitziber Yarza

DENOK

Maitte dugu
gure hertia

korrika &

E Z P A L A K

■ DANIEL VEGA PISTOLA AHAZTUTA

BIZKAIKO gobernadore zibilak bere pistola ahaztuta utzi zuen Artxandako parkean. Mendian bizikletan zebilela Artxandako taberna batean zerbait edateko geratu zen eta bertan ahaztu zuen boltsa barruan hamalau bala zituларик. Vega konturatu zenerako agure batek boltsa aurkitua zuen, eta Ertzaintzari abisua ere eman zioten.

Polizi sindikatuek oso gogor kritikatu zuten Daniel Vegak eginikoa, eta bakoitzaren arma galtzea *«falta larritzat jo zuten»*.

Daniel Vegak, berriz, lasai asko hitz egiten du honetaz, eta garrantzia kendu nahi izan dio. Hala ere, notizia honen kaleratzearen atzean interesak ikusten dituela adierazi zuen. Daniel Vegaren ustez, *«hau ez da falta larri bat, 15 edo 20 minutu izan ziren, beraz, buru arina nintzatekeen ahaztu eta hilabetetara oroitu bainintz»*.

Pistola berarekin eramateko arrazoiak azaltzean oso garbi azaldu zen. *«Mendira bakarrik joateko obitura dut, eta mendizaleak diren batzuk HBko kideak direnez...»*. Eta gaineratu zuenez, *«bemendik aurrera beldur apur bat sentituko dut mendira bakarrik joaten naizenean»*.

■ FLEURY ESPETXEKO PRESOEK AKORDIOA LORTU DUTE

FRANTZIAKO Fleury Merogis espetxean otsailaren 17az geroztik protestaldian zeuden euskal preso politikoei beraien eskakizunak lortu dituzte. Presoek akordioa bertako zuzendaritzarekin izandako elkarriketaren ondoren lortu dute. Protestaldi hau, bizi zuten bakantze egoeraren ondorioz hasi zuten, eta akordioaren bidez modulo berean dauden euskal presoak elkarrekin egoteko aukera izango dute.

«Adiskidetzeari goardia zibila indultatzea ere bada, eta indulto hauetaz zurburtasun handiz hitz egin behar da. ETAko arduradun biltzarrean noizbait kalean badaude zenbait jende zerbait pentsatzen duen ere ikusi behar da, eta astakeriak egin dituen jendea dago kalean».

Fernando Buesa, Gobernuako lehendakari ordea. Egin, 93-III-4

«Hemen noizbait gobernu abertzale bat eratzen bada eta EAJren borondatearen ondorio izango, EA-EUE irabazteko gai garelako baizik».

Patxi Baztarrika, EUEko idazkari nagusia. El Correo Español, 93-III-7

G O R D E T Z E K O A K

ERTZAINZAKO PROMOZIO ARTEKO EZBERDINTASUNA

SEIGARREN eta zazpigarren promozioako ertzainak kexu dira, hauetako askok bi urte baitaramatzate Gipuzkoako herri gatazkatsuetan, gehienak Bizkaitarrak izanik. Ondorengo promozioetakoak, aldiz, Bizkaian daude zabaldua, nahiz eta denbora gutxiago daramaten Ertzaintza barnean.

K A R T A J O K O A N

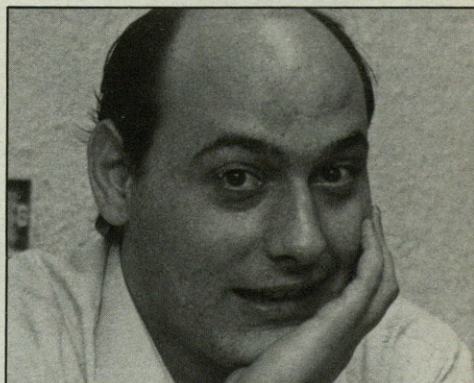
en bido...

...ordago!

JUAN MARI ATUTXA

Barne Saileko kontseilaria Jose Asla Goikoetxea ertzaina, Garaikoetxearen telefono ekarrizketak legez kanpo entzuteagatik bere kargua uztera kondenatua izan zena, bere kargu eta maila manten ditzan saiatu zela kaleratu zen. Barne Sailak ez du onartu hau horrela denik, baina Gabriel Mariscal abokatuari honen inguruan zer egin zitekeen aztertzeke eskatu ziotela onartu du. Azterketa honen arabera, posible izango litzateke Asla Goikoetxea «Ekintza»-ko buru izatetik kentzea, baina Ertzaintzaren barnean bere postua mantentzen jarraitzea. Hala ere, Barne Sailak adierazi duenez, «epaitegiak erabakitzen duena beteko dugu, eta justizia administrazioak hartzen duen edozein erabaki onartzeko prest gaude» ●

IÑAKI CASTRO

Juan Mari Atutxaren jarrera honek tirabira handiak sortu ditu Ertzaintzako sindikatuen artean. ERNEko idazkari nagusi den Iñaki Castroren ustez, «orain arte Atutxaren taldeak azaldu nahi izan duen itxura berriarekin ez dator bat iraganerako ibes hau. Zail gertatzen zaigu ulertzea, ezkutuko gauza ugari zituen sail batean, argitasuna eta irudi berria zabaldu nahi izan duen kontseilariak bere aurreko ekintza guztiei sinesgarritasuna kentzen dion eskaera bat egitea». Idazkari nagusiaren esanetan, «Barne Sailak hartzen dituen erabakiak aparatu politikoak eraginda hartzen baditu, eta horregatik, delito diren ekintzen defendatzaile bihurtzen bada, egoera zentzugabea da, eta eskandalo itxura ere badu» ●

«Izun autonomikoa bide moteleko komunitateentzat pentsatua dago, ez Katalunia eta Euskal Herriarentzat. Euskal Herria eta Kataluniarentzat eredu berezi baten aldeko naiz».

Gabriel Cisneros, PPko diputatua. Deia, 93-III-7

«Ez dut nire abots maila kontrolatzen. Nire fisikoak egin nau eta inoiz ez naiz politikako otso bat izateaz konturatu. Besteek esaten dizkidan gauzen arabera dakit ideia hau zabalitzen lagundu dudala».

Juan Porres, EAko diputatua. El Diario Vasco, 93-III-9

«Arazo ideologikoak direla eta gertatzen diren beriotzak dira gebien hunkitzen nautenak. Ideiak baliagarriak badira, berez edozein bide irekitzeko nabikoa dira. Bide berriak irekitzeko gai ez direnak, giza institutuak baztertzeko ditu».

Juan San Martin, Arartekoa. Deia, 93-III-6

Ieltsin, porrotaren orduan?

SOZIALISMO errearen ondo-
rengo denborok latzak iragarri zi-
tzaizkion SESB ohi guztiari. Lehenbizi
independentzia gura zutenei iragar-
tzen zitzaizkien horrelakoak. Orain-
dik ere Baltikoko herrien egoera eko-
nomiko gogorra aztertzean, esatera-
ko, lehengo eta egungo estatu artifi-
zialen defendatzaileek SESBen ba-
rruan zein ondo bizi ziren gogoraraz-
ten diete. Krisi ekonomikoa indepen-
dentiaren ondorioa bakarrik baili-
tzan. Orain, kontua da krisia, inde-
pendentzia gura izatea ala ez, antzera
zela, Errusia bera horren adibiderik
esanguratsuen.

Errusiarena, dena den, ezin esan
arazo ekonomikoa hutsa denik. Ha-
markada askotako sozialismo erre-
laren ondorioak dira egungoak, eta

gainera mundu mailako krisi ekono-
miko mingotsa gehitu behar zaio.
Akaso pentsatzen zuen Ieltsinek, gero
eta neurri kapitalista gogorrakoak
hartuta, Errusiak oreka politiko-eko-
nomikoa azkarrago lortuko zuela. 14
hilabeteko agintaldiak aldrebeskoa
erakutsi du. Lituania ere berdin ger-
tatu zitzaion Vitautas Landsvergis
lehendakari ohiari. Azkarregi joan
gura eta azkenean aurrera baino
atzera egin zuen.

IELTSIN aginterako prestatzen ari
zenez jada, behin baino gehiago ai-
patu ziren bere jokaera autoritarioak.
Errusiako lehendakartzara heltzean,
lehendakartzara indartsu bat lortu
zuen, Errusia bere kasa gobernatzeko
moduan. Izan ere, zalan-tza gutxi dago

Errusiaren egoeratik ateratzeko er-
bateko zein besteko botere indar-
bat behar dela. Baina nola jarri kon-
fiantza guzti hori pertsona baten ga-
nean? Are gehiago gizartearen Errusia-
ren etorkizunari buruz oso iritzi kon-
trajarriak daudenean?

Diputatuen Kongresuan nabarmen-
ikusi daiteke zatiketa hori. Ieltsinek
aldeko eta kontrakoena da egungo
kontraesanik ikusgarriena, baina
behin hori gaindituz gero, Errusiako
kongresu erraldoiko saltsa-maltsa
era guztietakoak dira. Horrela
egoeratan indar baten erabateko ma-
gustitasunak ala kontsensuak bidera-
behar ditu etorkizunerako urratsak.
Baina Errusian, ez bat eta ez bestea.
Ieltsin lehendakari horren nagusitasu-
n handiarekin aukeratzean ber-

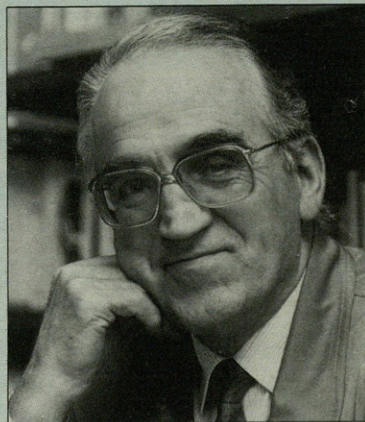
Clintonen agintaldiaren hasierak
aurrera begira ere aldaketak iragartzen
ditu, ez aldaketa iraultzaileak, noski,
baina bai azken hamabi urteetako garai
errepublikarreko politikarekiko
aldaketa sakona, eremu ekonomikoa
batipat. Ronald Reaganek horren
indartsu bultzatu zuen *laissez faire*
politika ekonomikoa atzean geratuko da
eta horrek eragin handia izan dezake
Estatu Batuetako bilakaera
ekonomikoa. Eztabaida sakona egon
izan da EEBBeko ekonomisten artean,
laissez faire eta partehartzearen
aldekoen artean. Baina, bertan dioten
bezala, Clintonek zapi bat pasatu du
mahai gainetik, jadanik eztabaida
existentiuko ez balitz legez eta kitto. Erdi
mailako herritarrek erabat onartu dute
mezu berria, eta Alderdi Errepublikarra
etsipen gordinenean murgildu da.

Lehendabizi, bere etxea

CLINTON hasi da lanean. Hiru aste bada bere ekonomi neurriak plazaratu dituela. Eten egin du, zalantzarik gabe, errepublikanoek egin izan duten politikarekin. Administralgo berriak eskua askoz gehiago eta sakonago sartuko du ekonomi munduan. Clintonen xede nagusiak jakinak dira: lantegietako emankortasuna garatu; lanpostu berriak sortzera bultzatu; bi defizitak, aurrekontuena barnean, merkataritzarena kanpoan, murriztu.

Benetan hasi dela dirudi. Aurrekontuen defizita apaltzeko, zergak altxatu egin ditu eta zenbait gastu publiko moztu. Zergaren zama emendatua, gainera, aberatsek ordaindu beharko dute gehiena. Gastu publikoa gutxitzeko, aurrekontuetako 150 kontzeptu estutuko omen ditu, tartean, defentsa gastuak eta gobernu karguen irabazpide eskergak. Hortik eskuratutako baliapideak hezkuntza-sisteman, osasun-zerbitzuetan, lantegi txiki eta erdi-mailakoetan erabiliko ditu.

GURUTZ ANSOLA

Deustuko unibertsitateko irakaslea.

CLINTON-EN apustua honetan datza: inbertsio publikoak lagun, ekonomia kementsuago bihurtu nahi du, emankortasuna altxatuz eta lanpostu onak emendatuz. Milioi erdi bat lanpostu berri erdiesteko eronka jaurti du, 1993 urte honetarako. Erronka, apustua, besterik ez da oraino. Ez da eskuko fruitua. Izan ere, Clintonen erabakik zalantzak pizten ditu barnean zein kanpoan.

EEBBetako ekonomiak langabeziari jokoa irabazteko, hazkunde bizkorra ezinbestekoa du. Barne produktoaren tasa ehuneko 4-tik behera badabil, guztiz zaila da lanpostu berriak, Clintonek nahi duen beste, sortzea. Zein da barneko zalantza? Finantz-munduak Clintonen kolorearen alde jokatu duen ala ez. Mundu horrek uste badu defizita publikoa zinez murriztera doala eta interesak apaltzera, orduan bai inbertsioa eta hazkunde kementsu aurreratuko direla. Diodan, bidenabar, dagoeneko hasiak direla igarleak gauza beltzak iragartzten.

LANPOSTU apustua eta erronka ez da, halere, makalagoa. Esaterako Estatu Batuak eta Japoniaren arteko liskarra. Jakina denez, Japonian esportazio eskergak egiten ditu mundu zabalera, eta ameriketarrek diotenez, Japoniak hiru milioi lanpostu kentzen, ebazten, omen dizkie beste nazioei. Europarekin ere arazoak egunetik egunera biziagotzen ari dira. Clintonen lagun demokratik mehatxuak egiten hasiak dira. Japoniak zein Europak amor ematen ez badute, munduko merkatuak dauden baino gehiago libratzeko, beren mugetan babesak ezarriko dituztela, esan dute, horrela ameriketako industria girizatzeko.

Adi. Estatu Batuak beren baitan ixten badira, mende bukaera otza eta iluna datorkigu, ekonomiaren aldetik.

kasa jardungo zuela pentsatzen zen, baina ezer konpondu ez duen bere politika ekonomiko latzak laster galduarazi diote indar soziala.

DIPUTATUEN Kongresuak, konstituzioaren birmoldaketaren bidez, Ieltsini bere ahalmen garrantzitsuenetako batzuk kendu dizkio baina ezin esan Ieltsinek bere azken berba esan duenik. Kolpe militarraz ere franko hitz egiten da, eta Ieltsinen azken aukera litzateke. Aurretik Ieltsinek berak deitutako erreferenduma burutu beharko da, eta bere emaitzen arabera ikusiko dira Ieltsin eta legebiltzarren arteko indarrak nola dauden.

Horrez gain, Errusiako agintariak larri dakusate lehengo SBAKen (Sobiet Batasuneko Alderdi Komunista)

Errusiako agintariak larri dakusate lehengo alderdi komunistaren berpizkundea ●

berpizkundea. 1991ko estatu kolpe ahaleginaren ondoren SBAK legez kanpo jarri eta gero, jadanik alderdia hilik zegoela pentsatu zen, baina ia mende oso batean zehar bildutako esperientzia eta bitartekoak, antza, hori horrela ez dela erakusten digute. Legebiltzarreko jokabide politikoak herritar ugariren adostasuna izan du. Baina hori baino adierazgarriagoa izan zen otsailaren 23an, armadaren eguna zela eta komunista ohiak 100.000 pertsona bildu zituztela, 1991ko abuztuan estatu kolpea emanak buru gainera. Sozialismo erreala eta SESB handiaren gogoetak gero eta indartsuagoak bide dira herritar askoren artean. Baina garai hauetan jada, berriro argirik nekez ikusiko duten gogoetak.

Lukas Martinez

Malcolm X, pantera beltzaren berpizkundea

Spike Leek ekarri digu Xren soinu beltza; baina Estatu Batuetako auzune beltzetan Xren soinua zirkulazioaren zarata ere estaltzen ari da azken urteotan. Badirudi gainera, munduko erraldoiaren barnean arraza arazoak areagotzen diren heinean, Malcolm Xren itzalak luzatzen eta sendotzen jarraituko duela. Agintari, pentsalari eta politiko zuriak larritasun handiarekin jarraitzen dute itzalaren garapena. Azken batean, Los Angelesekoa hortxe dago, gogo-gori oraindik.

GIZON zuria deabrua zen harentzat, eta orduko egoerari atxikiz gero, biziko balitz gaur egun ere, seguru asko gizon zuriak deabru izaten jarraitzen duela esango luke Malcolm Xk. Izan ere, 60ko hamarkadan eskubide zibilak deitutakoak eskuratu bazituzten ere, Malcolm X harantzago abiatu zen beti, eskubide zibilez ez eta giza eskubideez mintzo baitzen beti. Zentzu horretan, 80ko sasoi errepublikarrak utzitako krisiaren ondorioz, populazio afroamerikarrak, eskuarki, irabazi baino galdu egin duela esan liteke.

Langabezia tasa askoz ere handiagoa da beltzen artean zuriaren artean baino, pobrezia handiagoa, banku maileguak lortzeko zailtasun handiagoak, hezkuntza maila txikiagoa, justiziarekin liskar gehiago eta beltzen espetxeratze handia-

goa (eurekin errugabetasun printzipioak baino errudunarenak dirudi justiziaren oinarri). Biolentzia tasak ere zuriaren artean baino askoz handiagoak dira (15 eta 19 urte arteko 1.000 bat gazte hiltzen dira urtero su armaz)... Horra hor Malcolm Xren popularitate izugarriaren arrazoiak. «Diskriminazioaren aurka, probokazioa». Horixe da gazte beltzen artean gero eta sustaituago dagoen mezua.

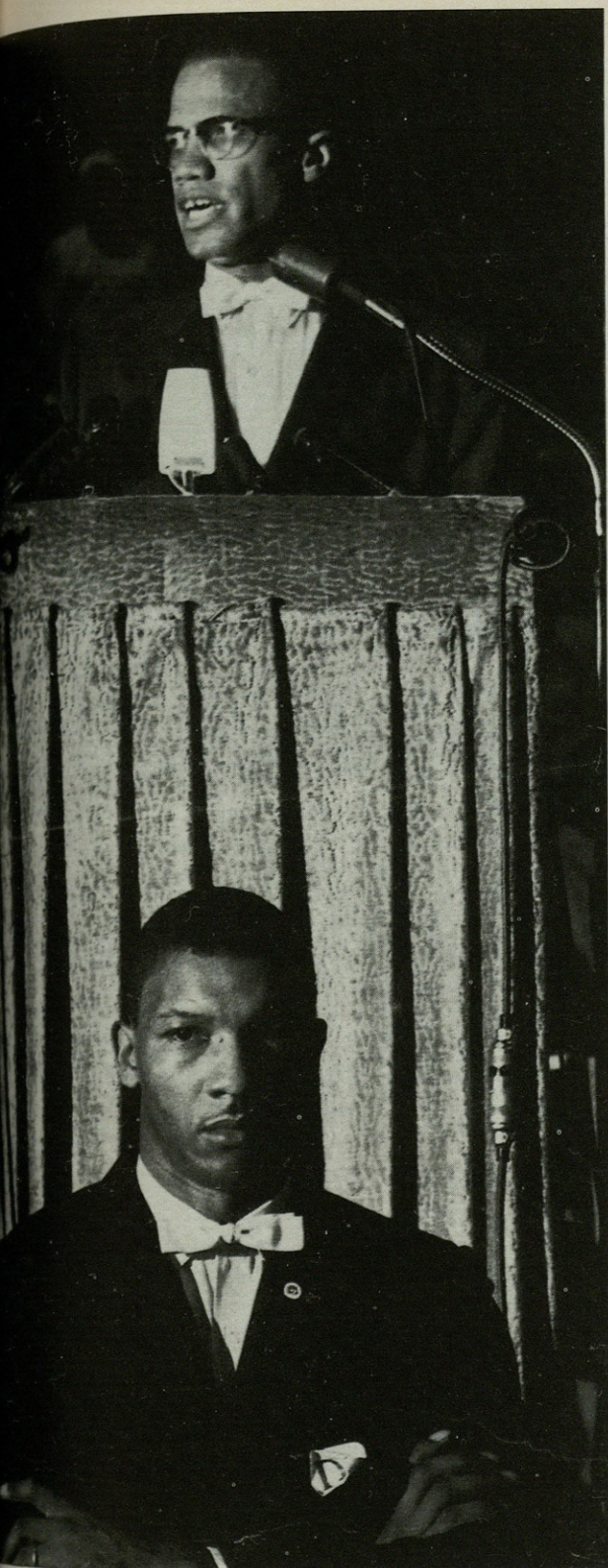
Bizitza korapilatsua

LZIN esan bere mezua inoiz hil denik, baina azken hamarkadan EEBBetako populazio afroamerikarrak jasanez eta jasaten dituenak eta gero, gaur egun inoiz baino biziago dago bere mezua, botere beltzaren mezua. 39 urterekin hil zuten eta bi

hamarkada geroago berpiztu egin zen, areago Spike Lee zinema zuzendari eta miresle amorratuak pantailaratu berri duen filmearekin. Elkarriketak kazetari beltzei bakarrik emango zizkiela jakinarazi zuen zuzendariak. «Bai arrazista!» eta halakoak entzun ziren berehala, baina erantzuna aurretik ondo prestatuta zegoen, erantzun bitxi eta adierazgarria gainera: «Niri sekulako eskandalua iruditzen zaidana, komunikabide handiek euren lan taldeetan kazetari afroamerikarrak ez izatea da».

Baina nor izan zen Malcolm X, gaur egun Public Enemy rap taldea eta Laurence Thomas epaile kontserbatzaileak harengan elementu miresgarriak topatzen dituztela kontuan hartuta? Beste edozeren gainetik harrotasun beltzaren bultzagile amorratua.

«Gutarren artean ziur ezin badut egon, non egongo naiz ba ziur?», aipatu zuen bere azken hitzaldiari ekin aurretik. Baina ez, bere ki-deen artean ere ezin izan zuen ziur egon. 1965eko otsailaren 21 hartan bere taldekide batzuek tiro egin

Gaztetatik eta bere geneetan bizi izan zituen arrazakeria zuriaren ondorioak, gero azaleratu zitzaizkionak hain zuzen ere.

ziotenean aski frogatuta geratu zen. 39 urte besterik ez zituen eta jadanik bere hitz eta pentsamenduek ikara sortzen zuten estatu

aparatuko erakunde desberdinetan.

Bera jaio aurretik ere bere arbasoek estatubatuar gizartearen arrazakeriaren

ondorio latzak jasan zituzten. Bere aitak bere lau anaien heriotza ezagutu zuen, zuriak hil zituzten. Aita, Marcus Garvey-ren jarraitzaile sutsua zen. Bere mezua han hemenka zabal-tzeagatik arazo ugari izan zituen Ku-Klux-Klan-ekin

eta azkenean hauek, Malcolm jaio aurretik bizi ziren herritik bota zuten. Bera oraindik gazte zela aita hil zioten. Ama, zortzi umerekin bera bakarrik, zoratu egin zen eta anai-arrebak familia desberdinen artean sakabanatu zituen. Horrez

BERAK ESANDAKOAK

«EEBBetan 20 milioi beltz bizi dira eta horrek Osaba Sam babiketaren erruduna dela frogatzen du, gu ez baikinena bona gure borondatez etorri, 'Mayflower'ean. Eta lintxamendu 400 urte horiek Osaba Sam hiltzaile moduan kondenatzen dute».

«Ez naiz amerikarra, amerikanismoaren kaltetua baizik».

«Arrazista eta integratzaileen artean, nabiago ditut arrazistak. Nabiago dut kriskitinsuge artean ibili, beren soinuaz beren arriskua etengabe erakusten digutelako; ez euren irabarrearekin suge zulo batean zaudela abantzarazten dizuten iparraldeko suge horiek bezala. Gizon zuri oro dago beltzen aurka. Amerikar ekonomia osoa beltzen nagusitasunean oinarritzen da. Areago, erlijio filosofia guztia ere, nagusitasun zuria da. Jesus txuria, Ama Birjina zuria, aingeru zuriak, guztia zuria. Baina deabru beltza noski».

«Zuriari bizkuntza ez biolentzia hitz egiten badiozu ez dizu ulertuko. Zugana biolentziaren bizkuntzarekin jotzen badute, zuk ere doinu berean erantzun beharko diozu. Hori da komunikazioa».

«Edozeren gainetik lortu behar dugu dagokigun askatasuna, edo armez edo balez».

«Nork kontrolatzen du bizioa, drogak, prostituzioa? Nork mantentzen du pobrezia eta ezjakintasuna? Gizon zuri jaunak».

«Amerikan, beltzak ezin zuen lantegi baten lan duin bat lortu, Hitlerrek zuria horretara behartu zuen arte».

«Gizon beltz amerikarrak oraindik sinesten duen mito handi horietakoa zera da, azken 100 urteetan eremu sozial, ekonomiko eta zibilean aurrerakada nabarmena lortu duela. Herrialde bonetara heldu izan diren etorkin talde guztiak lehen mailako herritarrak bihurtu dira, beltzak ezik, eta hauek beste horiek etorri baino lehen hemen zeuden jada. Guztiak fruitua gozatzen ari badira, beltzak hazi batzuk landatzeari baino ez dio ekin».

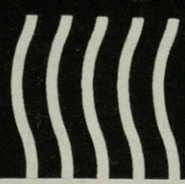
«Sendi berberekoak ginela esan nien. Milioika amerikarrok ere gure sorlekua Afrikan dugula gogorarazi nien eta gu ere kolonialismo amerikarraren kaltetuak ginela. Ez da eskubide zibilen arazoa, giza eskubideena baizik». (Afrikan zehar egindako bidaietan esandakoak).

«Gazte zuriak, eta beltzak ere, Amerikaren itxaropena dira».

La Casa del Café

— Juan Irujo S.A. —
DONOSTIA

BESTEEN AHOTAN

«Erljioak txapeldun bat izateko autokonfiantza eta indarra ematen dio».

Muhammad Ali (Classius Clay), bere lagun eta boxeolari txapeldun ohia

«Malcolm X berak predikatu zuen bezala hil zen. Bere armek bere aurka egin zuten. Ezin genuen horrelako gizon bat onartu. Berak gerra predikatzen zuen. Guk bakea».

Elija Muhammad, Musulman Beltzen buruzagi ohia.

«Malcolm X jadanik borren abozabala ez zenean hil zuten, baina horrexegatik sotilagoa eta, beraz, arriskutsuagoa zen».

Barbour irakaslea, «Black Power» (Botere beltza) liburuaren egilea.

«Malcolm X afroamerikarren belaunaldi berrien zapuzketa eta haserrearen sinboloa da».

Robert Hill, Los Angeleseko California Unibertsitateko irakaslea.

«Batzuek ez dute gogorarazi beharrik gizonak direla. Baina guk bai. Malcolm erabateko gizakumea zen eta gizakume beltzak izatearen harrotasuna sentiarazten zigun. Nire bizitzan ezagutu dudak gizon harrigarrienetakoa zen, eta norbera irabazteko ez zuen zalantzarik izaten bere erakarpen maila erabiltzeko. Mingarria izan arren, bere haserre erabilgarria zitzaigun. Ernegarazten zintuen, baina baita harro sentiarazi ere».

Ossie Davis, Malcolm Xren lagunmina.

gain, bere ama zuri baten bortxaketaren fruitua zen.

Zer gehiago behar zen Malcolm Little-ren barnean zurien aurkako gorrotoa eternal zedin? Oraindik asko. Ikasle ona izanik, bere ingeles irakaseari abokatua izan gura zuela azaldu zionean, bere bizitza guztian ahanztiko ez zuen erantzuna ja-

soko zuen, beltza esku lantarako zela trebea hain zuzen, «abokatua izatea ez da beltz baten ametsirik errealistena».

Zurien artean jardun zuen gaztetan eta haiek bezalakoa izan gura zuen. Haien janzkerak, haien jokaerak, haien dirua, haien... Harlemera heldu zen. Droga, dirua, neska zuriak... Eta oraindik 20 urte ez zituela 10 urteko espetxe zigorra jaramioten lapurretan harrapatu ondoren. Sei urte geroago, 1952an aterata zen espetxetik, sinesmenez musulman eta harrotasun beltzaren politikoko sutsu bihurtuta.

Hiru espetxe desberdinetik pasatu zuten eta horietako batean ezagutu zuen

■ **«Diskriminazioaren aurka probokazioa» zioen Malcom Xk; hori da gazte beltzen artean hedatzen ari den mezua ●**

Milaka pertsona biltzen zituen mitinetan, eta egun ere bere mezua ehundaka mila gazteren barneraino iristen da.

Elija Muhammad, musulman Beltzen buruzagia. Honen ideologiaren oinarria arraza beltzaren nagusitasuna eta islama ziren. Horrela, Elijaren aholkuei jarraiki, deabru zuriaren aurka borrokatzen zen Islam Nazioa erakundeko bozeramailea bihurtu zen. Eta kalera ateratzean, jadanik ez zuen zerikusirik aurreko

Malcolm Little harekin. Esklabutzatik zetorkion Little abizena ere atzean utzi eta X hartu zuen bere arbaso esklabuen izen anonimoa aldarrikatu guran.

Kaleak —zuri eta guzti— irentsi guran atera zen, eta baita lortu ere. Denbora gutxian, afroamerikar gehien biltzen zituen buruzagia zen. Bere hausnarke-

tak eta joan-etorriak gorpuztu ahala, dena den, gero eta urrutiago zegoen bere irakaslea izan zen Elija Muhammadengatik, eta beraz Islam Nazioa erakundetik.

Erakundetik kaleratzea denbora kontua besterik ez zen. Alabaina, Malcon Xk gero eta jende gehiago biltzen zuen eta bere pentsa-

moldean beste bide batzuk zabaltzen ari ziren. Jadanik zuriak ere onartzen zituen bere hitzaldietan eta ekialdeko unibertsitateetara ere joaten zen, ikasle zuriei hitzaldiak ematera. Elijak etsaitzat hartu zuen eta Musulman Beltzak bera hiltzen ere saiatu ziren. Azkenean, datu guztien arabera FBIren bultzada eta babesaz, lortu egin zuten, edo gutxienez erdizka lortu zuten, gaur egun bere irudiak duen indarrarekin ezin baita esan guztiz ezabatu zutenik.

Nazionalismo beltza eta ideologia arradikala, Malcolm X gogoratuz, etengabe ari da indartzen gazte afroamerikarren artean. Martin Luther Kingena baino Malcon Xren izpiritu iraultzailea da sustraitzen ari dena. Amerikar pentsalari zuriek larritasunez begiratzen diote eskuartetik aldegiten dien integrazioaren diskurtsoari. Malcon Xren barruko pantera beltzak beldurtzen ditu.

EEBBetako musulman beltzak

MALCOLM X-K espetxean ezagutu ziotuen Mahomaren esanak eta heldu ere heldu ziren. Komunitate beltzean, kopuru aldetik oso garrantzitsua ez bada ere, gero eta gehiago zabaltzen ari da haren mezua. Musulman Beltzen erakundea izan zen aitzindari eremu horretan. Sortzaile eta buruzagi izan zen Elija Muhammadek, Warith Muhammad bere semearen eskuetan utzi zuen bere postu eta proiektua. Eta semeak bultzatutako aldaketak ez dira makalak izan. Golkoko gerra horren adibide esanguratsua izan zen. Rabitah, munduko musulmanen erakundeak, munduan zehar saudia-amerikar kontsensua bultzatzen jardun zuen eta Warith —bere aitak estatubatuar armada-

ren aurrean beti intsumisioa gomendatu zuen arren— kanpaina gogoz bultzatu zuen. Baina musulman sunita guztiek ez zuten onartzen babes hori, bai estatubatuar armada leku sakratuetan egotea onartzen ez zutelako, baita gatazka hura arabiarren artean konpondu beharrekoa zela pentsatzeagatik ere; afroamerikarrak bertan hiltzea ez zuen zentzurik beraien-tzat.

New Yorkeko City Universityk egin berri duen azterketa baten arabera, musulman amerikarrak 1.400.000 inguru dira (populazioaren % 0,6 inguru). Horietaik 560.000, % 40, beltzak, gehienak sunitak; hau da, populazio beltzaren % 2tik behera.

Xabier Letona

HISTORIA ETA GERO

■ ERRUSIAKO DIPUTUAK JATEKORIK GABE

DUELA aste gutxi ondo jaten zuten, legebiltzarrak ordaintzen baitzizkieten eztabaida luzeen ondorengo jator-
duak. Etxera zerbait eramateko modua ere bilatzen zuten. Baina aurrekontuen murrizketak direla eta sasoi eskasa-
goak ezagutzen dituzte orain. Legebil-
tzarreko jatetxean eskaintzen denak
200 errublo balio ditu (xerra txiki bat,
entsalada eskastxo bat, kafea eta ogi
zati bat) eta diputatu normal batek
6.000 errublo irabazten ditu hilean
(gutxieneko soldata 4.500 errublokoa
da Errusian). Beraz poltsikoa estutu
behar. Ondorioz, azken eztabaidetan
diputatu askok ur berotan oilasko sal-
da pastila bat bota eta horrekin egin
dute otordua. Beste batzuk, oster-
a, saltxitxa bat erosi baino nahiago izan
dute Lev Sujanovek, Ieltsinen kolabo-
ratzaileak, azken honi buruz idatzitako
liburua erostea.

■ PRESERBATIBO PATRIOTIKOAK

JAY Critchley, HIESaren aurkako bo-
rrokalaria, EEBBetako bandera dara-
man preserbatiboa patentatzera joan
zen, baina eskaera atzera bota zi-
tzaion. Bere abokatuak erabakia erre-
kurritu eta EEBBetako banderaren
erabilera 'egokiei' buruzko legeria
zehaztu dadin eskatu du. Critchleyren
ustez, «egungo egoeran kondoiaren
erabilera ekintza patriotikoa da».

■ AITA SANTUAREN 2,5 MILIOIKO JANTZIAK

YUMI KATSURA jostun japoniarrak
2,5 milioi pezetako (125 mila libera
inguru) jantzia egin dio Joan Paulo II
aita santuari. Hori bai, oparia izango
da. Jantzia eskuz egin du eta duela 700
urteko teknikak erabili ditu.

E
L
E
M
E
L
L
E

«Erabat ziur nago Gorbatschev
bere unean erreferenduma
batera joan izan balitz eta ez
kargua 2.000 diputaturen
esku utzi, egun herrialde
handi bateko lehendakari
bandi bat izango zatekeela,
eta SESBek bizirik jarraituko
zukeen».

Boris Ieltsin, Errusiako lehendakaria.

«Estatu Batuetan jendeak
badaki zein 'lobby'k
finantziazten duen
lehendakari bat, baina
Italian beti botere ekonomiko
berberak finantziazten
dituzte alderdiak eta gainera
gordeka eta ilegalki».

Carlo Palermo, epaile ohia eta diputatua.

O I H A R T Z U N A K

GISCARD LEHENBIZIZ CHIRACEN AURRETIK

ASPALDIKOA da Valery Giscard D'Estaing UDFko buruzagia eta Jacques Chirac RPRko buruzagiaren arteko lehia eskuintiarra. 1981ean Giscard Frantziako lehendakaritza bota zutenean Chiracek ere bere aurka egin zuela ezkutuan. Orain arte inkestetan gauzak argi zeuden, lehenbizi Chirac, ondoren Giscard eta sozialistak gero. Joan zen astean «L'Expres» aldizkariak egindako inkesta batek, lehenbiziz, Giscard eta UDFren emaitzak Chiracenen aurretik jartzen zituen. Bi oilar eskuintiarren borrokak François Mitterrandi egiten dio mesede. Maastrichteko erreferendumean saiatu zen moduan, orain ere koalizio eskuintiarra lehertzen saia daiteke, are gehiago Michel Rocarden *big bang*-ak zentroko sektore batzuen beharra duenean.

«Politika ekonomikoa ez da ministro bat edo bestearena. Gobernuarena da eta azken bamar urteotan balantzea oso positiboa izan da (...) Alderdian gebiengoa daukat».

Alfonso Gerra, Espainiako PSOEko idazkariordea.

NIXONEN BERRESKURATZE POLITIKOA CLINTONEN ESKUTIK

BILL Clintonek lehendakari zaharraren esperientziara jo du, batipat Errusiarekiko harremanak nola bideratu jakin guran. Clintonek 46 urte dauzka eta Nixonek 80. Nixonek lehendakaritza arako lehenbiziko ahaleginak egiten zituenean, Clinton batxilergoan zebilen; Nixonek Vietnameko gerran zihardue-
nean, Clinton haren aurkako manifestaldietan; Nixonek komunismoaren aurkako buruzagitza indartzen zuenean, Clinton Moskun turista moduan zebilen; eta, besteak beste, *Watergate*-a Nixon harrapatzekotan zebilenean, Clintoni afera hori aztertuko lukeen Kongresuko batzorde batean sartzeari eskaini zioten. Clintonek bere orde-
z lagun bat sartzeari gomendatu zuen: Hillary Rodham, egungo bere emaztea. Clintonek Nixon berreskuratu du.

«Tejerorena eta gero inoiz ez da mindu horrenbeste legebiltzar bat orain Amatok egin duena baino».

Franco Rochetta, Iparraldeko Ligako diputatua.

«Ez dago beste irtenbiderik, Frantziak eta Alemaniak aliatu egin behar dute».

François Perigot, Frantziako enpresarien buruzagia.

Sondika Denverri begira

Azken zortzi urteotan Sondikatik mugitzen diren bidaiarien kopurua bikoiztu ondoren, aireportuaren zabaldu beharraz urduri daude Bizkaiko agintariak.

INBERTSIOAK eskatzen dizkiote Bizkaiko agintariak Madrili eta gestio eredu berriak proposatzen. Iaz 1.380.000 bidaiari igaro ziren Sondikako aireportutik, Euskal Herriko gainerako guztietatik baino gehiago: Miarrizetik 526.000 pasatu ziren, 225.000 Gasteiz-Forondatik, 162.000 Iruñea - Noaindik eta 100.000 Hondarribitik. Epe labur samarrean hiru milioira iristea nahi dute Bizkaiko agintariak eta Merkatal Ganbarak, eta horretarako instalazioak zabaldu eta txukuntzea beharrezkoa da.

Sondikako aireportua 1948an zabaldu zen —obrak 2. Errepublikako Euzko Jaurlaritzak hasita— eta 1950ean jadanik 31.000 bidaiari pasatuak ziren bertatik. Kopuru horrek beti gora egin du, baina handitze izugarria 1985etik honantz egin du: urte hartan 600.000 pertsona mugitu ziren, iazkoen erdia baino gutxiago.

Frankismoaren azken ur-

teetako oposizioa ahulduta —inor gutxi oroitzen da orduan Carmen Kareaga alkaterearen kontra famatua egin zen «A mí si me quita el sueño» kanpaina hartaz— eta EAEko aireportu nagusiaz gain Bilbori zego-kiona ere Foronda zela egun batez apustu egin zela ahaztuta, Sondikakoaren

zabaltzea eskatzen da. Joko Olinpikoek eta Sevillako Expok zerbaiti dirua kendu badio Bilboaldeko aireportuari izan da: Madril eta Gasteizko gobernuen artean 1989an 8.000 milioi pezetako (400 milioi libera) inbertsioak eta 40.000 metro karratuko instalazioak hitzartu baziren, 92an metro hauek erdira eta sosak 5.000 milioira jaitsi ziren. Azken datuetan Euzko Jaurlaritzak 10.500 milioiren beharra aipatu du.

Zifrak ia hilero mugitzen dira, eta obrak aldiz, inoiz, hasten ez. Horiez gain, Sondikara iristeko bideak ez dira aski bidaiari guzti horientzat: trenik ez, errepide zailak, autoentzako instala-

zio txarrak... Asko dira horrek eta hurbilegi hainbeste jende bizitzeak Sondika proiektu irrazional bihurtzen dutela esaten dutenak, baina apustuak eginda daude.

Gaur Sondikako aireportua Estatuarena da, eta Aeropuertos Españoles y Navegación Aérea konpainia publikoak kudeatzen du. Zentralizazio hori dago bere gestio txarraren oinarrian bai Bizkaiko erakundeek bai indar ekonomiko nagusien ustez, eta beste alternatibak aztertu dituzte, behar diren inbertsioak egiteko bezala aireportua ongi kudeatzeko.

Berrikitan, Bizkaiko Merkatal Ganbarako Jose

Mari Gorordo idazkari-zuzendariak eta Manu Gojenola ikerketa saileko zuzendariak proposamen bat azaldu dute.

Iparrameriketako Denver hirian eraikitzen ari diren aireportu berriaren formula eskaini dute irtenbidetzat. Iaz 3.000 milioi dolar balioko dituen aireportu berri bat ari dira eraikitzen Denverren: dirutza horren % 80 kapital pribatuak ipiniko du zoz jaulkipen berezi baten bidez, eta beste % 20 gobernu federalak. Bukatutakoan, aireportuaren jabe goa eta gestioa Denver hiriaren esku geldituko da. Madrilak aireportu estrategiko bat argudio horrengatik utziko balu... ■

Iñigo Garaialde, IKEI-ko ekonomilaria

«Europa zaharkituta dago, horregatik da protekzionista»

Hamalau urte daramatza Ikerketarako Euskal Institutuan Iñigo Garaialde ekonomilariak. Makroekonomia alorrean ari da 45 urteko donostiar hau, eredu ekonomikoetan espezialdua.

ARGIA. Dioten bezain sakona al da gainean dugun krisia?

IÑIGO GARAIALDE. Egitura krisi bat dago 70eko hamarkadatik. Mundu gerraz geroztik 30 urtez luzatu zen hazkunde handiko prozesua —ia langabeziarik gabe, kapitala guztiz berritzen, Europaren bateratzea erai-

kitzen— 73an eten zen. Lehen ere baziren mugimendu ziklikoak, baina oraingoak beti langabezia handiarekin, konpetitibitate posizio kaskar batekin, finantz arazo handiekin, gertatzen dira. Egitura krisian daramatzagun 15 urteotan eta orain egoera txar baten zuloan gaude.

A. Zer da oraingoa: atzerapena, estankamendua, zero hazkunderantz goazela...?

I.G. Pazifiko alderantz begiratuta —Tailandia, Singapur, Taiwan, eta abarretara—, hazkunderan daude azken hoge urteotan, Europa konpetentzia galtzen ari den heinean han potentzia bihurtzen ari dira. Europa estankamendu egoeran dago, eta argiena langabezia zifretan ikusten da. European gainera atzerantzko fase batean gaude, eta une batzuetan hazkunde negatiboa ere gerta daiteke.

A. Zer gertatzen zaio Europari?

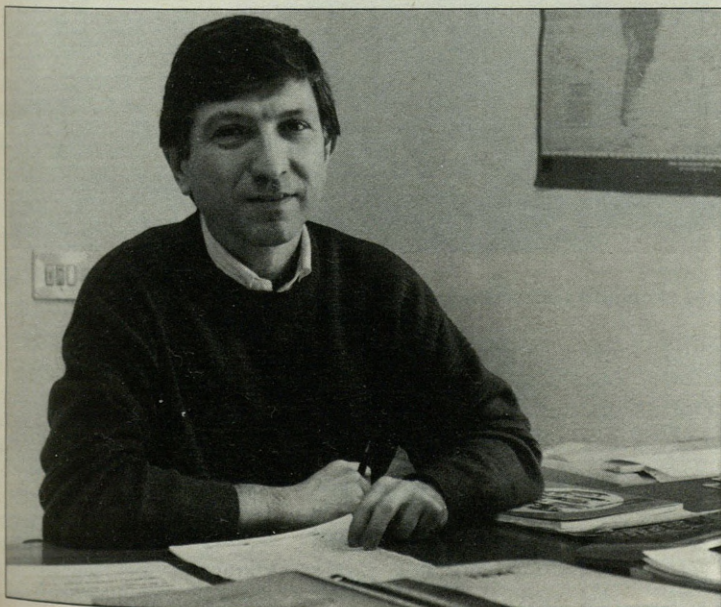
I.G. Europako aparatua zaharkituta dago: teknologia, industria kultura, kudeatze metodoak, agenteen papera... beste sistema batzuen aldean atzera geratu da. Horrek azaltzen du gure protekzionismoa, GATTeke negoziaketetan ikusidena moduan: gu ez gara besteen merkatuetan sartzeko gai eta ez daitezela

besteak gurean sartu.

A. Txinan hazkundea iaz % 17koa izan omen zen, gizadiaren laurden batena alegia.

I.G. Txina Pazifikoko hazkunde uhinean doa, eta Afrika, aldiz, zulorik beltzenean murgildu da. Dena dela, egia da munduko sistema bera dagoela krisian: gauzak egiteko moduak zein horien egileak aldatzen ari dira. Multinazionalizazioa fenomeno funtsezko bat da gaur. Estatua bera aldatzen ari da. Lehen dena estatu barnean egiten zen, eta orain estatutik kanpo. Lehen krisialdiak ekonomia errealearekin oso loturik zeuden; gaur finantz mugimenduak mugaezinak dituzu, agenteak multinazionalak direlako, kapitalak asko mugi daitezkeelako, eta kapital metaketak askoz handiagoak direlako. Gaur *holding*-ek lehengo estatu batek zuen indarra dute. Ia produktu guztietan dozena erdi bat ekoizleek kontrolatzen dute merkaturak. Eta hori egoera berria da.

Pello Zubiria

Bizkaia, Gipuzkoa eta Arabako gazteen % 50,5 langabezian daude

GAZTE LANGABEZIA, XXI. MENDEKO SINDROMEA

Langabezia da gaur egun guztiak beldurtzen dituen gaitza, bereziki gazteak. Ez da harritzekoa, Euskal Herrian baitugu Europako gazte langabezia tasarik altuenetariko bat. Eskuarki, 16tik 24 urte bitartekoa da gazte langabezia zenbatzeko neurria; baina azken aldian, goimailako ikasketak burutu eta gero ematen den langabezia tasa altua dela eta, 24etik 30era bitartekoak ere sartzen dira. Inoiz lan egin gabekoak

Gazteena da egungo krisi ekonomia nabaritzen duten taldeenetariko bat.

EZINTASUN sentipena nabaria da. «Hura ere Madrilera doa, zerbait topatu du lagun batzuen bitartez. Ez dakit zenbatek bukatu beharko dugun horrela. Euskal Herritik aldegin behar lan egiteko; gero eta geiago dira bemendik

joaten direnak», esan digu Josek Alde Zaharrerantz abiatzen garela. Egunkariko eskutitzen atalean beste batek segidakoa idatzi du: «Bartzelonara abiatu nintzen lan bila, Euskal Herrian badakigu nola dau den gauzak...».

Londresen ingelesa ikas ten duten bitartean pizzeria batean lan egiten dute, edota Frantzian umeak zaintzen dituzte. Informatikako akademiak ere badaude, mekanografia eta test psikoteknikoak nola egiten diren ikastea ez da zaila. «Hizkunt-

tzak ikastea ondo dago, gero lana aurkitzeko aukera gehiago dauzkazu» ohizko esaldia bihurtu da. INEM (Españiako Lanpostu Institutu Nazionala) edota ANPEn (Frantziako Lanpostu Agentzia Nazionala) izena ematea eginbeharririk hedatuenetakoa da. Psikologoek gaitz berri bat ere aurkitu dute gazteen artean: depresioa. Arrazoia: lana aurkitu ezina. Gazteek pilulak hartzen dituzte. Ikasi, ikasi eta ikasi, lan merkaturuan sartzea atzeratzeko, 'langabetu' bat gehiago ez izateko; ikasketak uztean agertzen den mamua, langabezia, ahanzteko.

Eustat-eko estatistiken arabera, 1992ko azaroan EAeko gazteen % 50,5 langabezia zegoen; Nafarroan % 26. Ipar Euskal Herrian lan agentzietan izena eman dutenen % 26,4 hogeita bost urtetik beherakoak dira. Europako gazte langabezia tasa altuenetakoa dugu Euskal Herrian.

Lan bulegoko ilaran

ero eta gazte gehiago ikusten dira INEMeko bulegoetako ilaretan, egia esan, gehienak gazteak dira, askok koaderno daramate besapean, bi milioi eta zenbait zenbakidun txartela berritza doaz. «Ez dute ezer egiten», esan digu Ana Maria Santosek. 18 urte ditu eta ileapaintzaile ikasketak burutu ditu. «Hiru hilabetero etortzen naiz, langabetu txartela berritza eta, jada, zeregin mekanikoa bihurtu da. Gezurra dirudi bonelako leku batean lana eman dezaketela». Ilaran bere atzean dagoen Jose Mari Herranzek antzeko iritzia du. Zuzenbide ikaske-

GAZTE LANGABEZIA KONTU ZAHARRA HI,

tak egiten ari da Deustuko Unibertsitatean baina ez dio geroari itxaropentsu begiratzen. «Nabiko beltz ikusten dut etorkizuna nabiz eta goimailako ikasketak egin. Gure bizitza osoan egin dugun gauza bakarra ikastea da, eta lan merkaturuan sartzea beldurgarria

Eusko Jaurilaritzaren arabera, lanean aritzen diren gazteen % 46,5ek behin-behineko lana du ●

eta zaila da. Ez dugu esperientziarik eta enpresek eskatzen duten lebenengo gauza da. Beste abokatu batzuei lan zikinak egiten hasten zara, ez baitago besterik, miseria bat ko-bratzen... Ikasketak burutu orduko 24 urte dituzu eta ikasten besterik ez dakizu. Zein bizimodu izango du-gu?».

«Gainera, nabiz eta INE-Men izena emana izan, ez dizute inoiz deitzen, ezta 'txispas' bezala lan egiteko ere», gaineratu du ilaran Jose Mariren atzean dagoenak. Unai 20 urte ditu eta elektronika ikasketak burutu ditu. Orain artean ez du lanik inoiz egin. «Lanbide Hezike-

Lana ez egoteaz aparte, behin-behineko kontratuak gero eta hedatuagoak daude. España dugu honen eredu garbia: Eurostaten datuen arabera, 1990ean behin-behineko kontratuak % 31 ziren. Hego Euskal Herrian, INEMek gestionatu zituen 14.332 kontratu mugagabeak ziren, hots, % 4,37 besterik ez.

Ipar Euskal Herriari dagokiokionez, lan bulegoetan izena eman dutenen % 26,3 gazteak dira, hau da, 25 urtetik beherakoak.

ta egin dugunok oso aukera gutxi ditugu, teknologia berriak ez ditugu menperatzen eta». Zailtasunak topatzen dira edonon. «Hauek kaleratzen dutena ez da

kopuru erreala. Azken batean, eurek diotenez ikasleak gara, beraz, ez-aktibotzat hartzen gaituzte. Bulegoak eskaintzen dizun ikastaro bat egiten baduzu,

zerrendatik kanpo gelditzen zara; nahi dutena egiten dute». Eustatek plazaratutako 1991ko erroldaren arabera, EAEn 332.100 gazte daude, hauetatik 177.900 ez-aktiboak dira, eta 154.200 aktiboak. Baina aktibotzat hartuak direnataik —hau da, ikasleak ez direnak— 74.100 inguru langabezian daude. Gauza areago doa, eta Javier Iñiguez, Eusko Jaurlaritzako Lan zuzendariak esan digunez, «langabezian daudenetatik 72.600 inguruk ez dute inoiz lan egin». Beraz, langabezian dauden gazteen % 90etik gora lehenbiziko lanaren bila dabilta.

ELAK aurten egindako txosten batek dioenez, gazte langabetuen kopuruak harritzeko martxa hartu du. Azterketa honekin jarraituz, aurrakusten da 1995. urtera arte ez dela lanpostu berririk sortuko Barne Produktu Gordina dela eta. «Horregatik gure lan politika bakoitza bere enpresa sortzearen aldekoa da, batez ere gazteen artean, euren

egoera larria baita», jarraitu du Lan zuzendariak.

«Baina nola sortuko dituzte enpresa? Zorionekoa mi ileapaindegi bat zabaltzeke

■ Lanean aritzen diren gazteen % 20,1 kontraturik gabe ari dira, ezkutuko merkatuan alegia

aukera banu!», esan du Ana Mariak. «Ez daukagu dirurik, ez enpresari prestakuntza», zehaztu du Unai. Badirudi aukera bakarra zerbait aurkitu arte etxean gurasoeekin geratzea dela. «Ez dago besterik. Edo hori, edo hemendik aldegin atzerriara edozein lanpostutara lan egiteko».

Langabetuen Batzarreko gazteak

Imaitza ezaren ondorioz INEMen, langabetuen batzarrak sortu ziren Hego Euskal Herrian 1988. urte inguruan. «Gure sistema zera da: etxe eraikuntzetan joan, arduradunarekin hitz egin, eta dagoen lana langabetuen artean bana dezala eskatzea. Batzuek ondo bartzen dute ideia, beste batzuek poliziari deitzen diote. 5 urte egin ditut batzarrean eta INEMek ez dit inoiz lanik eskaini. Batzarraren bitartez zazpi aldiz aritu naiz lanean», azaldu digu Pepe Urrezta-razuk, batzarreko partaidea eta sortzaileetakoak. Baina Bilboko Langabetuen Batzarrean gero eta gazte gutxiago daude. «18 urteko oso jende gutxi agertzen da be-

**ZINKUNEGI
OPTIKA**

HERNANI, 4
Telf. 42 06 24
20004 DONOSTIA

32 puntu Europako gazte langabezia tasaren gainetik

DATUEK diote. Gazte langabezia tasari dagokionez Bizkaia, Gipuzkoa eta Araban Europako gazte langabezia tasa altuena da. Europako Komunitateko tasa 1990-ean, Eurostat agentziaren arabera, %15,7koa zen. Bizkaian, Gipuzkoan eta Araban %47,4koa, hau da, Europakoa baino ia 32 puntu gehiago. Nafarrokoa %26,4koa zen eta Akitanian gazteen %19,4 langabezian zegoen.

1989ko garapen ekonomikoa eta gero, 1990-ean gaur egun bizi dugun krisi ekonomikoa lehenengo urratsak eman ziren, eta horregatik pentsa daiteke

gaur egungo tasa 1990koa baino altuagoa dela. Eustat eta INEren (Espainiako Estatistika Institutoa) arabera, 1992-ko gazte langabezia tasa %50,5era igo da EAE-aren kasuan, eta Nafarroakoa apur bat gutxitu, %23,9-koa baita. Ipar Euskal Herriko datuei dagokionez, Baiona, Miarritze, Donibane Lohizune eta Mauleko lan bulegoek emandako datuen arabera, 3.257 gazte daude begiotan izena emanda, hau da, gaur egungo Ipar Euskal Herriko langabetuen %26,3.

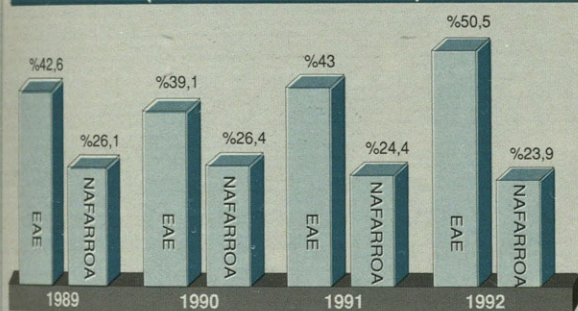
Europarekin jarraituz, Eurostaten arabera, Bizkaia, Gipuzkoa eta Araba-

ren tasa gaintzen duten herrialdeak Italiako Campania (%56,7), Basilicata (%58,1), Sizilia (%56,9) eta Sardinia (%49,3) eta Espainiako Ceuta eta Melilla (%57,5) dira. Asturias (%42,3) eta Andalucia (%44,2) ere dabilza oso urruti.

Ekonomikariak diotenez, krisia Europa osora hedatu da, baina datuek diotenez, Euskal Herria krisi horrek gogorki eragiten duen herrialdea da. INEMek 1990ean 327.000 kontratu gestionatu zituen, hauetatik 14.332 mugagabeak izan ziren, hau da, %4,37 soilik. Lan kontratuekin jarraituz, Europatik lan

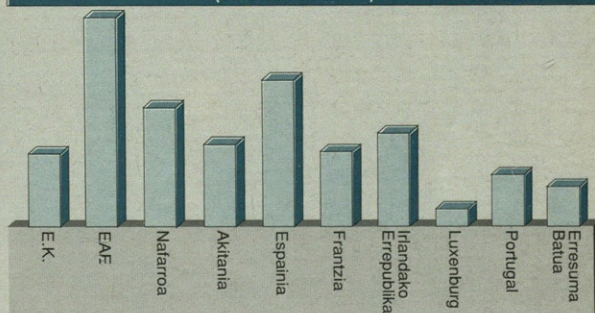
kontratu mugagabe gutxien duen estatua da Espainia —1990ean kontratuak %69 mugagabeak ziren eta %31 behin-behinekoak; Belgikan, esate baterako, %92 mugagabeak dira—. Gazteei dagokionez, Eusko Jaurlaritzak argitaratutako 1988-1989. Lan Merkatuaren Errolda-aren arabera, datuok larriagoak dira. Lanean ari diren gazteen %46,5 behin-behineko kontratuekin dihardute, eta %20,1 kontraturik gabe lan egiten dute, hau da, ezkutuko ekonomian. 16-19 urte bitarteko gazteen %36 egoera honetan ari zen lanean.

GAZTE LANGABEZIA TASA HEGO EUSKAL HERRIAN (16-24 urte bitartekoak)

* Iturria: ELA sindikatuak argitaratutako "Lana, Euskadiko etorkizunerako giltzarria".

EUROPAKO KOMUNITATEKO GAZTE LANGABEZIA 1990EAN (25 urtetik behera)

Iturria: Eurostat

mendik, gazteenek 23-24 urte inguru izango dituzte. Zergatik? Eraikuntzan eta peoi lan egitea oso gogorra delako, nahiago dute etxean egon. Lanpostuaren alde borrokatzea zaila da. INEMeko datuen arabera, gazteen %38,25

(136.563 gazte) lan bila daibil, eta hauetatik erdiak bi urte daramatza.

«Egia da gazte hauek dituzten lanerako erraztasunak gutxi direla, baina hala eta guztiz ere, oso prestatuak egon arren, oso tresna gutxi ditugu kopu-

ruak murrizteko. Baina, argi dagoena, zera da: zenbat eta prestatuagoak egon orduan eta aukera gehiago izango dituzte lana lortzeko», esan digu Javier Iñiguezek.

Eusko Jaurlaritzako Lan zuzendariak adierazi digunez, «ikasketa gabekoek edo espezializazio gutxiago dutenek oso beltza dute etorkizuna. Horregatik, formazio ikastaroak bultzatzen ditugu».

Gurasoekin gelditzen dira; ez dira pertsona mailan

garatzen; ez dituzte erantzukizunak hartzen; ikasketak luzatzen dituzte; ezkutuko ekonomian lan egiten dute; atzerriko gazte mugimenduak sortzen dira; behin-behineko kontratuak dira ohizkoenak; bizi maila jaisten ari da; ezin dute bizimodua beren kabuz antolatu; autoestima arazoak dituzte... Euskal Herriko bi gaztetik batek ondorio hauek jasaten ditu.

Myriam Gartzia

■ Europako Komunitateko gazte langabezia tasa %15,7koa izanik, EAE %47,4koa da; Nafarroan %26,4 eta Akitanian %19,4 ●

KIROL ETA KULTURAZ JANTZI DA KORRIKA 8

Martxoaren 26an abiatuko da Iruñetik AEK-k biurtero antolatzen duen Korrikaren zortzigarren edizioa. Euskal Herri osoa zeharkatuz apirilaren 4ean Bilbora helduko dena. Ordurako hamaika bider aldatuko da eskuz lekukoa. Baina guztia aurrikusi bezala joan dadin, alde zureko lan ugari egiten du jende multzo zabal batek. Lasterketa hasi aurreko azken prestaketetan harrapatu ditugu jende horrengana joan garenean.

MAHAIA paperez bete dauka Gotzon Herrosillak. Bilboko AEK-ko egoitzan, dagokion bulegoan hartu gaitu Korrika 8ren berri emateko. Nahastuta dago egoitza osoa. Egun bat besterik ez da geratzen Korrika

Aurtengo edizioan omenduko duten Martin Ugalde, Korrika 7n, lekukoa hartuz.

Kulturala» aurkezteko. Prestaketaren azken txanpan harrapatu ditugu guztiak eta jendea urduri dabil. Telefonoak joka. Oraingoan Gotzonena da: «Bai, esan? (...) Bai, badut telefono zenbakia. Esan nion seguruenik komunikabide askotatik deituko ziotela. Jakinaren gainean zegoen... Gero arte orduan».

Martin Ugaldez ari da. Bera da aurtengoan AEK-koek omenduko duten euskaltzalea. «Bere bizitza osoan euskararen alde egin duen lana izan da, batez ere, omenaldi honen arrazoia. Erbesteak ez baitzion oztopatu euskaraz idazten jarraitzeko orduan. Gainera, gure aurtengo leloa —Denok maite dugu gure herria euskaraz— oso ongi adierazten duen pertsona da, grina, lana, irekidura eta bateratasuna erakutsi baitu bere euskararen aldeko bidean».

Guk azken momentuko prestaketetan harrapatu baditugu ere, aspaldidanik ari da lanean jendea. Iazko uda ondoren hasi zen Korrika Batzorde Nazionala biltzen aurtengo edizioa antolatu asmoz. Lan banaketa ere egin zen. Bilbon bi arduradun nagusi daude: Gotzon bera eta Eduardo Conde. Prentsa bulegoan ere bi pertsona daude. Kilometroak saltzea, esponsorrak aurkitzea, Korrika 8rekin zerikusia duten produktuen banaketa egokia ziurtatzea... 25 bat lagun en ardurapean dago.

«Baina ezin da abaztu AEK-ko partaide guztiek ere parte hartzen dutela, ezta berri guztietan Korrika Batzordeak osatzeko egin dugun deialdi publikoari erantzunez laguntzen dituguten guztiak ere», gehitu digu Patxi Gezuragak. Bera

25 laguneko talde horretako partaidea dugu.

Berrikuntzak ere badira aurtengo edizioan. Elkarre, ikastetxe, taberna eta ahal den leku guztietan zabalteko asmoz Manolo Gilek osatu duen bideoa prestatu dago. Martin Ugalde idazle eta kazetaria, Miguel Indurain txirrindularia, Koldo Izagirre idazlea, Barricada rock taldeko kantaria, Teresa del Valle antropologoa, Karlos Argiñano sukaldaria... Hainbat pertsona ezagunek parte hartu dute bertan.

Hiru Korrika

Korrikarekin batera hedatuko den «Korrika Kulturala» eta «Korrika Kirolaria» ere berrikuntza nabarmenak dira. Bertsolaritza, literatura, zinema eta artean zentratuko da lehena, mahaingurak eta ekitaldiak tarteka-

Telefonoa Korrikako antolatzaileen laguntzailerik preziatuena bilakatu da.

Ramon Labaien, Kultura kontseilari ohia:

«Korrikak kohesioa ematen dio euskararen mundu zabalari»

ARGIA. Gipuzkoako Korrika Batzordeak aurtengo lasterketaren edizioa aurkeztean prentsaurrekoan parte hartzea eskatu zizun. Baiezkoa erantzun zenuen.

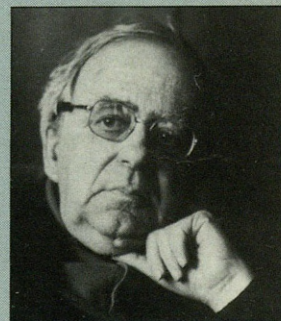
R. LABAIEN. Beraiek eskatu zidaten eta baietz erantzun nien, besterik gabe. Euskararen alde dagoen edozein ekintzari laguntzeko eskatzen ditadenean nire laguntza apala eskaintzen saiatzen naiz, eta hau horietako bat da.

A. Hainbat lagun harritu

ere egin da EAJko partaide bat Korrikaren aurkezpeneko prentsaurrekoan ikustean.

R.M. Nik pertsonalki ez dut ezer Korrikaren aurka. Uste dut bere ahalegina txalotzekoa dela, eta horregatik izan nintzen prentsaurrekoan. Uste dut alderdikeriak alde batera utzi eta euskararen egoera hobetzen duten ekimeneetan parte hartu behar dugula denok.

A. Aurtengo Korrikaren leloarekin bat zatoz beraz: «Denok maite dugu

gure herria euskaraz».

R.L. Ez da naturala euskaltzale asko egotea eta gero horien zati batek besterik ez parte hartzea Korrikan. Lehen esan bezala, alderdikeriak ahaztu behar ditugu, kaltegarria baita euskararentzat, euskal nazioarentzat.

Kohesio bide aproposa izan daiteke Korrika, eta aukera hori baliatzen jakin behar dugu. Denok.

Otsailaren 19an aurkeztu
zen Korrika 8.
(Argazkia: Simal).

tuz. Bigarrenean Erreal eta Athletic-eko beteranoen arteko futbol partidu bat jokatu da, Elgorriaga Bidasoa eta Mepamsaren arteko es-

kubalo partidua eta zesta gau bat ere antolatu da. Azkenik, Iñaki Perurena bere errekorra hobetzen saiatuko da apirilaren 4ean, Bilboko Erakustazokan, Korrika 8ko festa nagusiko ekitaldien artean.

Berrikuntzek, ordea, ez dituzte aldatu lehenengo ediziotik Korrika desberdinak baldintzatu dituzten osagarriak. Publizitatea lortu ahal izateko arazoak, hainbat udaletxetan EAJko zinegotziek Korrika Herri Batzordeetan parte hartzeko jaso duten alderdikideen debekua... «Hala ere oso harrera ona jaso dugu herri gehienetan, eta ezin da zabaldu leku konkretu batzuetan izandako arazoa Korrikak zeharkatzen dituen udalerrri guztietara. Gainera, Korrikak dagoneko badu bere onespen soziala, eta hori ukaezina da. Babes horren zabalasuna adierazi nahi dugu batez ere aurtengoan. Azken batean, egia da denok maite dugula gure herria euskaraz», diosku Gipuz-

koako Korrika Batzordeko arduraduna den Jesus Mari Idunberrik.

Azken momentuko gauzak lotzea geratzen zaiela dio. Eskualde bakoitzeko arduradunekin bildu... «Hala ere, horretaz gain badira guztion artean egiten beharreko lanak. Bi tonak azukre zorro ere deskargatu ditugu», gogoratu du arduradun honek.

Baina lan gogorrena, eta horretan guztiak datoz bat orain hasiko da. «Lasterketarekin dator zailena —Izaskun Aranbarriren aburuz—. Bi urtez egon naiz Korrikako prentsa bulego mugikorreko partaide bezala eta benetako zo-

Aurtengo edizioko berrikuntzen artean, Manolo Gilek Korrikari buruz osatu duen bideoa da deigarriena

e1e

11-12

euskara batuaz

PAULO AGIRREBALTATEGI
TXILLARDEGI
XABIER KINTANA
XABIER FALCON
PILARTXO ETXEBARRIA
XABIER MENDIGUREN
ROMAN BERRIOZABAL
IÑAKI GAMINDE
JOSE RAMON ETXEBARRIA
MIREN AZKARATE
PAULO IZTUETA
PATXI URIBARREN
FITO RODRIGUEZ

Diputazio kalea 3-1. eskuina 48009 Bilbo
Tel.: 424 17 10

izan zaitez harpidedun!

Martin Ugalde, idazlea eta kazetaria:

«Azken hamabi urteetan euskarak ez du inongo paradisurik aurkitu»

ARGIA. AEK-k Korrika 8 dela eta omenaldi bat eskaintzen dizu eta zure euskarazko idazlanen bilduma argitaratuko du. Zergarrantzi du omenaldi honek zuretzat?

MARTIN UGALDE. Garrantzi handia. «Erroetatik Mintzo» bilduma ez da lehena, iaz ere Bartzelonako argitaletxe batek nire erdarazko lanen bilduma kaleratu zuen. Baina aurtengoa hunkigarria da oso. Euskararen alde hainbeste egiten ari den AEK-k omenaldi hau eskaintzea ohore bat da niretzat.

Bestetik, sakabanatuak zeuden nire zazpi euskarazko lanak biltzeko aukera eman didate, eta hori

eskertzekoa da.

A. Inork gutxik euskaraz idazten zuenean zuk liburuak idatzi zenituen.

M.U. «Erroetatik Mintzo»-ko hitzaurrean Koldo Izagirrek ongi esaten duen bezala, euskaldunentzat euskaraz idazten dut, baina edaldunentzat kriolloa erabili nuen, Venezuelen bainintzen garai hartan.

A. Egun egoera desberdina da. Helduen euuskalduntze prozesua bor dago.

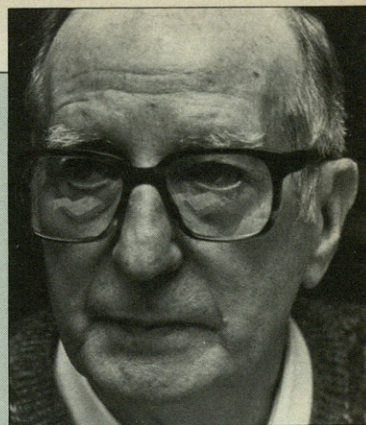
M.U. Gaur egungo egoera hobe da. Ni haurra nintzela badakit nola zegoen euskara, baita Errepublikaraian ere. Franko garaian ere ikusi dugu nola erabili eta zanpatu duten

euskara.

Azken hamabi urteetan ez dugu inolako paradisurik aurkitu. Oraindik euskarak lan asko ditu eta ez ditu behar adina laguntza jasotzen. Hala ere, eta egitekorik asko egon arren, euskarak ez du inoiz izan egun duen maila.

A. Zer garrantzi du Korrikak egoera hori hobetzen?

M.U. Garaia du euskarak pausoak ematen hasteko. Hobeto esanda, hasia da pauso horiek ematen. Orain korrika hastea falta zaio. Korrika egin behar du, Euskal Herria osoan AEK egiten ari den bezala, gauzak aurrera ateratzeko

eta gure euskarak duen martxa korrika hartzeko.

A. Zer deritzozu euskal instituzioek bide horretan betetzen duten lanari?

M.U. Zartatekoak ematen ari zaizkio euskarari. «Egunkaria»-rekin ere berdin egiten dute. Alderdi-keriak eta politika erabiltzea nahiago dute euskara salbatzea baino. Hainbat jokabideak erakusten dute zenbat politikaria sartuta dagoen euskararen estuasunaren munduan.

ramena bertan gauzatzen dela uste dut. Eromen hunkigarria. Lehen kilometrotik azkenetara. Berdin da Bilbon edota Erriberako edozein herrikatik pasatzean. Gaua edo eguna izan, beti dago herriko jendea Korrikaren zain».

Gertaera bitxi ugari ditu buruan bizkaitar honek, eta berak bezala, prentsa bulego mugikor horretan parte hartu duten guztiek. Telefonoa omen da beren arerio gogorrena: «Lana bidean egiteagatik telefono mugikor bat generaman, baina beti izorratuta zegoen. Horregatik beti genbiltzan telefono baten bila. Baina ea nork aurkitzen duen gaueko edozein orduan eta Euskal Herriko edozein lekutan telefono bat».

Txandaka lan egiten dute gazte hauek. Lekukoa eta

2.100 kilometrotik gora zeharkatu beharko ditu aurten Korrikak.

pankartarekin batera doazen bi furgonetak ezin dira inoiz gelditu. Gidari aldaketa ere ia martxan egin beharra dago, furgoneta gelditu gabe. Jaisten direnak lotara hurrengo txandarako

deskantsatu asmoz. Guzti hau, eta askoz ere gehiago, Korrika geldi ez dadin. Lekukoaren bidea etengabe osatu dadin. 2.100 kilometrotik gora geratzen zaizkio oraindik Bilbora heltzeko.

Zifra hori gainditzen du, ordea, laguntzaileen zerrendak. Inon agertzen ez den baina beti beharrezkoa den zerrenda.

Amagoia Iban

Urtebete eman dute irakasle kaleratuek lanean soldatarik jaso gabe

EHU: IRAKASLEEN DESAFIOAK ERANTZUNIK JASO EZEAN

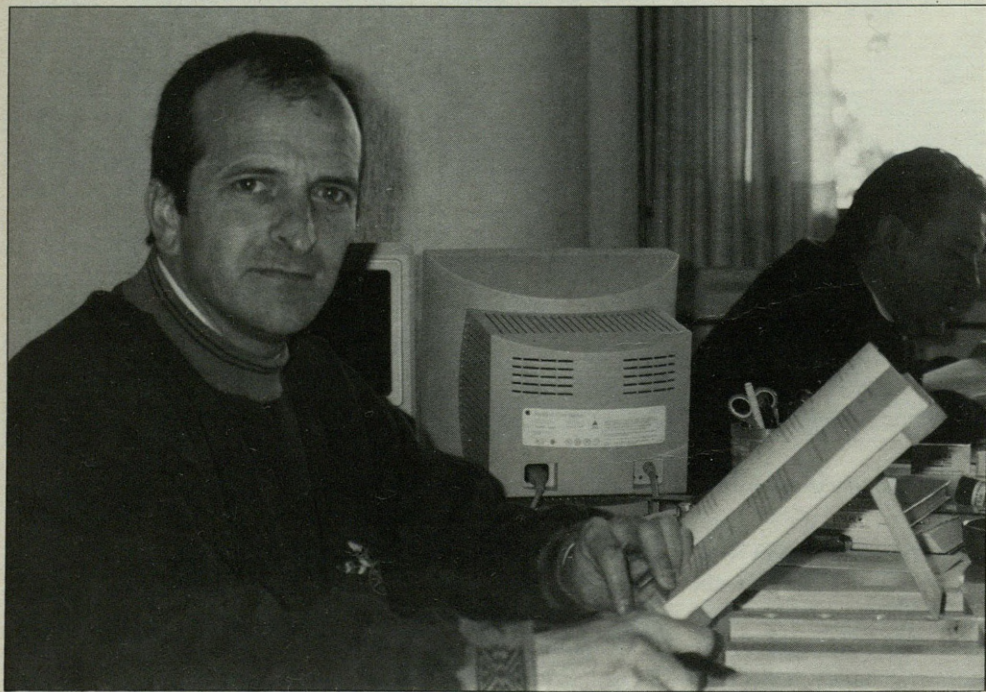
Sei hilabete egin ditu dagoeneko Jose Ramon Etxebarriak Leioako Zientzietako Fakultatean duen bere bulegoan itxialdian, Euskal Herriko Unibertsitateak irakaslego propioa izatea aldarrikatzen, eredu berriaren bidean. Errektoretzaren aldetik, bi negoziazio saio besterik ez, azkena ikasleek eta Laguntza Batzordeak eraginik.

EUSKAL Herriko Unibertsitatetik kaleratu zituzten bederatzi irakasleen borrokak urtea bete berria du. Lehen Koldo Gorostiaga izan zen, Donostiako campusean, 1992ko otsailaren 6an eta beste guztiak, Bilboko campusekoak, martxoaren 31n. Banan-ba-

nan, hauexek dira: Jose Luis Herrero (martxoaren 2tik gose-greban), Antton Azkargorta, Jesus Mari Zaltakain, Enrike Lopez, Jose Luis Ibañez, Fernando Mijangos, Begoña Salbidea, Joserra Etxebarria eta Koldo Gorostiaga bera.

Beren eskubideen aldarrikapenaren alde ekintza ugari egin dituzte. Lehenik Jose Ramon Etxebarria hasi zen, orain sei hilabete —irailaren 16an— bere bulegoan itxiz. Geroztik, besteak ere gauza bera egin zuten eta Koldo Gorostiagak Gabonetan ekin zion itxialdiari Donostiako campusean. Eta azkena, Jose Luis Herreroena, gose-greban martxoaren 2tik aurrera. Elkartasun seinale gisa, azaroaren 4az geroztik itxialdia burutzen ari da Josu Izko de la Iglesia irakasle funtzionarioa, Laguntza Batzordea osatu izana.

1992ko martxotik kalera-turik egon arren, eskolak modu arruntean eman eta azterketak jartzen eta zuzentzen aritu dira, nahiz eta kasu guztietan egiterik izan

Jose Ramon Etxebarriaren ustez, funtzionari izateak unibertsitatearen izpirituaren aurka eragiten du.

ez duten. Beraz, urte hone-
tan lana modu normalean
bete dute, baina ez dute
soldatarik jaso, «hipokresia
bandia dago hemen,
errektoreak esaten baitu be-
raxe ez duela inor bota eta ez
duela gu lanean aritu iza-
naren berri, ikasle eta ira-
kasle guztiek dakitenean
guri esker ematen direla es-
kolak, bots, geuk bermatu
ditugula iazko ikasturtea
eta aurtengoa».

Gainera, biren kasuan
plazak barne deialdi eta pu-
blikora atera dira, baina ez
da inor aurkeztu, norenak
diren jakitun zirelako.

Negoziaketa antzuak

Kaleratuek bi saio burutu
dituzte negoziatzen Errek-
toretzarekin, «lehen a
zeharka etorri zen, sailburu
batzuen bidez, eta guk geu-
re oniritzia eman genion
saio horri, baina badirudi
gero Errektoretzak ez zuela
onartu. Bigarrena, aben-
duan, ikasleen presioa eta
gose greba batzuen ostean,
errektorearekin zuzenean
biru batzar izan genituen,
irtenbide bila, baina ez zi-
guten eman gure despi-
doaren azpian dagoen
kontratu administratibo
inposatua onartzea baino».

Bestalde, kontuan hartu
behar da irailean amaitu
egingo direla 1300 irakas-
leren kontratuak (horietatik
850 kontratu osokoak, de-
dikazio osoz lanean uniber-
tsitatean), «beraz, gure ustez
soluzio bakarra dago, ira-
kaslego propio lan-kontra-
tuduna behin betirako sor-
tzea eta irakasle horiek hor-
sartzea bala aukeratzen
badute. Errektoreak bide
barru bedatuko zuela agindu
zuen, baina urtebetean ez
du ezertxo ere egin».

Errektoretzak orain
hilabete gobernu-ba-
tzarrean proposamen
bat aurkeztu zuen,
irakasle lagun guztiak
funtzionario bihurtzeko,
automatikoki interino
egin eta oposizio baten
bidez urtebetean fun-
tzionario izateko, «bai-
na guri guztiz ez-le-
gezkoa iruditu zitzaiz-
gun, interino sartu edo
funtzionario izateko
benetako oposiziorik
ez zelako izango».

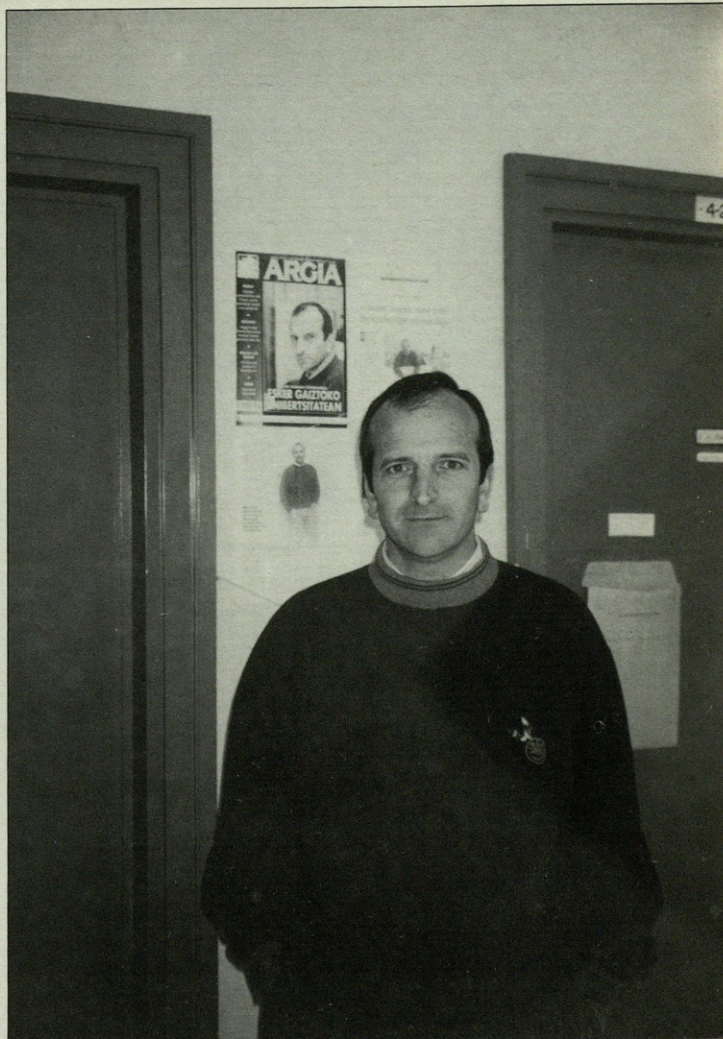
«Baina gure ustez,
arazo nagusia fun-
tzionaritza —Estatu
espainiarreko eredu-
ari jarraiki— uniberts-
taterako kaltegarria
izatea da eta are
gehiago Euskal Herri-
ko Unibertsitaterako;
EHU ezin da funtzio-
narien eskuetan soilik
utzi, modu esklu-
siboan kaltegarria de-
lako edozein. Kon-
tzentzi eragozpena
agertu dugu funtzio-
naritzaren aurrean
eta intsumisoak gara
inposizio horrekin».

Funtzionaritzare n
ondorioak, Joserraren
esanetan, «sistema politi-
koan integratzea, uniber-
tsitatearen zentzu kritikoa
indargabetzea eta uniber-
tsitatearen aurkakoa den
funtzionario izpiritua sen-
dotzea».

Irakasle kaleratuek eska-
tzen dutena puntu hauetan

■ **«Inposizioa ez
onartzeagatik bota
gaituzte; beraz,
despido ideologikoa
izan da,
politikoa» ●**

J.R. ETXEBARRIA

**Bederatzi irakasleek uko egin diote funtzionario izateari, batzuen kasuan
EHUn 22 urte lanean eman badituzte ere. Jaurilaritza eta Errektoretzatik
irtenbide bakarra eskaini zaie.**

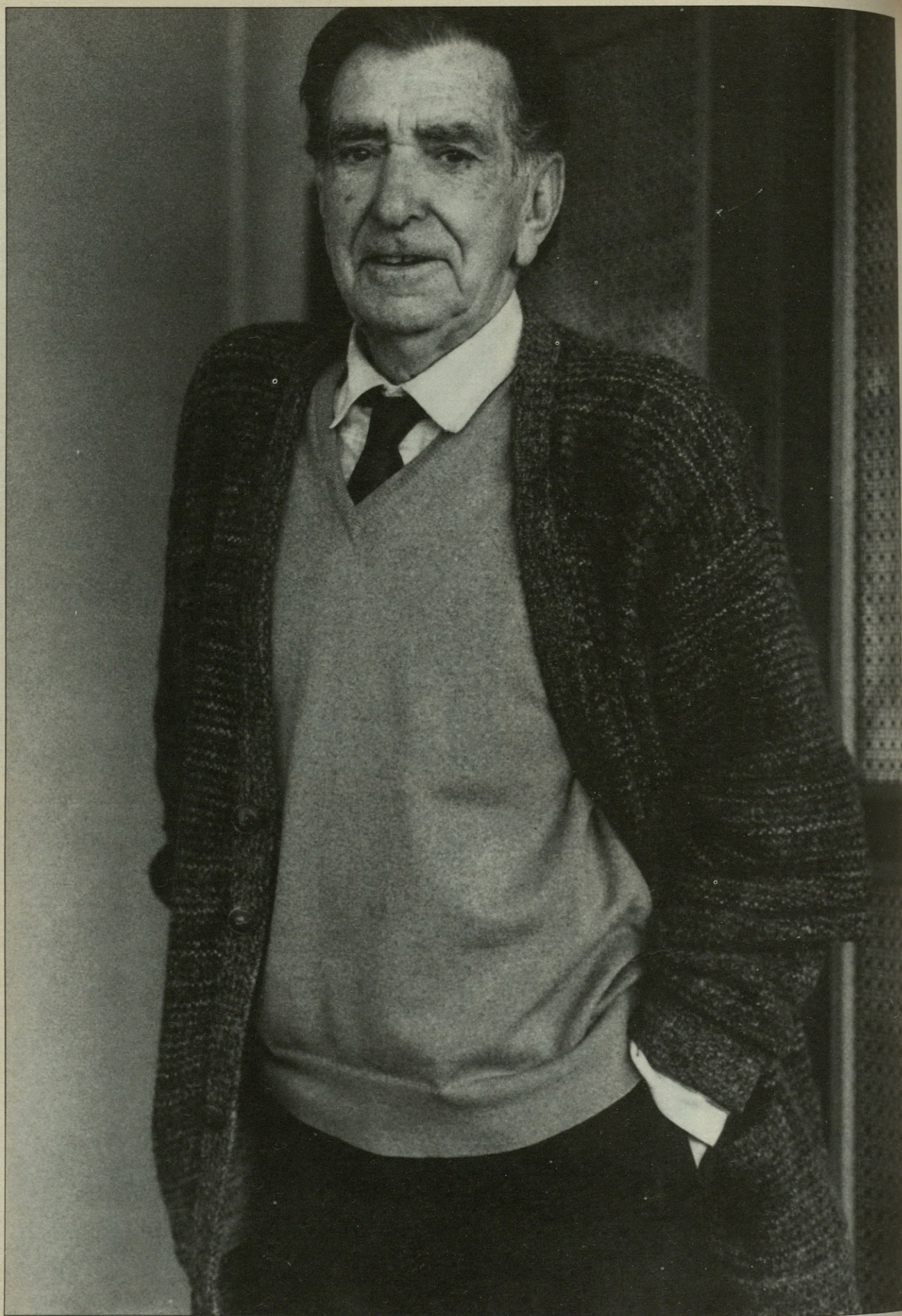
laburbiltzen da: «orain ar-
teko gure lanaren erreko-
nozimendua, 1992ko mar-
txoaz geroztiko soldatak or-
daintzea eta gure arazoari
irtenbidea aurkitu arte
behin-behineko irtenbidea,
bots, iazko martxora arte
bezalako kontratuaz ego-
tea; Jadanik lan kontratu
mugagaberik izatea ez du-
gu eskatzen. Eta uniberts-
itatearen irudi berria sor-
tzen denean, bertara jar-
tzen diren arauetara aur-
keztea eta irakasle iraun-
korrak bilakatzea.»

Irtenbide batera iraila
baino lehenago iristea es-
pero dute, ekaineko azter-
ketak tartean daudelako eta

irakasle horiei soluzioa
eman behar zaielako,
«izango dute nolabaiteko
soluziorik; egun arazoa gu
bederatzioak gara eta gure
arazoa konponduz gero
zortziehun horientzako
konponbidea hobea izango
delako minimo batzuetatik
abiatuko garelako».

Beren despidoa imposizio
baten historiatzat jotzen du,
«ez gaituzte bota gure lana
ez dugulako bete, edo ira-
kasle txarrak garelako, in-
posizio bat onartu eza du-
gulako bota gaituzte. Des-
pido ideologikoa da».

Ritxi Lizartza

«Egungo pilotariek prestakuntza hobea dute, baina teknika ez da aldatu»

Hamalau urterekin jokatu zuen Jesus Abregok profesional mailako bere lehen partidua. Partidu hura ikusi zutenek ez zekiten, seguru asko, erremontearen urrezko garaiak eman duen pilotari bikainenaren aurrean zeudenik. Handik aurrera, frontoietara joan eta etorri, mutil hura gizon egin zen, garaitezina bihurtuz.

ARGIA. Zuen etxean betidanik izan duzue barrena pilota munduarekin; zu zeu ere gazte murgildu zinen pilotalekuetan.

JESUS ABREGO. Gure aita artekaria zen Iruñeko Euskal Jai frontoian. Ni bila joaten nintzaion askotan, bere zain egoten nintzen han, eta Aito gustatzen zitzaidan pilota munduko giroa. Gainera, Iruñera joan aurretik, Larragan bizi ginean, eskuz jokatu nintzen. Iruñean bizi ginela, erremon-te txiki bat oparitu zidaten, eta beste mutiko batzuekin erremontean jokatzen hasi nintzen Euskal Jain. Orduan hamabi bat urte izango nituen. Handik puska batera, Euskal Jaiko pilotariek greba moduko bat egin zuten, eta pilotariak behar zirela eta, han aritzen ginen gazte batzuek estreinaldia egin genuen. Hori 1924ean izan zen, nik hamalau urte nituela.

A. Euskal Jain jokatzen

basi aurretik, bala ere, jende aurrean jokatu zinen. Gogoan al duzu jendaur-rean jokatutako lehen par-

tidua?

J.A. Lizarran izan zen, festetan. Arze izeneko pilotariaren kontra. Festetako beste ikuskizun bat bezala sartu gintuzten egitarauan. Gogoan dut, gainera, berrogei tantoetara partidua bukatu eta gero, nik berrogei tanto eginak nituela eta berak hogeita hamar, nola jendeak partidua luzatzeko eskatu zigun, berrogeita hamar tantoetara. Hura izan zen nik jokatutako lehen partidua. Profesional bezala jokatuta-

ko lehena, berriz, 1924eko abenduaren lehenean izan zen. Olague eta biok, Bendaza eta Santamariaren kontra.

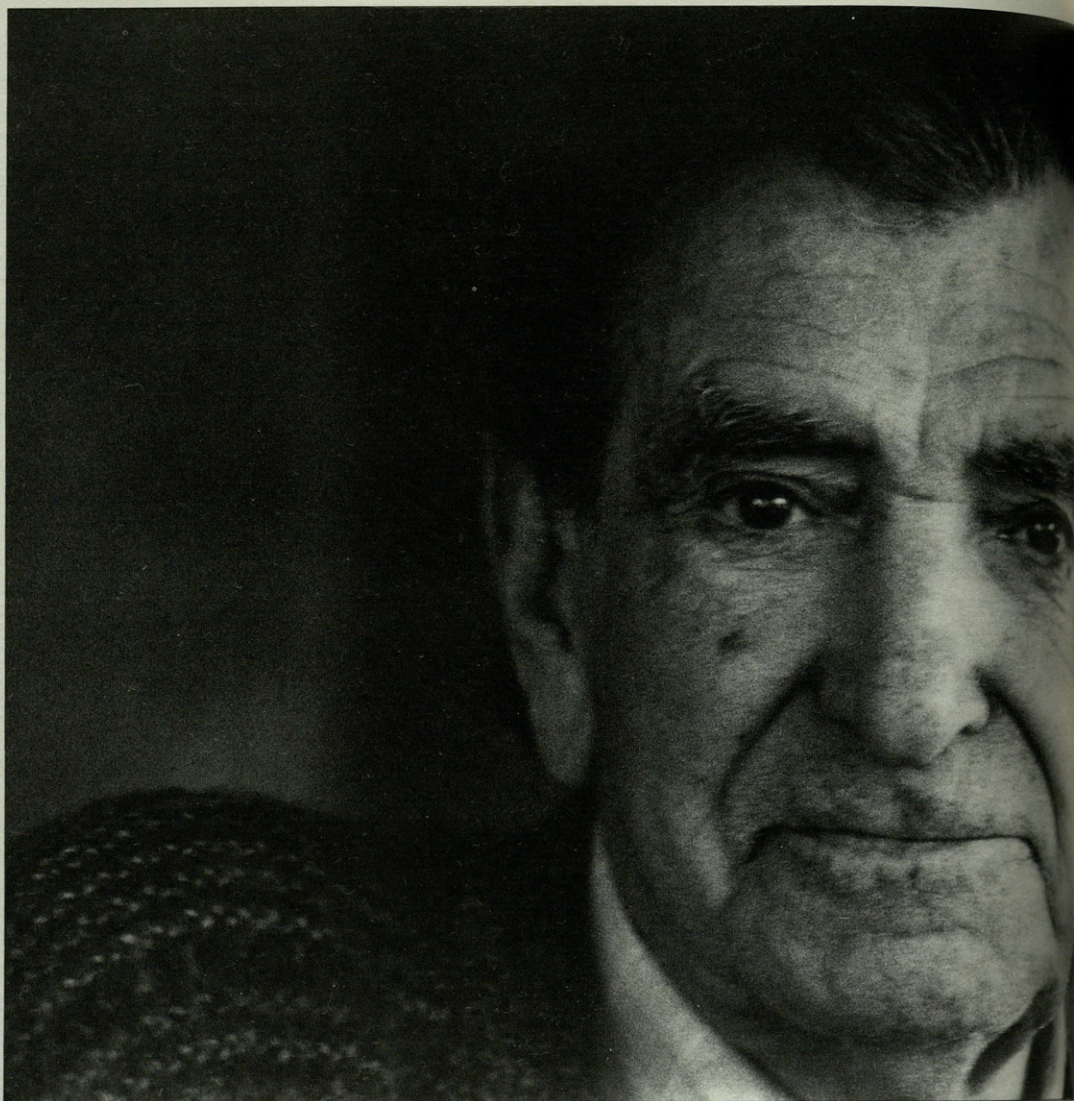
A. Gazte egokitu zitzaizun, beraz, jendaur-rean jokatzea. Euskal Jain aitarekin bainbestetan egona; hango pilotarien bizipenak bain gertutik ezagututa, ez zitzaizun horren arrotz egingo.

J.A. Han hazi nintzen eta! Mutil koskor bat baino ez

«Bi pilotariren kontra partiduak jokatu nituen, edota beste batekin hiruren aurka. Baina hura izugarritzko egurra zen gorputzarentzat».

«Orduko eta gaurko pilotariak alderatzea oso zaila da, materiala eta pilota asko aldatu direlako, baita erremontea bera ere. Orduan oso erremontelari onak zeuden, baina baita gaur egun ere».

nintzela, partidua zeuden, frontoiaren atzeko parteko errebotan zeuden eserleku batzuetatik begira egoten nintzen. Garai hartan oso pilotari onak zeuden, baina orduko onena, dudarik gabe, Jose Irigoien zen, «Nafarroako lehoia». Hark jokatzeko zuenean nire zorramena izaten zen. Korrika joaten nintzen atzealdeko eserleku haietara.

A. Ba al zenuen orduan gero bihurtuko zineneko susmorik? Sekula izandako erremontelari bikainena omen zara...

J.A. Inondik ere ez. Poliki moldatzen omen nintzen, baina.

A. Zure idoloa zen Irigoien ere laster eduki zenuen aurrez aurre.

J.A. Hamabost urterekin Irigoienekin kontra jokatu nuen. Gogoan dut gure aitaren kezka, Irigoien fisikoki izugarria zelako, eta neu, hain gazte, gizondurik gabe bainengoen oraindik.

A. Zu zeu ere larri egongo zinen.

J.A. Baina, tira, berehala konturatu nintzen lehoia ez zela horren beldurgarria.

Ikaratu samar atera nintzen, hura jainkoa bezalakoa zelako, zezenaren indarra zuena. Aldageletara sartu nintzenean, hantxe ikusi nuen, eserita, galtzerdiak jantzten. Izugarritzko giarrak ikusi nizekion, eta ni neure artean, «non demonio sartu naiz...» Lotsagabe samarra ere banintzen, dena den. Lehen partidua hura galdu egin nuen, gero partidua asko jokatu genituen elkarrekin. Pixkanaka, handik aurrera, Donostiako frontoi-

ra etortzen hasi nintzen, eta garaiko pilotari guztiak ezagutu nituen.

A. Orduko erremontearien izarririk handienak, bala ere, azkar asko ikusi omen zuen beherala hartuko zenitola neurria.

J.A. «Honek laster egur ederra emango zidak», esaten zuen. Baina, jakina, nik orduan hamabost urte nituen, eta berak hogeita hamar maika. Bera beherantz hasia zegoen, ni gorantz. Dena den, bera oso sasoi onean zegoen oraindik. Gero Madrilerara ere elkarrekin joaten hasi ginen. Baina Iruñean irabazi nion lehenbiziko aldiz Irigoieni. Garaipen hura

■ «Orduan dirua mugitzen zen, baina seguru asko ez gaur beste; orduan dirua gaur baino garestiagoa zen» ●

zen, nire gusturako, hiruren artean onena. Sutea izan zen egun hartan partidua jokatzekoak ginen anaia eta biok, Irigoien eta Iturainen kontra. Atano III ere egun hartako egitarauan zegoen. Orduan hogeita hiru urte nituen.

A. *Donostiakoa eta Iruñekoa ezezik, Madrileko frontoia ere leporaino betetzen zenuen. Nafar gaztea izar biburtu zen berebala.*

J.A. Ez zitzaidan, hala ere, Madrileko frontoia batere gustatzen. Oso dotorea zen, baina kantxa ez nuen batere gustuko. Gogoan dut Madrilerako joan nintzen lehen aldia, hamazazpi urterekin. Orduan argi jokoez baliatzen ziren kartel handi batzuk asmatu berriak zituzten, mugitu bezala egiten zirenak. Puerta del Sol-era iritsi nintzela, haietako kartel handi batean Josephine Baker-en izena ageri zen. Orduko artistarik ezagunena bera zen, «Ebanozko izarra» esaten zioten. Haren ondoan, gidoi batez, Jesus Abrego jarria zegoen. Txundituta geratu nintzen, Iruñetik iritsi eta hura ikusita.

A. *Bat-bateko bizimodu aldaketa handia izango zen.*

J.A. Salto handia. Larragatik hamar urterekin Iruñera joan, eta gero handik frontoi handietara. Nire habia, ordea, beti Iruñea izan zen.

A. *Berebala hartu zenien gaina garaiko erremontelari guztiei, bi pilotariren kontra zuk bakarrik jokatzearaino.*

J.A. Egin nituen horrelako partidua. Ni biren kontra,

«Madrilerako joan nintzen lehenbiziko aldian, nire izena Josephine Baker-enaren ondoan ikusita, txundituta geratu nintzen».

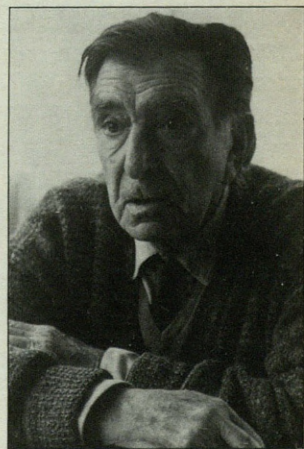
poza handia izan zen niretzat

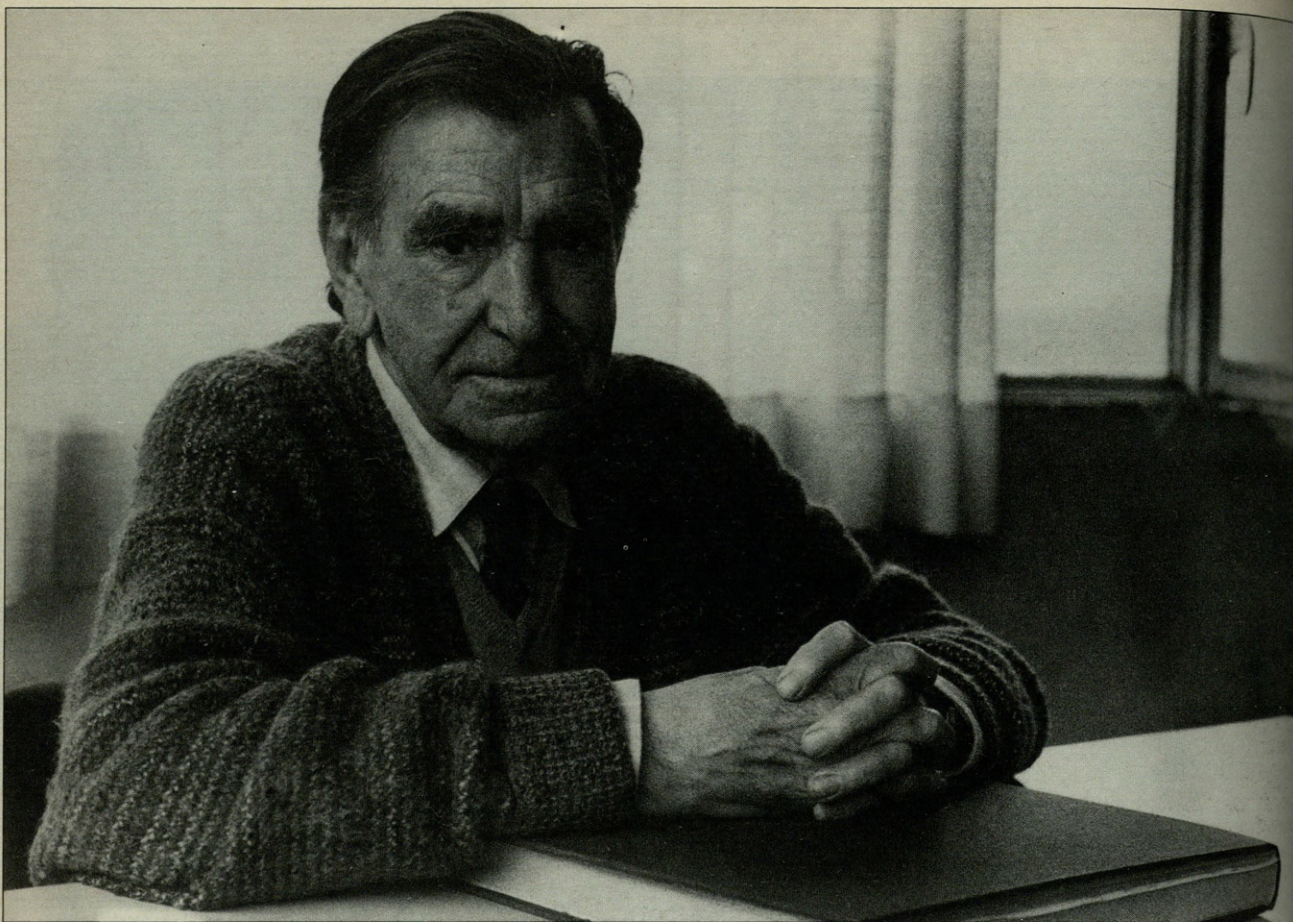
A. *Zein zen orduko erre-monte zirkuitoa?*

J.A. Orduko zirkuitoa Iruñeko Euskal Jaik, Donostiako Modernok eta Madrileko frontoiek osatua zen. Nik udan Donostian jokatzen nuen, gero urteko zati handi bat Iruñean eta Madrilen ematen nuen. Tarte-ka, egun jakin batzuetan, Bilbo edota Zaragozatik deitzen ziguten. Baina hiru frontoi nagusiak horiek ziren. Gaur bertan irakurri dut Atotxa aurrean zegoen Donostiako Moderno frontoia erre zenekoa, 1933an gertatu zen. Oso frontoi ona

NORTASUN AGIRIA

«Aztia», «Arronizko izukaria» eta «Erremontearen erregea» ezizenez ezaguna ● 1910eko martxoaren 7an Arronizen jaioa ● Larragan bizi zela, 8 urterekin, pilotan jokatzen hasia ● Frontoia-
ren goiko partea gutxien erabili duen erremontelartzat joa ● Frontoian, aurkakorik handienetako bat Ignacio Ollokiegi «Mina» izan zuen ● 1927an eta 1944ean Espainiako txapeldun izana, Donostian bizi da aspalditik

«Euskal Jaiko pilotariek greba moduko bat egin zuten, eta pilotariak behar zirela eta, han aritzen ginen gazte batzuek estreinaldia egin genuen. Nik hamalau urte nituen».

edota ni eta beste bat beste hiruren aurka. Hori nire garairik onenean izan zen. Hala ere, egun berezietan baino ez zen izaten, festa egunetan eta horrela; hori gorpuzarentzat izugarritzko egurra zen eta. Frontoia oso handia da bakar batentzat.

A. Zuk jokatzeko zenue-nean filmatzeko ere baliatzen zuten garaiko zinema zuzendariak. Urte baietako filme askotako irudietan zu ageri zara.

J.A. Hori egitea ere egokitu zitzaigun. Filme bat egitea ere eskaini zidaten protagonista gisa. Baina nirekin batera lan egin behar zuena oso emakume ederra zen eta emazteak ez zidan utzi.

A. Zuk eta zure garaikoek erremonterearen urrezko garaia osatu zenuela esaten

da. Sekula izandako erre-montelari belaunaldi bikainenena. Egia al da?

J.A. Orduan izugarritzko zaletasuna zegoen, eta pilotari handiak: Irigoien, Iturain, Getaria, Mina, Luzil... Gero, ni beherantz hasia nintzela, Salsamendi III

■ **«Garai hartan pilotari oso onak zeuden, baina orduko onena, dudarik gabe, Jose Irigoien zen, 'Nafarroako lehoia'» ●**

etorri zen, oso ona. Ordukoak eta gaurkoak alderatzea oso zaila da, materiala eta pilota asko aldatu direlako, baita erremontea bera ere. Orduan oso erremontelari onak zeuden, baina baita gaur egun ere.

A. Garai hartako jendeak nola bizi zuen pilota?

J.A. Izugarritzko zaletasunez bizi zuen. Bizimodua asko aldatu da, orduan oso kirol mota gutxi zeuden... Tenisean, amateur bezala, baten batek jokatzeko zuen, futbolean ere bai, baina ez du gaur egunekoarekin batera antzik. Ni tenisean oso

zen partiduak ikustera.

A. Dirutza mugituko zen.

J.A. Dirua mugitzen zen, baina seguru asko ez gaur beste. Orduan dirua gaur baino garestiagoa zen.

A. Nola ikusten duzu erremonterearen gaur egungo egoera?

J.A. Ondo. Zaletasun handia dago eta pilotari onak. Badago jende gaztea pilotari handiak izatera irits daitezkeenak, eta bakar batzuk oso onak. Ez dago, ordea, lehen adinako pilotari kopurua. Lehen hiru koadro ginen, Iruñea, Donostia eta Madril. Gaur egun bi baino ez daude. Gaurko pilotariak fisikoki gure garaikoak baino hobe prestatuta daudela uste dut, baina teknika ez dut uste asko aldatu denik.

Alberto Irazu

Ltxura baino gehiago...

FOTOKONPOSAKETA
INPRIMATEGIA

ANtZA

Maisuen Eskutik

Industrialdea 1-2 20160 LASARTE-ORIA
Tel: (943) 37 07 38 - 37 15 45 Fax: (943) 36 54 93 - 36 10 48

Remigio Mendiburu izeneko arte biurtekoa abiarazi dute Hondarrribian, bertako Udalak eta Arte Mediebo galeriak. Remigio Mendiburu, Ricardo Ugarte, Jose Zugasti, Jose Ramon Anda, Nestor Basterretxea eta Xavier Medina-Campeny, Clemente Ochoa, Josep Puig-Marti Vall kataluniarren eskulturak izango dira ikusgai, martxoaren 27tik maiatzaren 16ra bitartean, herriko plaza eta kaleetan nahiz Mediebo eta Maite Berazadi galerietan. (Argazkia: Ander Gillenea).

Azken hamarkadaren emaitzetatik periferiako euskal literaturara

EUSKAL literaturaren gainean hitz egin dute Jon Kortazar, EHUKo Euskal Literaturako katedradun, idazle eta literatur kritikariak eta Xabier Mendiguren Elizegi, Elkar argitaletxean literatura editore eta idazleak. Azken urteotakoari erreparatu asmoz hitzaldi bana eman digute; joera desberdinak aztertuz lehenak, egile nagusien sailkapena eginez bigarrenak. Batek nahiz besteak aurrera begira landu daitezkeen bideen nondik norakoak ere aurkeztu dituzte.

Hasteko, zer mailako azterketak

diren zehaztu beharko genuke. Mendiguren berak ematen digu horren arrastorik, zera baitio hitzaldiaren parte batean: «Uste dut beste garai batean bizi garela, beste aro batean gaudela, intuitiboki denok ikusten dugun bezala». Badirudi beraz, azterketa intuitiboa dugula berea, hots, datu zehatz eta finkoetan oinarritu gabe begiralearen paperean ari dela. Maila horretan luzatzen dizkigu bere gogoetak. Ez da kasu bera Kortazarrena, osatzen duen literatur mapa terminologia berriaz bataiatu baitu,

tesirako joerak nahiz aztertzailearen trazak nabarmenduz. Tarte hau kontuan harturik, lan bion mamia arakatzera joko dugu.

KORTAZARREN haria 80ko hamarkadako errealtate desberdinen sailkatzerak dator: esperientziaren poesia, errebeldiarena, sinbolismo eta tradizionalismoarena eta Sarriñandianaren eraginpekoa azpimarratzen ditu alor honetan; erruralismo beltza, nobela hezur mamitua eta kostunbrismo hiritarra, berriaz, prosarenean. Joera hauen atzean, noski, egungo idazleen zerrenda osatzen digu, bakoitzaren lekua zehaztuz. Mendigurenen kasuan, aro bereko egile nagusiak zeintzuk izan diren eta bakoitzak zer ekarri duen argitu du: batetik aitzindariak, Bernardo Atxaga

— Bi aztertzaileek bat egin dute argitaldarien inguruan osatu diren taldeen garrantzia azpimarratzeko orduan; literaturaren errealtatea ulertzeko funtsezko datua ●

Eskolumeak sasiz sasi...

GIZARTEA aldatzen ari omen da onerako edo txarrerako, zeinek hitzegiten duenaren arabera, baina nere ustez forma aldaketaren bat badagoen arren, gizarteak bueltaka bueltaka hutsik egin gabe bere zikloak betetzen ditu. Herenegun ginen egundoko krisian, atzo oparitasunean, gaur berriro krisiak jota. Lehentxeago txima luze eta praka kanpai formakoak gustokoen, orain kaska motz eta kaltzadorarekin sartu beharreko arropak, aurki lehengo berriz.

HORREK zer pentsatua sortu arren, lanbide eskola batean eguna eta hangoekin pentsatzen gaua pasatzen dudanetik, gure ikasleen sumisioak kezkatzen nau askozaz ere gehiago. Badakit ni ez bezala insumiso egin direla batzuk ejerzitoaren aurrean, eskerrak! baina gehiengoak txintik atera gabe betetzen ditu irakaslearen esanak. Ez du haren planteamentuen kritika bakar bat ere egin, andereñoak / irakasleak esan badu... Eskolak batzar bat egitea galera izan badu, ikaskidea kaleratu badute, gustatzen ez zaizkien programaketak badituzte, berdintsu da, kopeta beltzagoa baina mutu. Hala da gurean behintzat. Eskolara etorri ere gurasoek agintzen dietelako etortzen omen dira ia denak.

Eskolak ezer esaten ez dielako ote da jarrera hori?

Beren baloreei begira jarrita, berriaz, lanpostu on bat, auto deportibo azken markakoa, neska laguna begiak bueltatzen dizkizun horietakoa, kulebroietan azaltzen diren bezalako etxeak...

Harremanetan hasirik ez gabiltza itxaropentsuago ez. Gero eta jarrera matxistagoak nola neskek ala mutilek. Bakoitzak dio bestea «de usar y tirar» omen dela, badirudi begiekin ikusten denetik aurrera ez diotela ezer ikusten elkarriz. Ikasle guztiei ezin zaie noski karaktere hauek ezarri, eskerrak, baina zenbat dauden horrelakoak! eta zergatik?

GIZARTE honek egin ditu horrelakoak (bihurtu gaitu horrelakoak?), eskolaren funtzioa bigarren mailara pasa da, orain telebista eta komunikabideak dira itzain eta akuilari. Propagandak agintzen die/digu nola ibili, zer erosi, nor saldu, nola esan, eta abar. Aspertuta daude denei gauza bera entzuten: ikas ezazu zeuretzat izango da, zuk egin ezin besteak ez du zuretzat egingo, ikasita ere bada nahiko lan bizibidea ateratzeko...

Guk irakasleok pertsona bezala zerbait egin dezakegula uste dut, gutxienez tajuzko jokabidea erakutsi baina hortik aurrera ez gara kapaz, gu ere sumisioak bereganatu gaitu, gizarte olagarro moduko honen beso irensleek elkartasuna, autokritika, zentzua, eta horrelako giza doaiak ezabatu dizkigute. Onartu dugu lana egiteko garai batean N.A.N. arrunta edukitzea nahikoa zela baina gaur beste karnet batzuk aproposagoak direla.

Hezkuntzara datorren erreforma (forma aldatzea?) alferrikakoa izango da gizarte osora hedatzen ez bada eta horretarako, gizartera hedatzeko, eskola ez da kapaz.

I N A K I M U R U A

eta Joseba Sarrionandia; interesgarrienen zerrenda luzea bestetik; eta azkenez, gerorako bide zabaltzaileak, Anjel Lertxundi («Kapitan Frakasa») eta Koldo Izagirre («Balizko erroten erresuma»).

Nola Kortazarrek hala Mendigurenek bat egin dute argitaldarien inguruan sortu diren taldeen garrantzia azpimarratzeko orduan: Pott Banda, Ustela liburu saila, «Oh Euzkadi!» aldizkaria, «Susa» aldizkaria... eta gehiago, ditugu honen lekuko. Hain zuzen ere, egungo literaturaren errealitatea —funtzionamenduari dagokionez, bederen— ulertzeko aipatu beharreko datua dugu honakoa. Honek ez du esan nahi baina, eta Kortazarrek horren joerarik erakusten du, gune edota inguru hauetan mugitzen diren idazle taldeek literatura bera egiten dutenik, ildo bereko lana osatu dutenik, alegia. Bakoitzak berea, noski. Hortik aurrera, terminologia mailan azaltzen diren kokapenen gainean, edota egile nagusien sailkapenen aurrean eta atzean geratu diren idazle iritziak gureak baino baliagarriagoak izan daitezke, ziurrenik. Inork ez ditu dudak jarriko baina, Mendigurenek esan moduan, egile aitzindariak eta bide zabaltzaileak direnak; irakurleek ere hala erabaki dutelako.

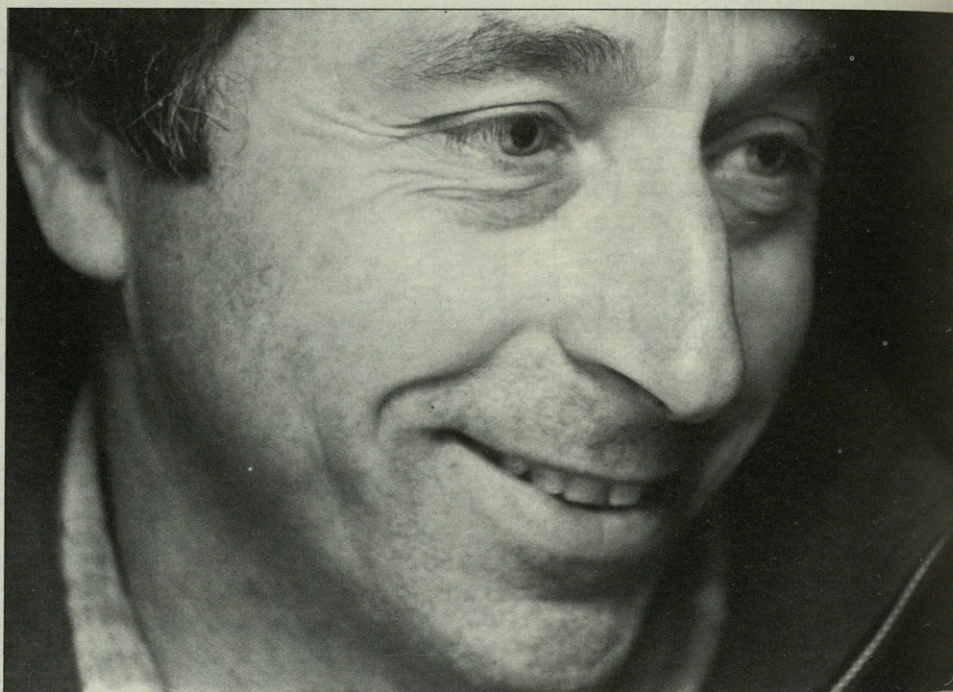
MUGARIK aurkitu diegu baina bati eta besteari. Zera, osatu gabeko zerrendak bailiran. Kasu, Ipar Euskal Herriko idazleei dagokionean. Bakarra azaltzen da, Itxaro Borda, eta zerrenda batean soilik egiten da bere aipamena. Honek beste galdera batera garamatza, intuitiboki diot: literaturaren periferia ez al da gero eta hedatuagoa? Ondo dakigu literaturaren 'industria' Gipuzkoan indartu dela gehienbat, berdin irakurlearena. Honen ondorioz edo, ez al da inguruko literatura eta argitaletxeen garrantzia gutxiesten? Maila honetako sailkapenik egiten al da? Hitz egin bezate adituek.

J.J. Petrikorena

Laster egongo da kalean Erramun Martikorenaren disko berria

«Kantatzeko giroa ez da erraza, baina bada nahikeria gazteen aldetik»

Bere aurreko diskoa plazaratu zuenetik zazpi urte pasatu ondoren, laster argitaratuko da Elkar etxearen eskutik «Olerkarien oihartzun», Erramun Martikorenaren laugarren lana. Baigorriin dagoen bere baserrian, gazta nola egiten den azaltzen zigun bitartean, kontatu dizkigu artzain ere baden kantari honek berriari buruzko xehetasunak eta gaur egungo kantagintzaren inguruan dituen iritziak.

Lau kantalditik hiru Hego Euskal Herrian egiten ditu artzain ere baden kantari honek.

ARGIA. *Kantu zabarrak eta ezagunak bildu dituzu disko berrian.*

ERRAMUN MARTIKORENA. Joan den urtean horietariko batzuk kantatu nituen bizpahiru herrietan. Kantu horiek gaurkoak ere badirela iruditzen zait. Hemen, Ipar Euskal Herrian, gero eta gehiago dena kanpoko jen-

dea da. Nekazaritza eta langileria ere anitz aldatzen ari dira. Barnealdean hemengo jendea dago gehienbat, baina hemen ere tikitzen ari da eta gutxituko da. Pixka bat ezkorra agertzen naiz alde horretatik.

Muga kendu dutela eta ez dutela, ni pasatzen naizen ikusten dut hor behar

direla paperak erakutsi. Hori gauza bat da, baina burdinaz egin den muga horren ondorioak ez dira horrela aldatzen jendearen izpirituan. Behar izan dira urteak jendeak ohiturak hartzeko; baita hizkuntza aldetik ere. Guzti hau kantu batean aipatzen dut. Badira momentuak. Badituzu kantu

batzuk, sentitzen dituzu eta nahi dituzu kantatu.

A. Aurreko lanean Tomas Aragues arduratu zen moldaketez, eta disko berrian, berriz, Mixel Ducau.

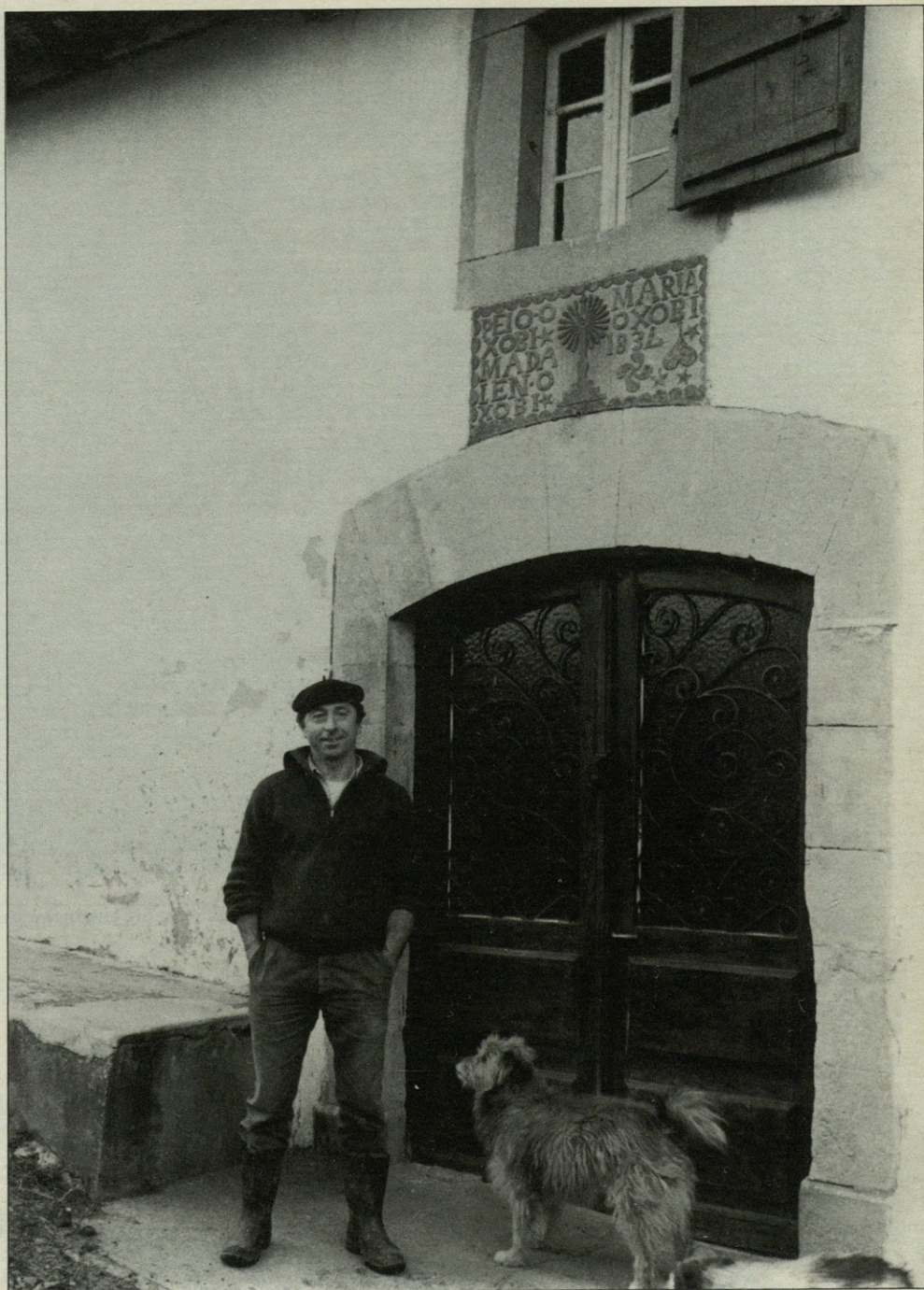
E.M. Lan hau grabatua den bezala, errazagoa da publikoaren aurrean kantatzeko. Aurrekoa, etxean lasai entzuteko diskoa da. Jendeak hori erran izan dit. Egin daiteke abesti bat plaza batean kantatzeko, baina etxean ere entzun daiteke musika hori.

A. Orain dela zazpi urte inguru plazaratu zenuen aurreko diskoa. Ez al da denbora asko disko bat eta bestearen artean?

E.M. Batzuek erraten didate baietz. Nik ikusten dut zazpi urte pasatu direla konturatu gabe. Bestela, neka-

■ «Plaza batean zaila da jendearentzat ahots hutsez ari den kantari bat entzuten egotea» ●

zaritza eta artzantzarekin, kantaldiak eginez gero, ez da denbora gelditzen disko bat egiteko. Zaila da. Azken hau joan den urte bukaeran grabatu nuen, ardiek arku-meak sortu behar zituztenean. Uda pasata zen, eta banekien gero ez nuela denborarik ukanen. Gainera, azken grabaketa eginik, gauean, goizeko hiruretan joan nintzenean, etxera iritsi eta hamar bat ardik erditu zuten ordurako. Denbora asko kentzen dit nekazari-tzak, eta dudan denbora librea kantaldietan pasatzen dut.

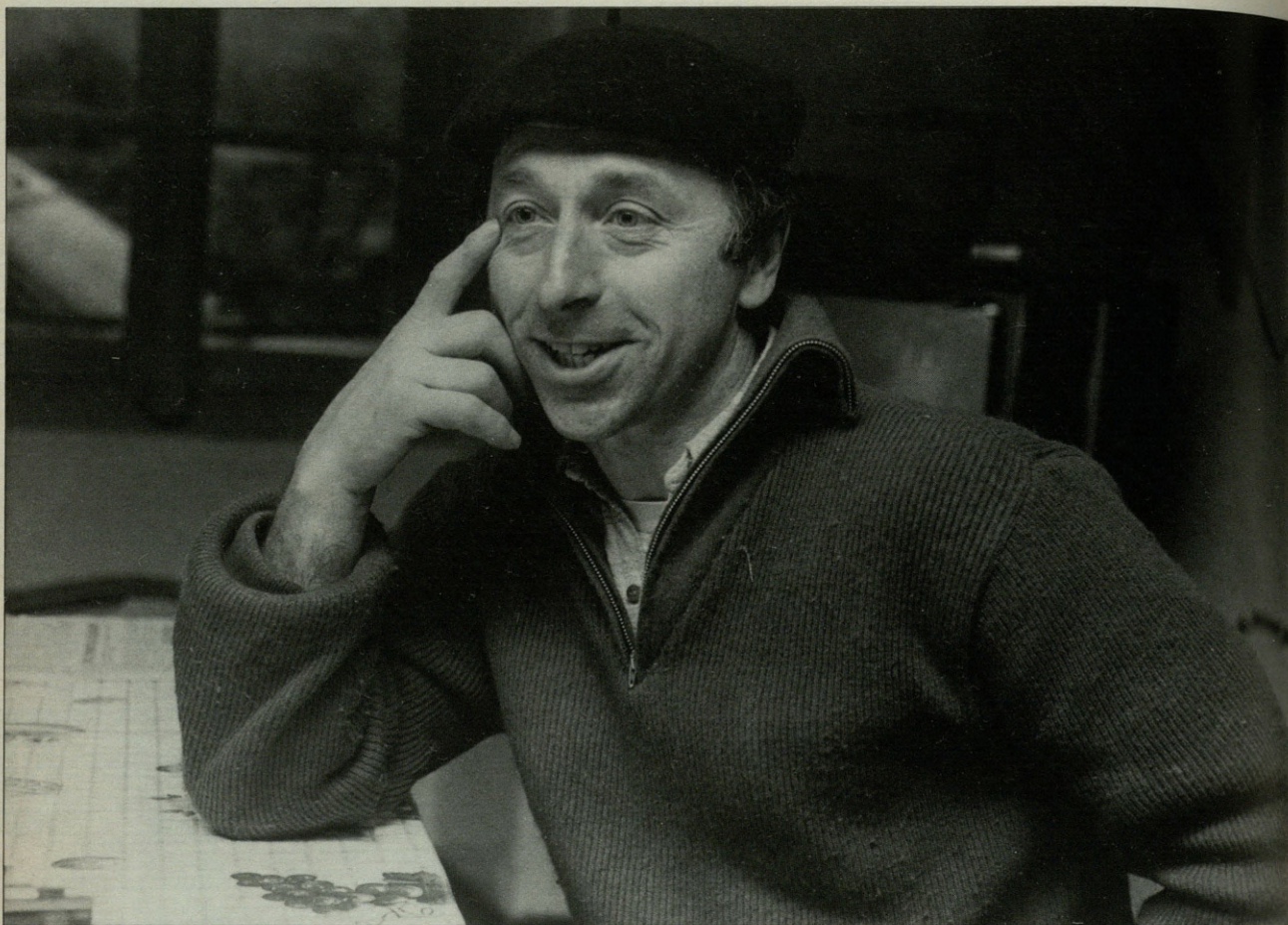
A. Nabiz eta urteak pasatu, laster argitaratuko den disko doinuak orain kantatzeko egokiak direla aipatu duzu lehen. Nola aldatu da urte hauetan kantu giroa?

E.M. Kantatzeko giroa ez da erraza, gaur egun, baina bada nahikeria gazteen aldetik. Gazteak ari dira kantuak ikasten, kantatzen, taldeetan... Txapelketak ere ibilerazten du, bultzatzen du, pixka bat akuilu bezala.

Kantatzeko giroan, bertso-tarako giroan bezala, antzematen dut behar dela saitasun bat kantuak kantatzeko eta entzuteko ere.

Barnealde honetan badira ostatueta kantatzen den herri tiki batzuk. Hauetan ez da kantua besterik entzuten. Ez dago musika azkarra. Gero, badago dantzaldia, baina afaltzeko garaian gazteak eta ez hain gazteak kantuz aritzen dira. Hori da

Xalbador, Xabier Lete, Mixel Labeguerie, Mikel Laboa eta Benito Lertxundik idatzirikoa kantuak eta zenbait doinu herrikoia landu ditu Erramun Martikorenak disko berrian.

Erramon Martikorenaren ustez, lasaitasun giroa behar da abestiak kantatzeko nahiz entzuteko garaian.

niretzat kantu giroa.

Kantua aldatzen ari da. Gero eta gehiago soinu sartzen zaio kantuari, musika tresna asko, baina musika lagungarria izan daiteke edo ez.

A. Urte asko aritu zara ahots soilez kantatzen.

E.M. Hasi nintzen 1978. urtean, eta urte horretan Donostiako auzo batean ahots hutsez kantatzen izan nintzen, zazpi edo zortzi bertsoetako doinuak; eta han entzuten zegoen jendea bertso bakoitzaren ondoren txaloka hasten zen. Gero, kantaldia bukatu zenean bertsolaria al nintzen galdetu zidaten. Han bertsolariak entzuteko ohitura zuten, eta kantaria gitarrarekin, baina ez ahots soilez. Aldi bat baino gehiagotan

erran didate bertsolaria naitzela.

Egia da soinu pixka batek laguntzen duela. Zaila baita jendea entzuten egotea. Ostatu batean egonen da giro lasai batean, baina plaza ba-

askorik izaten. Hogeia edo hogeita hamar bat lasaitasun batean, Hori maite dut. Afarietan, jendea lasai egoten da, entzuten, orain kantu bat, ordu laurden bat eta gero beste bat... Baina ostatuan

tean?

E.M. Herri txikietako festetan berdintsuak dira. Han jende gehiago izaten da, eta hango jendea ere gustatzen zaio hemengo kantua. Nik ez ditut hiriko abestiak kantatzen, baina hango jendeak ere baditu baserriko erroak.

Ikusten dut han beren erroak nahi dituztela hobeki ezagutu. Batzuetan han hobeki estimatzen dute kantua hemen baino. Hemen ohitura daude eta bere gauza dena arras ondo dakite. Hego Euskal Herrian badaukate, hala ere, lurreko edo baserriko erro bat, eta dena ez, ez daukate dena eta hor zerbait sentitzen dute. Nik lau kantalditik hiru han egingen ditut.

«Batzuetan, hobeki estimatzen dute kantua Hego Euskal Herrian hemen baino; hemen jendea ohituta dago eta bere gauza dena arras ondo daki» ●

tean zaila da jendearentzat ahots hutsez ari den kantari bat entzuten egotea.

A. Zer nahiago duzu, ostatueta edo plazetan kantatzea?

E.M. Ostatuan ez da jende

maiz gertatzen da giroa ez dela egokia. Dena den, herrietako festetan, plazan ere gustatzen zait kantatzea.

A. Zein ezberdintasun ikusten dituzu Hego eta Ipar Euskal Herriko giroen ar-

Joxi Goikoetxea

EKO ATEASU
Keelavite poligonoa z/g
ASTEASU

EKO VILLALBA
San Juan Kalea, 9
EIBAR

EKO TOLOSA
Zumalakarregi kalea, 4
TOLOSA

AUTOSERVICIO GORA-BERA
Agerretxe Ibilbidea
DEBA

EKO EUOMAR
Nafarroa ibilbidea, 37
ZARAUTZ

SUPER ANDONAEGUI; C.B.
Andonaegi kalea, 10
SAN PEDRO - DONOSTIA

MERKEK IGLESIAS
Azkuene Kalea, 12
TRINTXERPE

**SAN JUAN BAUTISTA
KOOPERATIBA**
Villas auzoa
HERNANI

EKO IRUN
Blas de Lezo, 22
IRUN

EKO LEZO
Avda. Jaizkibel, 1
LEZO

EKONOMATO ORBEGOZO
C/ Eliz-Kalea, 1
ZUMARRAGA

SUPER RENTERIA
Vicente Elicege kalea, 5
ERRETERIA

EKO BERAUN
Galtzaraborda Etorbidea, z/g
BERAUN - ERRETERIA

EKO ERREKONDO C.B.
Zigordia kalea, 7
ZARAUTZ

EKO LEGAZPIA
Urola s/n
LEGAZPIA

SUPERMERCADO SOKOA, C.B.
Sokoa Merkatalgunea, 7
Hirigintza (ARABARKA jaletxaren aldean)
HONDARRIBIA

BETI MERKEK
Loiola kalea, 12
DONOSTIA

EKO ALTZA
Larratxo Ibilbidea, 96 zbk.
ALTZA

EKO VILLALBA
Torres Urquizu kalea, 13
EIBAR

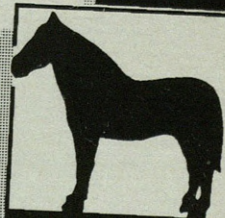

EKO AIETE
Etxadi Salla
AIETE - DONOSTIA

BASTIDA
Erdika kalea, 32
MUTRIKU

ZURE ETXE ONDOAN

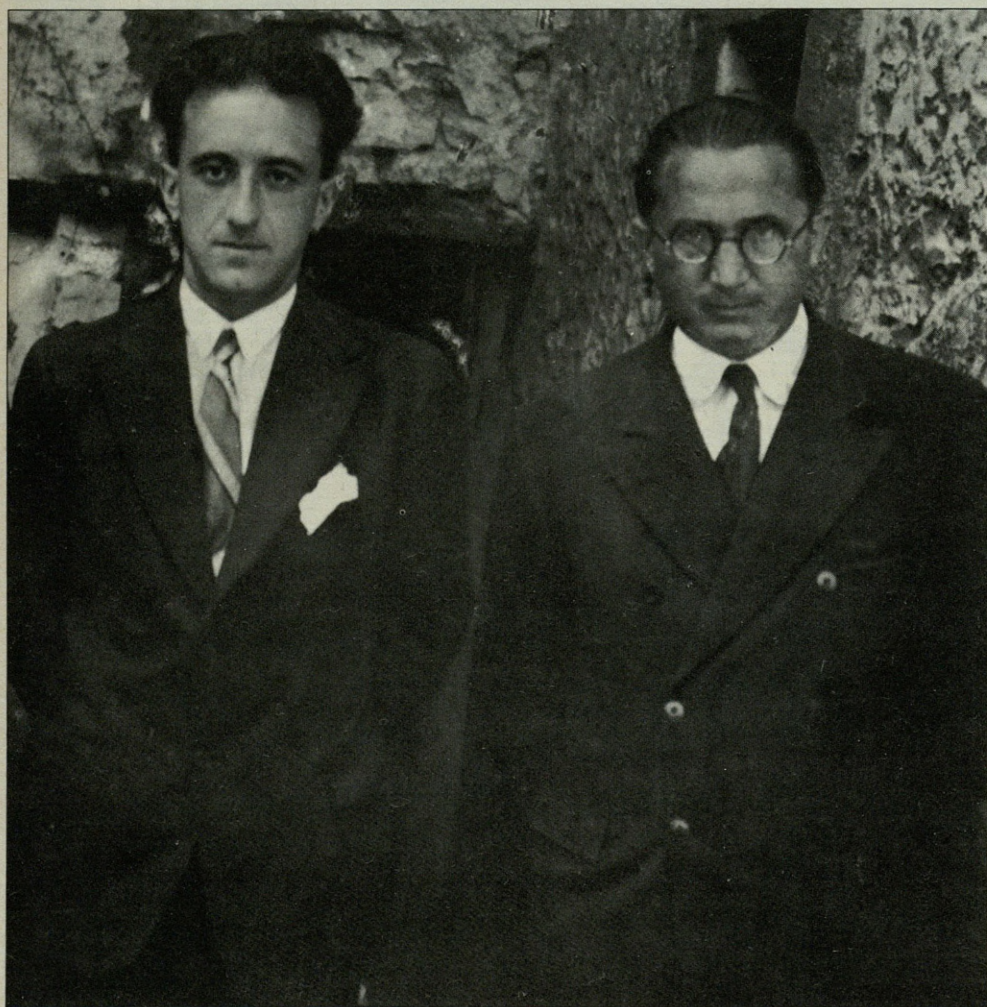
EKO

SUPER IZTIETA
San Sebastián kalea, 16
ERRETERIA

Hil zela hirurogei urte bete dira martxoan

Lizardi poetaren oin hotsak egungo literaturaren begietan

Orixerekin batera argazkian; harreman estua egin zuen harekin.

Poeta trenaren barnean doa «Bultzi-Leiotik» poeman; bertatik, ingurua distira bizkorrean dakusa, mugikor. Desirak hura besarkatzea agintzen dio; errealitateak berriz, egunerokora darama. Borroka horretan, heriotzaren hurbileko arrastoa atzetik duela, gerra aurreko poesiari lehio berriak ireki zizkion. 60 urte geroago, Lizardik hartutako tren hartara igoko gara.

Xabier Agirre: «Aitak ez luke 'Egunkaria' rekiko tratua onartuko»

LIZARDIREN lau se-
meetan zaharrena dugu
Xabier Agirre. Zarautzen
bizi da aita hil ondotik, sei
urte zituela. Irudi bakan
batzuk baino ez ditu bu-
ruan; aitatu digunez,
1933ko martxoaren 12ko
egun beltz hura: «Jon
anaia eta bioi deitu zigun
ohera eta bedeinkapena
eman zigun. Kalie ikara-
garia izan zen. Ama, Pa-
kita Izagirre, gortu zitza-
gun gerora; ezagutzen ez
genuen herri honetara
etorri beharrean aurkitu
ginen gainera. Eta aurre-
tik, Francoren urteak...».
Xabier, Jon, Miren Arantxa
eta Mikel seme-alabentzat
goitik behera aldatuko zi-
ren, beraz, kontuak.

Atzera eginez baina,
Orixe euren Tolosako
etxean bazkaltzen gogo-
ratu digu ere: «Sorte han-

*dia izan zuen, Orixe,
garai eta toki berean to-
patzearekin. Burura da-
torkit babarrunak nabiz
bezur eta guzti jaten diren
antxoak txikiak jaten. Ape-
titu onekoa zen». Gizon
diferenteak izango zirela
dio, «gurea samurrra;
nabikoa zakarra bura.
Elkarri errespeto handia
zioten, baina».*

Lizardi deitzen diote
Zarautzen. 66 urte bete di-
tu eta zaletasunen artean
pintura eta eskultura ai-
patu dizkigu: «Beti izan
dut; lanaren kontuarekin
ordea ez dut martxarik
hartzerik izan. Bestalde,
familiar idazteko joerarik
ez dugu; nik gehiena hala
ere». Irakurtzea ere gustu-
ko du.

Aitaren lanetan araka-
tzen, publikatu direnak
gorde direla adierazi digu,

bestela ezer ez, «gerra eto-
rri zen eta beldurra...». Li-
zardiren hainbat artikulue-
ren artean, egunkaria mar-
txan jartzeko hiru milioi
pezetako proiektuaz luza-
tu zaigu, gaia gaurkora
ekarritz: «Ez luke egoera
hau onartuko: euskal go-
bernu bat eduki, egunkari
bakarra euskaraz eta bo-
rri dirulaguntzarik ez
ematea. Gure abalmena
horretan bukatzen bada
alferrik ari gara».

«Bizi izan balitz...»,

errepikatzen du, berriro
ere garai triste haiek go-
goratzeko: «Biderik ez ge-
nuen ikusi. Orain, berriz,
martxa hartu ezinean
gabiltza». Lizardiren iru-
diaren parera eraman eta
argazkiak egiteko orduan,
duela 60 urteko galera izu-
garriaren aztarnarik su-
matu diogu aurpegian.
Irudi bakan batzuei lotu-
tako zurrunbiloan buelta-
ka arituko bailitzan, zer
gehiago gogoratu, zer
gehiago ikusi nahian.

JOSE Mari Agirre, «Lizar-
di», pulmonia txar batek
eraman zuen, Tolosan,
1933ko martxoaren 12an, 33
urte zituela. Bere lanetan
hoska dabilen heriotzak
gazte menderatu zuen ha-
ren bihotza. «Biotz-begie-
tan», «Umezurtz Olerkiak»
eta «Euskal Pizkundera»
poesia liburuak idatzi zi-
tuen, azken biak hil ondo-
ren argitaratuak. Bi antzerki
obra burutu zituen. Artiku-
lugarie joria bestalde, «Itz-
lauz-en bildu zitzaizkion
hoberenak, tartean euska-
razko egunkariari buruzko
proiektua. Baina ororen
gainetik poeta dugu Lizardi,
estiloari begira berritzailea.
Gerra aurreko euskarazko
lirika gailurrera eramatea
egokitu zitzaion, Orixe eta
Lauaxetarekin batera.

Baina zertan dira egun

Lizardik urratutako oin
urratsak? 60 urte berandu-
go oihartzunik ba al dute
bere proposamenek? Hiz-
kera, errima, poesia eredu
hura ahazturik al ditugu
egun? Galdera hauen ingu-
ruan solasean jarri ditugu
obra ikertu duten hainbat
idazle, musikari eta irakasle,
haren irudia gaurkoratu eta
aldarrikatu behar delakoan.
Horretara dator erreportaia.

Orduko giltzak egun

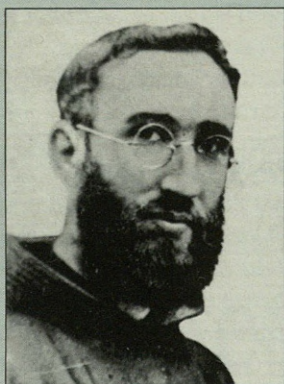
Euskal Literaturako kate-
dradun dugu EHUn Jon
Kortazar, idazle eta kritikari.
Lizardik erreferentzia na-
gusi izaten darraienik ez du
dudatan jartzen; ordea, au-
rrera eraman zituen jarrera
eta joerak krisian egon dai-

tezkeela dio: «Gerra au-
rrean eta gerra ostean bi-
tzez hitz jarraitzen zen.
Momentu honetan jarrai-
pen hori desagertu da». Ildo
honetan, «modernitate ba-
ten krisialdiaren adieraz-
garri izango litzateke. Mu-
gimendu bateko persona

«Anaia Jon eta biok deituta
ohera inguratu ginen;
bedeinkapena eman zigun
eta han bukatu zen aita.
Aurrerantzean urte zailak
etorri ziren guretzat; galera
izugarria izan zen!».

Loramendi, loratzeko denborarik gabe hildako arnas handiko poeta

JUAN Arana Ezpeleta, «Loramendi», duela 60 urte ahitu zen ere, apendizitis batek jota, 26 urte betetzen zituen egun berean, lehen meza emateko bezperan. Gipuzkoako Leintz bailarako Mendibizu baserrian jaioa, apaiz ikasketetan eraman zuen gaztaroa, han hemenka poesiak eginez. «Arrantzialien arrats otoitza» edo «Barruntza-leioan» poema sarituekin bere bidearen berri emango zion Lizardiren belaunaldi handiari. Jon Kor-

tazar mintzatu zaigu: «*Ez dabil Lizardirengandik urruti. Modernismoaren sinbologia guztiari ira-*

kurketa kristaua ematen dio. Hark poema egiten duen artean, Loramendik egin eta gainera azaldu egiten du, eta jarrera hori, zabarkiturik geratu da gaurko gustuetarako.

Juan Mari Lekuonak segidako aipamena egin dio: «*Oso gazterik hil zen eta bere obra oso gazte itxurakoa da. Albokoak ere handiak ditu.*» Karlos Otegik mistikotzat jotzen du, belaunaldi bereko beste autoreen artean ahaztuagoa, alboratuagoa.

«*Lauaxeta berreskuratu da; Lizardi neurri batean ere bai; eta Orixe, zenbait lanen bidez. Beste zenbaiten artean dago saltoa, Loramendi, kasu.*» Anjel Lertxundik ere, argi eta garbi aipatu digu, nahiz eta maila apalagoan egon «*ez gaude inor baztertzeke luxuan.*» Loratzeko denborarik gabe, arnas handikoa baina, okasiorik izango ahal du aurrerantzean liburuetako hautetatik libratzeko. Denborak emango digu ahaleginen berri.

da, eta mugimendua desagertzen den neurrian, ereduak ere krisian jartzen dira.» Gauzak honela, Kortazarrek faltan nabaritzen du modernismoaren inguru hartako eta mende buka-

rako mugimendu poetikoen arteko lotura.

Bitoriano Gandiaga idazlea guzti honetaz ohartzen bada ere, Lizardiren miresle izaten darrai, gazte zela bere liburuekin 'txoratuta' geratu

ondoren: «*Inoiz ez dut galdu orduko lilura. Gaurdaino ez nau dezepzionatu,*» adierazi digu. «*Elorri' egin nuenean, mespretxu moduan haren oihartzuna nintzela esaten zidaten, baina ez zekiten niretzat laudorio handiena zena. Antzik baneuka, antz horrek justifikatuko ninduke.*» Hortik aurrera, bere denboran eta bere kidekoekin parekatzen du, «*eta orduan topatzen dut handi. Garai hartako gizona da; egun, errealitate bonetan beste gauza bat idatziko zukeen.*»

Gaurko belaunaldiari zer esango liokeen galdetuta, ideien aldetik ez dela inondik ere eraginik nabarmentzen azpimarratu digu Anjel Lertxundik, «*baina gora-bebera horiek literaturan ziklikoak izaten dira eta nork daki aldatuko ez diren. Gure autore zahar eta ez hain zaharrekin gertatu da hori, baina. Kasu honetan, arazo linguistikoak ditugu, autore zaila baita, eta bonetaz gain, estetiko edo poetikoak. Lizardiren sinbologismo primitiboa —oso lineala delako— gaur ez da*

hain interesantea, kasu.» Haiek egindako planteamenduak eta oraingoak desberdinak direla ihardetsi digu, jarraian: «*Beste proposamen batzuk ordea, interesik badute, izan ere, gauzak esateko modu labur eta konprimituak; beharbada galdu dugun zehaztasun*

Ez egungo idazleen belaunaldiak, ez aurrekoak ere, ez die arreta handirik eskaini Lizardiren literatura jardun eta ereduei

deskriptiboa eguneratu beharreko proposamena litzateke.

Juan Mari Lekuonak, euskaltzain eta idazleak, bi sailkapen egin dizkigu: «*Unibertsitatean bete-betean dago; gutxi barru bere lanari buruz Lourdes Otaegik aurkeztuko duen tesia dugu borren lekuko. Idazleen ar-*

Bilboko Alde Zaharrak badu bere nobela:

speed gauak

1989ko Azkue Saria

2

argitalpena

orain **795** pezetan

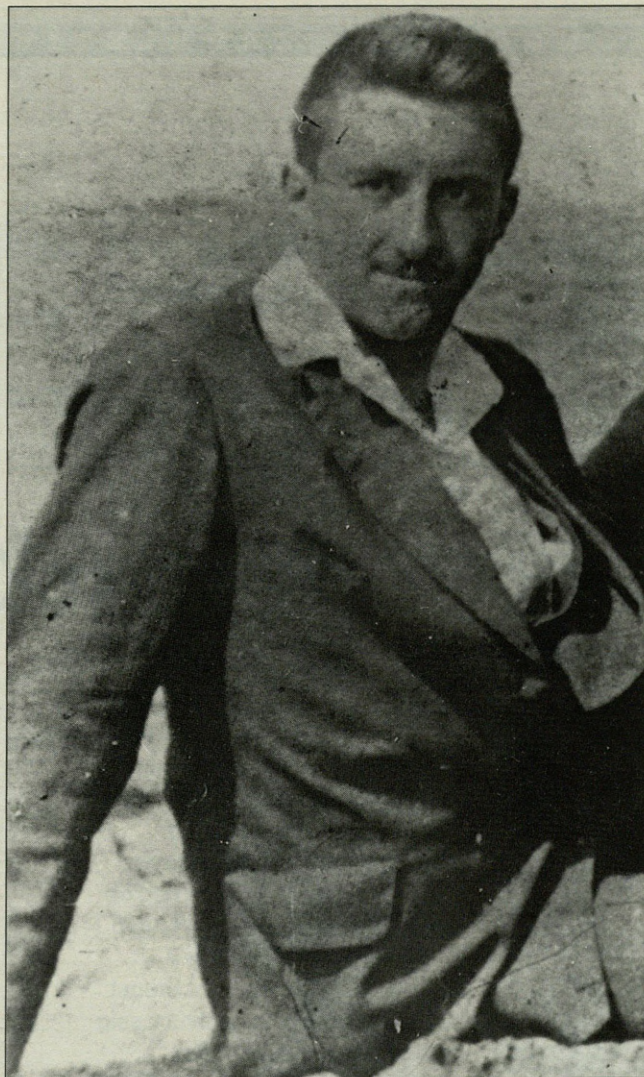
S U S A © (943) 37 07 38

tean, ez orain, aurreko belaunaldiak ere ez zion arreta gehiegirik egin. Euskal poesia aniztasunean bizi da eta batzuek aintzat hartuko dugu eta beste batzuek ez hainbeste. Maila bonetan erdizka dago».

Irudia berreskuratzen

Unibertsitatean egiten ari den lanaren adierazgarri genuke Karlos Otegiren tesia ere, lehena, duela bi urtetik hona argitaratu gabea ordea. EHUko irakasle honek «Bihotz-begietan», Lizardiren libururik nagusiena guztien ahotan, hartu zuen aztergaitzat, nahiz eta autorearen ingurua edota euskal poesiaren historian suposatu duena arakatu dituen bidenabar. «Aurretik ukitu gabeko gaiak, askotan zailak, lantzen eta poetizatzen abalegindu zen bizkuntza berri batez. Egun, agian, errazegira jotzen dugu. Ez dago Lauaxeta, Lizardi edo Orixeren joerarik neurri eta errimaren aldetik. Poesia librea da nagusi. Haren erreferentziak, bala ere, gorde dira, naturari dagokionean kasu. Nabikoa da Joseba Sarrionandia edo Koldo Izaurre hartzea, adibidez».

Aldi batean baztertuta egon dela gogoratu du Karlos Otegik: «Duela 15 urte, bere poesia modernoa ez zelako ustean baztertu zuten. Orixe bera ere. Orain badirudi, berreskuratzen ari garela, poesia eta artikuluez ari naiz; basierako poema batzuk itzalean darraite, ordea». Xede honenkin, poema guztien —52 gordetzen dira— bilduma prestatzen ari da, «Euskal Klasikoak» atalean argitaratzeko. Lan handirik ikusten

Zarautzen, gaztetan. Ordurako poesiaren oin hotsak barruan zituen.

du oraindik egiteke: «Interesgarria litzateke hil ondotik gaur arte izan duen harrera aztertzea, hots, zer prozesu jarraitu den, zergatik izan den kritikakua,

Unibertsitate mailan bere irudia berreskuratzeke saio handirik egiten ari da; Lourdes Otaegik, adibidez, bi aste barru tesia aurkeztuko du

nola ulertu den...». Juan Mari Lekuonaren ustetan oso desitxuratu da Lizardiren irudia: «Gerrak suntsitzen du bere imajina, bigundu egiten da, eta ez da gizon biguina, ezta gutxiagorik ere. Bizitza gogorra eramandako gizon gogorra, baina; herriarekin bat lan handia egindakoa».

Angel Zelaieta, irakasle eta Lizardiren lanetan aditua, aurrera begirako urratsez aritu zaigu: «Ikerketa objektu bezala asko erabili da. Bestea da, beharbada, interesgarriagoa, poeta berriengana nola iragan den aztertzea, alegia. Hain zu-

zen ere, ez dago jarraipen eskolaturik. Asko pasatu da abeslariengana, Lete, Valverde... baina ez poetengana. Gauzak honela, eskolak eragin handia izan dezake; eta egun, gazteentzat Lizardi oso gogorra da, ez da atsegina». Hala ere, gazteengan txertatzeko aukera egin behar dela dio Karlos Otegik, «ezin baitzaie edozein poema eman, eskuragarrietatik bazi eta musikaz lagundurik, demagun, jorratu behar da bidea».

Musika mailan izan duen arreta berezia aztertzeko orduan, Antton Valverde kantariak adierazi dizkigu zeintzuk izan diren Lizardi besarkatzeko arrazoiak: «Asko aprobetxatu dugu altxor hori. Bere letrak egiten ez dituen abeslari batek, nire kasua aipatzearen, besteak egindako poesiarekin identifikatu behar du, eta Lizardirekin berehala lortzen da hori, euskararekiko erabiltzen duen maitasunagatik, hain direlako bunkigarriak...». Egungo kantariengan jarraipenik ikusten duen galdetuta, «obra ez da borren zabala eta erabilia izan da. Ez dago agortua, noski. Urte batzuk pasatu artean, beharbada, ez da berriro modan jarriko», erantzun digu.

Jon Kortazarrek, Lauaxetaren beldur bat ekarri digu gogora: Euskal Herriak Lizardi merezi zuen neurrian ez onartzearena. Hil zela hirurogei urte bete direnean, hainbat hutsune eta itzal onartu dizkigute gure solaskideek. Haren irudia osatzeko beharra ere. Gogoan izatetik bizirik egotera dagoen tartean arrazoitzen osatu dugun erreportaia honek asmo horri heldu dio, bederen.

J.J. Petrikorena

New Yorken zabaldu da arte afrikarrari buruzko museorik handiena

Afrikako sekretu santua gordetzen duen erakusketa

Hirurogeita hamarreko hamarkadan, Afrikako artea lantzen zuten zenbait erakusketa aurkeztu zituen New Yorkeko Arte Afrikarreko Zentroak. Arte Afrikarreko Museo bihurtu da zentro hau, eta Manhattaneko Sohon zabaldu duen egoitza berrian, artea, sekretua, ezaguera eta boterearen arteko erlazioa aztertzen duen erakusketa ikus daiteke egunotan.

EHUN obra inguruk osatzen dute bilduma. «Sekretua: gorde eta erakusten duen arte afrikarra» izenburupean, Sahara inguruko herrietako lanak biltzen dira gehienbat: maskarak, ehunak, arkitektura eskulturak, bitxiak... Baita tribuburu baten etxeko aurrealdea

nahiz elkarte sekretu baten dantzalekua babesten duen zurezko hesia ere.

Erlijioa, estetika, boterea, jabegoa, nahiz politika eta giza ezberdintasunak zehazten dituen elementua da sekretua. Afrikako kultur ezberdinetan duen garrantzia ikus daiteke New Yor-

Kongon egindako eskultura bat (goian), eta «Kabwelulu», Zaireko emakume irudi bat (ezkerrean).

keko Arte Afrikarreko Museoan zabalik dagoen erakusketan. Dena den, lan bilduma honen helburua ez da sekretua ezagutzera ematea, bertan ikusten da arte obrak erabil daitezkeela ezkutuko ezaguera gorde eta babesteko. Sekretuaren edukian baino, hartzen

Gineako erregina baten burua.

duen forman eta ezartzen dituen lanbide, adin, jenero eta klase mugetan datza lan hauen garrantzia.

Museoko gela bakoitzean idatzita dauden zenbait galderen bitartez, bilduma honetan argi ikus daiteke afrikarrek artearen bitartez adierazten dutela sekretua. Jendearen espazio eta gizarte mugak, emakume eta gizonaren arteko bereizketa ere modu honetan ezartzen dituzte. Arteak igortzen badu ezaguera sekretua, lan hauen bitartez erabakitzen dute nork daukan sekretua jakiteko eskubidea.

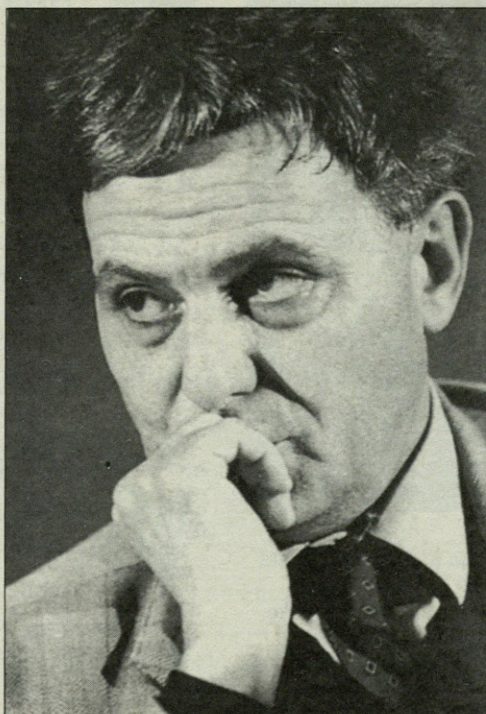
Sekretu hori dela medio mendebaldeko Europak modu batera ulertu ditu Afrikako artea eta kultura. Azken batean, kultura batetakoak diren eta ez diren arteko muga ezartzen du. Hau da: arrotzek ba al daukate beste kulturak ezagutzeko eskubiderik? Eta, zer eragin du sekretuak kanpoko kulturak ulertzeko garaian?

J.M. Heritz

Z I P R I Z T I N A K

Aerosmith taldearen itzulera

Ipar Amerikako rockaren adierazgarrienetakoa den Aerosmith taldeak apirilaren 19an plazaratuko du «Get a trip» disko berria. Orain dela hogeitau Bostonen sortu zen talde honen ardatza Steven Tayler kantaria eta Joe Perry gitarrajoleak osatzen dute. Nahiz eta 70etako bukaeran taldea desegin, berriro ekin zioten elkarrekin jotzeari 1984ean Aerosmithekoek, baina arrakasta *rap* talde baten eskutik lortu zuten. Run DMC taldeak euren «Walk this way» kantuarien bertsioa egin eta salmenta zerrendetako lehen postuetara igo baitzuen. Apirilean argitaratu den LPan Lenny Kravitz eta Jim Vallancek parte hartu dute laguntzaile gisa; eta aurrerapen gisa, «Living on the edge» singlea kaleratuko du talde honek martxoaren 22an.

Philippe Sollers-en eleberria zerrendetan nagusi

«Le Secret», Philippe Sollers-ek idatziriko nobela Frantziako salmenta zerrendetako lehen postura iritsi da. Juan Pablo II aita santuaren aurka 1981ean izan zen atentatuan oinarritzen den idazlan honek gizon baten aitorpena kontatzen du. Berak ondo ezagutzen baitu mende honen bukaeran Roma, Mosku, Washington eta Parisen gertatzen dena; eta badu zenbait gertaerari buruzko informazioa ere: Kennedyren hilketa, komunismoaren hondamena, narkotrafikoa, giza organuen trafikoa eta Aita Santuaren kontrako atentatua.

MARTXOAK

19

■ SU TA GAR LEITZAKO FRONTOIAN

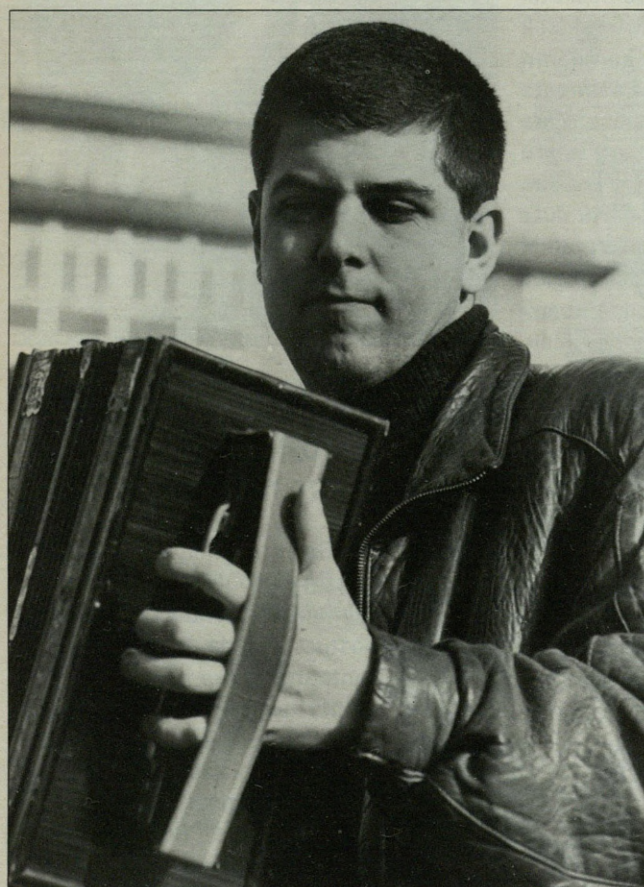
Su ta Gar eta Urtz taldeak **Leitzako frontoira** hurbilduko dira, martxoaren 19an, gaueko 22,30etan. Laster, hirugarren diskoa grabatzen hasiko dira eibartarrak. Urtz-ek, berriz, egin berria duen «Ekaitzaren garraisia»-ren doinu jada ezagunak izango ditu esku artean.

MARTXOAK

20

■ ANJE DUHALDE «FESTAROA 93»N

MARTXOAREN 20an izango dugu Anje Duhalde «Hogei urtez kantari» birarekin jarraituz. **Prinzipal Antzokian** izango da kantari honen agerpena arratsaldeko 8etan.

KEPA JUNKERA, Riccardo Tesi eta John Kirkpatrick ikus eta entzuteko aukera eskaintzen digu Getxoko Kultur Etxeak. Martxoaren 27an izango ditugu Getxo Antzokian arratsaldeko 8etan, sarreraren prezioa 800 pezeta (40 libera ingru) izanik. Trikitixa eta beste lurralde batzuetako folk musika entzuteko aukera ederra, musikari ezagunen eskutik. (Argazkia: Xouse Simal).

MARTXOAK

21

■ «EREMU ERMUA» ERAKUSKETA BILBON

ERREALISMO Garaikidea da **Bilboko Arte Ederretako Museoak** eskaintzen digun «Eremu Ermua» izeneko erakusketaren mamia. **20 margo-lari errealista** izango ditugu maiatzaren 2ra arte luzatuko den ekitaldi honetan.

Egunerokotasuna, ohituraz landu diren irudiak eta margolari bakoitzaren ikuspuntua dira erakusketa honek dituen erakargarritasunak. Balles-ter, De la Concha, Cortes, Gangutia, Ibañez, Mora, Mayo eta beste askok euren lanen prespektiba erakusten digute.

MARTXOAK

22

■ GEORGE CUKOR-EN ZIKLOA BILBON

MARTXOAN zehar George Cukor izan dugu Bilboko Arte Ederretako Museoaren Zinematekaren protagonista. «Filadelfiako istorioak», «My fair lady» edo «Izar bat jaio da» dira ziklo honetan ikus ditzakegun filmeak. Martxoaren 22an arratsaldeko 5etan «**Pat and Mike**» 1952ko filmea izango dugu, jatorrizko hizkuntza eta azpitituloekin.

MARTXOAK

24

■ LITOGRAFIA ETA SERIGRAFIA IKASTAROAK ARTELEKUN

ARTELEKUK antolatu dituen Litografia eta Serigrafia ikastaroetan parte hartu nahi dutenak martxoaren 24a baino lehen eman beharko dute izena, **ikastaroak apirilaren 1ean** hasiko baidira ere.

Don Herbert litografian eta Pepe Albacete serigrafian arituko dira irakasle, eta ikastaro hauetan interesa duten artistek izena eta *curriculum vitae*-a bidali beharko dute, onarpena ikastaroaren arduradunen esku badago ere. Informazio gehiago nahi izanez gero deitu 943 / 47 00 21 tefonora.

MARTXOAK

26

■ TERESA SABATER-EN ALTZAIRUAK IRUÑEAN

PINTZEL aretoan izango ditugu Teresa Sabateren lanak martxoaren 26a bitarte. **Altzairuak** dira margoetan agertzen diren elementuak, eta teknika mistoa erabiltzen badu ere, papera erabiltzen du lanen euskarri bezala. **Kolore biziak** eta altzairuak, beti ere laino arteko giroa hedatuz.

MARTXOAK
26

■ SOCIEDAD ALKOHOLIKA TOLOSAKO FERIALEKUAN

TOLOSAKO Udalak antolatu ditu martxoaren 26rako bi ekitaldi. Gaueko 10,30etan **Academia Palanca** antzerki talde madrildarra arituko da **Iparragirre Antzokian**, eta ferialekuan, **Platero y Tu** eta **Sociedad Alkoholika** taldeen kontzertua izango dugu.

MARTXOAK
27

■ ABANGOARDIAKO DANTZA BILBON

ANTZERKIA eta dantzaren artean murgiltzen diren ekitaldiak antolatu ditu Bilboko Puertas Abiertas elkarteak. Martxoaren 27an Con buen pie talde bilbotarrak «**Txubaskos**» izeneko ikuskizuna eskainiko digu.

■ ANTZERKIAREN NAZIOARTEKO EGUNA

ANTZERKIAREN Nazioarteko Eguna dela eta, Barakaldoko Antzokiak eta **Euskal Herriko aktoreen Elkarteak** antolatu dute egun honetarako jaialdi berezi bat. Ikuskizun honen zuzendari artistikoa Ramon Barea du. **Barakaldoko Antzokian** izango da martxoaren 27an arratsaldeko 8etan.

JACQUES PAVLOVSKI eta Dunover argazkilariak; Ana Maria Sorozabal eta Michel Hacala margolariak; Solorzano eskultorea eta makila artisaua den Ainciart Bergara izango ditugu apirilaren 15 bitarte Pariseko Lutetia hotelean, euskal artea bultzatzeko antolatu den erakusketaren bitartez. Ipar Euskal Herrian egiten den artea, euskal kultura, ohitura eta bizimoduak erakutsiko dira artista hauen ikuspuntuen bidez. (Argazkia: Luzien Etxezaharreta).

B E G I B E L A R R I

Z I N E M A

Ez ohizkoa bezain ausarta

FILME ausarta da, dudarik gabe, Alex De La Iglesiaren «Accion Mutante» delakoa. Planteamentu eta irudietan ez ohizkoa, komikietatik aterreak diruditen zein baino zein pertsonaia eroagoz, eredu klasikoetako zinema astintzea bazen bilbotarraren asmoa, lortu duela esan daiteke.

Filmeak hasiera bizi bizia du. Etor-kizuneko telebista dakusagu pantailan, talde terrorista ezezagun baten berri ematen ari den informatiboa. Talde horretako partaideak ezagutuko ditugu ondoren, gorputz eder eta buru gutxiko gizakien kontra diharduen «Accion Mutante» taldekoak. Ez dira erraz beldurtzen diren horietakoak. Ez dira, egia esan, oso itxuro-

soak. Ez dirudite, hala eta guztiz ere, oso buru argiak.

Filmeak umore ukitu asko ditu, *gag* solte asko. Istorioak, hala ere, aurrera egin ahala, dexente galtzen duela-koan nago. Tarteka irribarrea eragiten digun arren, istorioa biribiltzearen faltan geratu ote den susmoa geratzen zaio bati. Zati solteak, pasadizoak eta *gag* ugariak, elkarrekin oso erraz loturik baleude bezala. Filmeak, dena den, oso une onak ditu. Ez ohizkoak bezain lortuak. Osotasuna falta dute akaso.

Koktel ederra egin du bere estrainaldian Alex De La Iglesiak. Inor gutxi irudikatzen ausartuko litzatekeen estetika eta irudiak beregana-

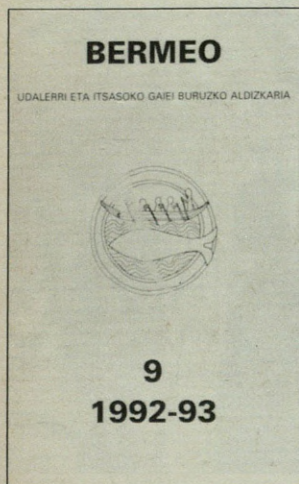

«**ACCION MUTANTE**». ZUZENDARIA:
ALEX DE LA IGLESIA. ANTZEZLEAK:
ANTONIO RESINES, FREDERIQUE FEDER,
ALEX ANGULO, JUAN VIADAS.

tuz. Filmea, lehen minututik eztanda egiten duen lehegailua da. Eztanda erradioaren barruan harrapatuz gero, komikizaleen zoramena izango da.

OSKAR ARTOLA

L I B U R U A K

«BERMEO. UDALERRI ETA ITSASOKO GAI EI BURUZKO ALDIZKARIA».

BERMEOKO UDALA. 8.

ZENBAKIA. 1990-91. 292 or.

BI urtean behin kaleratzen den aldizkari honek Bermeo herriaren gaineko artikulu, iritzi, bilduma eta abarreko informazio-iturriak biltzen ditu. Honakoan, hauexek dira atal nagusiak: «Udale-rriri buruzko gaiak», «Itsaoari buruzko gaiak», «Komunikapenak», «1988ko

literatura lehiaketaren sa-riak» eta abar ■

SALOMON ERREGEAREN MEATEGIAK. HENRY RIDER

HAGGARD. **ITZULTZAILEA:** AINTZANE IBARZABAL. ELKAR.

304 or.

MUNDU zabalean ezagunen egin den abenturetakoa. Lurralde ezezagunetan barrena doan espedizio bati buruzkoa, balizko altxoraren bila. Quatermain elefante-ehiztariaren gidaritza-

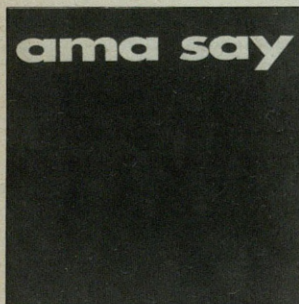
pean doaz. Gaurkotasuna galdu ez badu ere, bete dira dagoeneko ehun urte lehen aldiz argitaratu zela ■

«AKABO ZALANTZAKI».

AIZUL. AEK. 181. or.

EUSKAL gramatikak sor di-tzakeen hainbat zalantza bi-deratzeko aholku eta azal-penak ematen ditu lantxo honek. Artikulu bilduma da honakoa, «Aizul» aldizkarian urtetan agertutako gramati-kari buruzko artikuluen,

D I S K O A K

«AMA SAY». AMA SAY. ESAN OZENKI

BILBOKO talde berri honen lehen lana kaleratzen du

oraingoan Esan Ozenkik argitaletxeak. Lan esanguratsua da, laster batean CD, LP eta MC formatoetan kalera-tuko den diskoaren aurre-rapen gisa.

Bi abesti biltzen dira disko txiki honetan: «Ateripean» eta «Gaua» (Andoni Tolosa-ren testu batean oinarritu-rik).

Oso lan zuzena eta sako-na, dirudienez, lan honek jasoko dutenen harridura sortuko du.

«NAPARTHEID». NEGU GORRIAK ETA COJON PRIETO. NAPARTHEID.

IZEN bereko bi kantu bil-

tzen dira «Napartheid-en 10. zenbakiarekin oparitzen den single honetan. Mugu-ruza eta konpainia baten egile eta Cojon Prieto bes-tearena.

Bestalde, Xabier Silveira lankide izan dute diskoa egiteko. Azala, noski, komi-kigileek berek egina da. Lan hau burutu ahal izateko la-guntza ugari jaso dute bes-talde. Esan Ozenki argitale-txearen lankidetzak esker-ga izan dute.

Hontza
LIBURUDENDA

Okendo kalea, 4
Tel. 42 82 89 Faxa: 43 12 56
20 004 DONOSTIA

alegia, eta batez ere euskal-duntzean eta alfabetatzean erabiltzeko pentsaturik da-go ■

«GARZIARENA». EMAK
BAKIA NAITA. 3. ZENBAKIA. 4

OF.

Bernardo Atxaga, Ruper Or-dorika eta Jimu Iturralde bu-ru dituen talde honek bide berriari ekin dio azken bo-ladan: diskoak editatu, li-buruak argitaratu... Hona-

koa asmatu duten azken produktua da, aldizkaria alegia. Literatur aldizkaria baino zerbait gehiago iza-teko asmoarekin egina da ■

«ALDREBESA». BILBO
ZAHARRA EUSKALTEGIAREN
ALDIZKARIA. 1993KO
OTSAILA. 2. ZENBAKIA.

FORMATO berezian egina, aldizkari honek gai ezberdi-nak jorratzen ditu, «Lear erregea» izeneko antzerki-lana (kapituluka), sagardoa, hogei urtez beherakoak, Baudelaireren poemak eus-karaz eta frantseseraz... ■

«MATEKARIAK». ELHUYAR
MATEMATIKA TALDEA.
ELHUYAR-ELKAR. 1993.

MATEMATIKAK helburu di-tuen gaitasun-programa da hau, batez ere algebra eta geometria lantzeko presta-tua. 50 matekarik osatzen

dute. Azken finean, didakti-koki erraztasunak ematen ditu lan berri honek. Selektibitaterako hamaika ariketa ezberdin eskaintzen ditu ■

«IBAI TAXI-GIDARI». JESUS
BALLAZ. MARRAZKIAK: M
SITJAR. ITZULTZAILEA: J.
ORMAZABAL. ELKAR.

IBAI gaztearen abentura berria eskaintzen digu umeentzako ipuin sail ho-

nek. Taxi-gidari izango da hiri handi batean. Eta pai-lazoeekin jazotako gora-beheretan oinarrituko da abentura berria ■

«TANTAK. EUSKAL
HERRIKO
UNIBERTSITATEKO
HEZKUNTZ ALDIZKARIA».
KOORDINATZAILEA: J.F.
LUKAS MUJICA 1992KO
ABENDUA. 8. ZENBAKIA. 161 or.

UNIBERTSITATE mailako irakasle zein ikasleek hez-kuntzaren inguruko artiku-luak plazaratzeko aukera ematen du aldizkari honek. Honako gaiak agertzen dira: «Koloreari buruzko irakas-kuntzaren egokitasuna Eus-kalerriko inguruetan», «Ge-roko irakasleak eta sexuali-tatea, Euskara errendimen-dua: hainbat aldagairen eragina», eta abar ■

B E G I B E L A R R I

D I S K O A K

Haize freskoa. Aide!!

EGIA esan ez daukate zaila inon na-barmentzen: hainbeste trikitilari on eta ideiaz-bete dagoen honetan, edo betiko piezak entzutera kondentzen gaituzte, edo gauza berriegia egiten duenari era bateko trikitiaren *esen-tzia* gordetzen duten eta gero ez-tri-kitilari diren horiek.

Ausardia? Bai. Baina itzal handia egiten duen Joseba Tapiaren arri-moan. Ez diet meriturik kendu nahi, eman baizik. Eta eman, animoak ere bai, ez baitago eskubiderik iazko gazte-txapelketako Lesakako erdifi-nalean «deskalifikatu» zituzten bezala deskalifartzeko, zer-eta, ziur asko, Ta-pia-usaina zeukatelako (horretara jarritz gero bai Martirena ere, eh!), be-ren kalitatea eta fresko-berritasuna hain nabarmena izanik beste batzuen

aldean.

Maketa bat aurkeztu digute; jotzen dutenaren lekuko fidagarria. Oiar-tzungo gainetatik datorren ero-haize sanoak fir-fir egiten digu belarri er-tzetan, doinu irudimenez betetako horiek dakarzkigunean; berrizaleta-sunezko aideak erritmo klasikoare-kin uztartzen dituztenean.

Alaitasun lasai bat da Alaitz eta Maiderri dariena, igande-bilerako eta jam-sessioetako giroa izan litekeena, 16 urte gazteen deskubritu-nahi eta ausardiaz blai, eta denen gainetik, bizitza gozatzea helburu... gure Eus-kal Herri honetan.

Oso ondo egin duzue maketa, eta berdin dio trikiti-hondatzaille horiek antolatutako txapelketara aurkezten ez bazarete ere; guk erosiko ditugu

«TRADI-MODERN». ALAITZ ETA
MAIDER. Arg.: ALAITZ ETA MAIDER

maketak, dantzatuko gara zuen erro-merietan eta ahoz aho goraipatuko zaituztegu, musikaren harribitxi poli-tok.

MELANJEL HARANA

T E I L A K

■ MATRIKULAZIO KANPAINAK

ZABALDU berria den eskolaurre eta OHOk matrikula kanpaina dela eta hainbat jarrera plazaratu da egunotan. Hain zuzen, Euskal Kulturaren Batzordeak (EKB) D ereduaren matrikulatzea eskatu du, euskalduntzeko aukera bermatzen duen bakarra delakoan. Denon Artean plataformak bere aldetik, B eta D ereduaren aldeko apustua egin du, Euskal Eskola Publiko berria eraikitzeko era hoberena dela eta A ereduaren hizkuntza eskubideen ukatzailea dela argudiatuz. Araban berriz, Veleia elkarteak A ereduaren alde aritu da, euskal ereduaren ama hizkuntza galdu eta seme-alabekiko harremana zailtzen delako arrazoiak erabiliz.

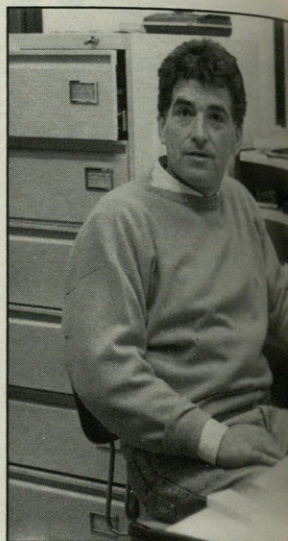
Alderdi politikoen artean, HBk D ereduaren aldeko defentsa hartu du; Nafarroan EAekin batera, Hizkuntza Politikarako Idazkaritzari euskaraz matrikulatzeko kanpaina kritikatu dio, lema galdera bat izaki iazkoa baino motelagoa delako. Guzti honen er-

dian, EAEko Jaurlaritzako Hezkuntza Sailak A ereduak zertan huts egiten duen aztertuko duela iragarri digu. Azkenez, Ipar Euskal Herriko Ikas Bi Elkarteak argitaratutako inkesta batean, bertako eskola publikoetako gurasoetatik gehiengoa (% 62,9) irakaskuntza elebidunaren aldekoa dela ondorioztatu du, frantziar Estatua jokoak geldiarazten ari dela salatuz.

■ ZUZENTZAILE ORTOGRAFIKOA

DONOSTIAKO Informatika fakultatean Kepa Sarasola eta Xabier Artolak gidatzen duten taldeak euskarazko lehenengo zuzentzaile ortografikoa izango den programa informatiboa osatzear du. Bost urtez 10 milioi pezetako (500.000 libera) aurrekontuaz aritu ondoren, bere baitan 45.000 hitz jasoko ditu, eta euskaraz idatzitako edozein hitz aztertu eta ondo dagoen jakiteko gai izango da 'makina' hau. Hizkuntzaren alorrean informatika gero eta indarrenago dago, dudarik gabe.

F E R R A N A K E R R A N

«ETBren egiturak muga guztiak agerian utzi ditu eta ez du sinesgarritasunik».

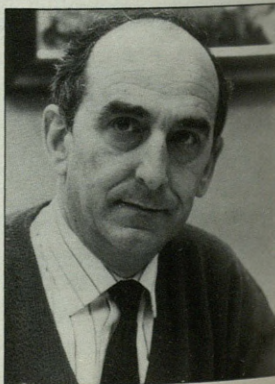
Joan Mari Torrealdai,
«Jakin» aldizkariko zuzendaria.
Egunkaria, 93-III-4.

«Euskal literaturan, errealismo magikoak ematen dituen aukerak gehiago landu behar genituzke».

Andres Urrutia, idazlea.
Egunkaria, 93-III-5.

«Euskal Herrian erdara inda osoz defendatzen ari da. Hau dugu errealitate tristea».

Antonio Campos, Ikastolen Konfederakundeko lehendakaria.
Deia, 93-III-10.

TXUTXU - MUTXUKA

RIKARDO ARREGIREN «HARI HAUSKORRAK»

EUSKARAZ poesia argitaratzea gero eta zailagoa dela esan ohi da. Are gehiago idazle berriren batek idatzia bada. Kasu honetan baina, Ereinek bestelakorik erakutsi digu. Izan ere, Rikardo Arregiren «Hari hauskorak» poesia liburua kaleratuko du martxoaren bukaera aldera. Estreineko lana du irakasle lanetan ari den 35 urteko gasteiztar honek. Honekin batera, Auskalo sailean, gazteentzat nobela osatu du Anjel Lertxundik, «Peru eta Marixi», Bizkaiko ahozko tradizioetik datorren ipuinaren inguruko materialak moldaturik. Martxoaren amaierarako ere.

«Euskal literatura euskaraz idatzitakoa bakarrik dela dioen ustea zabaldu da. (...) Miopia intelektuala litzateke euskal kulturaren izenean, euskara eta erdara zatitzen saiatzea».

Juan Jose Lanz, saikeragilea.
El Mundo, 93-III-10.

«Orain ari gara obitura unibertsitaria sortzen».

Juan Jose Goirienea, EHUKO errektorea.
El Correo Español, 93-III-6.

«Mari Karmen Garmendiaren obizko elkarlanerako hitz politik praktikaren bidetik egiaztatze aukera ez dago PNVren esku bakarrik; HB, EKB eta gainontzekoek ere egiaztatu beharko dituzte».

Mikel Atxaga, kazetaria.
Deia, 93-III-10.

«Pertsona emea eta arra bezala dira pintura eta eskultura».

Javier Lazkano, artista.
Egunkaria, 93-III-12.

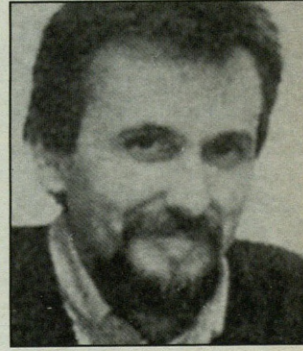
M. HERNANDEZ

idazlearen «Ispiluak» ipuin liburua berrargitaratuko du Elkarrek. 1985ean Hordago argitaldariaren eskutik plazaratua, berridatzi eta bigarren aukera honi aurre egitea erabaki du Mikel Hernandez Abaitua idazleak. «Etorriko haiz nirekin?» izeneko azken nobelaren ondotik datorren emaitza dugu honakoa ●

J. INTXAUSTIRI

«Jakin»eko partaide eta historialariari, gaztelera eta frantsesera itzuli diote «Euskara, euskaldunon hizkuntza», euskararen historia kontatzen duen liburua. Eusko Jaurlaritzak 1990ean argitara emana, Xabier Kintanak hartu du bere gain erdarazko moldaketa, eta Jean Michel Robertek frantsesekoa ●

M. ZALBIDEK

gidaturiko Euskaltzaindiko taldeak «Hitz elkartuen osaera eta idazkera» izenpeko proposamen bilduma kaleratu du. Lehen atalean hitzon sorrera aztertzen da, eta bigarrean nola idatzi behar ditugun aholkatzen zaigu, hain zuzen ere, Euskaltzaindiak 1994ean hartuko baititu alor honi dagozkion erabakiak ●

NOR - NORI - NOR K

Errege-Bardeak, erosioaren erresuman bizikletaz

ASTE BURU eder bat baliatu genuen gure bizikletek Bardeak aldenik alde ezagutu zezaten. Ostiralean Tuterara berandu samar helduta, eta bertako gau giroa ezagutu ondoren, larunbatean bizikleta gainean jarri orduko goizeko 11:30ak ziren.

Gure izerdiak Bardeei eta egun eder hari eskaintzeko prest atera ginen zazpi lagun Nuestra S^a del Yugo baselizatik. Gure asmoa Bardeak zeharkatu eta, lasai-lasai abiatuz, bospasei ordutan Tuterako amildegira iristea zen tuterar lagun talde batek prestatutako *calderete*-ari heltzeko. Hasieran behintzat aldapa behera abiatzen gara pistaz, Landazuriako lautadarantz. Bertan egin-

Bardea Txuria, apika denetan ederrena, haize eta uraren eraginaren lekuko da, milaka urtetan zehar izandako erosia dela eta.

go dugu topo «Bardeetako putzuetako» batekin (abeerek non edan eduki dezaten eginikoak).

LANDAZURIATIK GR-10 hartu (mapan ondo jarrita dago) eta ekialderantz abiatzen gara Vedado de Guaras izeneko lekura helduz. Bertan arrano beltzaren hegaldia paregabea dasta dezakegu. Bardea osoan bi bikote omen daude. Urrutira, jadanik begibistan dugu hurrengo jomuga: Doña Blancaren gaztelua. 1200. urteko garaikoa da eta dagoeneko tontor txiki baina zorrotz batean eraikitako dorre bat besterik ez da geratzen, bertan egon ei zen bahiturik garai hartako dama gazte bat. Bizikletak barranean utzi eta damaren arrastoren baten bila abiatu ginen dorrerantz (hiruzpaila minututan goian).

Bardeetako gune ospetsu eta ikusgarrieneko mendiak gertuago ikusten ditugu jada ekialdera. Pizkerra, El Rayon eta La Raya horietako eza-gunenak, eta oraindik eza-gunagoa den Tiro Poligonoa. Haize eta ura nagusi dira erresuma honetan, harri

eta mendiek, denbora eta haien boterera makurtu beretik ez daukate: erosioaren erresuma da.

PISTA utziz, Rayon eta La Raya mendiartetik abiatzen zen Erronkaritarren errege abelbidearen bila joko dugu. Tartean bizikleta bizkarraren hartu behar dugu noizean behin, ubide lehorretatik gora egiteko esaterako. Gustuak gustu, baina Bardeetan pistetara bakarrik mugatzea polita den arren, erosioaren esku trebe zein basatia gertutik ezagutzea galtzea da. El Rayon, bizikletaz nahiko samur igo daitekeen mendia da eta bertatik La Plana osoa eta Bardeetako nondik norakoak ikusi ahal izango ditugu. Aurrera jarraitu beharreko bidea ere bai.

Heldu beharreko txabola Egeo errepidearen 13. kilometroan daukagu. Bide horretatik bi orduz jarraitu ezker bertan izango gara. *Calderetea* ere bertan izango da ■

JAKIN BEHARREKOAK

✗ **BERRIAK:** Bardeetako sarrera guztietan duela hiruzpaila aste Erriberako Komunitateak hartutako erabakia irakur liteke: «Sarrera debekatua komunitatekoa ez denarentzat». Araua berria denez ez dakigu barruan zaindarien batekin topo eginez gero zer gertatzen den.

✗ **URA:** Urarekin argi! Bardeetan, artzainek ezagututako leku bakar batzuez gain, ez dago ur edangaririk eta bizikletako botilaz gain motxilan beste botila batzuk eramatea ere gomendagarria da.

✗ **KLIMA:** Argi jantziekin ere, Bardeetan hotzetik berora samur igarotzen da eta. Bertako lpar haizea (cierzo izeneko) ondo barruraino sartzen da eta goizaldera abiatuz gero esku larruak eta txanoa ez datoz batere gaizki.

Euririk ez du egiten ia eta eguzkia, oster, ugari dago; aurpegirako, batipat, babes kremak eramatea komenigarria da beraz.

✗ **LOA:** Lo egitera Tuterara abia gaitzke, baina samurrena eta politena bertako txabolaren batean geratzea da, guztiek edo gehientsuenek horretarako lekuren bat badute eta. Hori bai, orduan jana, eta lo-zakua eramatea derrigorrezkoak dira. Kanpatzea debekatuta dago.

MOKO FINA

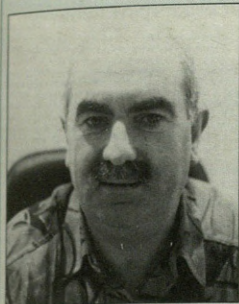
● MOKO FINA ● MOKO FINA ● MOKO FINA ● MOKO FINA

MENUA

HURA OTORDUAI

JOSE ANTONIO
BASTEGIETA
«MARKO»

Kortezubiko alkatea

Guinness-erako moduko ahosabaia

GASTRONOMIA txapelketa bat baino gehiagotan epaimahaian egondakoa dugu Kortezubiko alkatea, eta berak dioskunez, horretarako ez ei da sukaldari ona izan beharrik, ahosabai fina izatea nahikoa da. Sukaldaritzaklasikoaren aldekoa, sasoiari sasoiko barazkiak dira gustura jaten dituenak. Erreka garbiko aingirak eta perretxikuak ahaztu gabe, noski. Osasuntsu egoteko gure elikadura zaindu behar dugula behin eta berriz esaten zaigun honetan, Markok oso argi du kolesterolari nola aurre egin: ahal den olio gutxiena erabili, bai arraina bai okela denean. Maraskiloak, oilaskoak, txirlak... Guinnessean sartzeko adina jaki atsegin ditu Markok. Ez ote du, oraingoan ere, asmo hori izango? Kortezubiko «Lesika» edota «Labakoa» jatxetara gonbidatu gaitu Markok, edota, nola ez, bertako «Marko» erretegiara.

Porru eta ganbekin betetako legatza

OSAGAIAK

LAU LAGUNENTZAT

Legatz txiki bat ● dozena erdi porru ● 200 gr ganba ● 100 gr txirla ● irina ● basokada esnegain ● baso erdi pattar ● 2 koilarakada gurin ● koilarakada bat perrexil xebetu ● gatza

PRESTATZEKO ERA

LEGATZA hartu eta erdiko hezurak eta burua kendu behar zaizkio. Kendutakoa- rekin salda egingo dugu. Hiru ordu laurdenez utzi behar da ura irakiten.

Pasatu gaitezen orain porruetara. Zati berdea kendu, zatitu eta olio hondar batekin zartaginean jarri. Porrua biguintzen hastean ganbak gehitu behar zaizkio, gatzarekin batera. Puntuan jartzean esnegain apur batekin nahastu eta hozten utzi.

Porruak eta ganbak hozten doazen bitartean, arrai-

Legatza handiegia ez izatea beharrezkoa da plater hau ongi prestatu ahal izateko, askoz ere errazago egin baitaiteke labean.

nari gatza bota eta irinetatik pasatu. Ondoren txirlak ontzi zabal batean —ahal bada buztinezkoa—, gurinarekin batera, sutan jarri. Arraina gehituko diogu ondoren. Minutu batez eduki-ko dugu sutan alde bakoitzeko. Denbora hori igaro ondoren sutatik kenduko dugu. Legatza ireki eta porruak eta ganbekin eginda-ko betegarria sartuko diogu. Zartaginean jarri eta sutan

dagoela, gainetik pattarra bota eta su emango diogu. Itzaltzean erabiltzeke dagoen esnegaina gehituko diogu. Baita basokada arrain salda ere.

Guztia labean sartzea besterik ez zaigu falta. Legatza egina dagoenean, labetik atera eta pixka batez su gainean utzi agor dadin. Perrexila gainetik botatzean prest dago platerra mahai gainean jartzeko ■

BARATZAKO BOTIKA

Ziapea ez da hanburgese tarako soilik

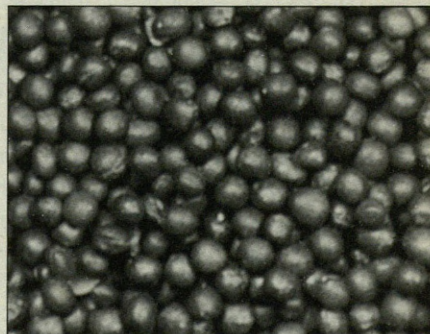
SUKALDARITZAN ziapea aspaldidanik erabiltzen da, bere zapore pikante eta goxoagatik. Ingelesak izan ziren lehenak erabiltzen, baina egun sukalde guztietan da ezaguna. Hiru ziape mota daude: beltza, zuria eta beltzarana. Denda guztietan egun saltzen zaiguna, hiru hauen nahasketa da.

BAINA sukaldaritzan guztiz onartua bada ere, inork gutxi ezagutzen ditu ziapearen ahalmen sendagarriak. Haziak egosi ondorengo salda hartzeak, adibidez, gi-

bela eta bareko molestiak arintzen ditu. Urratutako ez- tarriak, bularreko katarroak eta maskuriko harriak ere desagertarazten ditu osagarri probetxagarri honek.

ZIAPEAREN ahalmenak ez dira ordea infusio bezala erabiltzen. Haziak erretzean sortutako keak hilerokoa normaltzen du eta umontzia garbitzen. Argi dago,

beraz, osagarri egokia izateagatik, ziapeak ez dituela ahalmen gutxi.

Ziapea piku patsekin nahastuz tapoixto bat lortzen da. Tapoixto hori belarriko zuloetan jartzean belarriko mina leuntzen da.

BATA ZURIA ERANTZITA

JON LARRAÑAGA

Elhuyar-eko kidea

Beruna

HIZTEGIEK diotenez, beruna Pb ikur kimikoa duen solido, harikor, xaflakor eta biguna da. Metal arruntak baino astunagoa, nahiko erraz urtzen da eta kolore urdin-grisaska du. Bere konposatuak bezala, toxikoa da.

Besteak beste, akumulatzaile elektrikoak eta iturgintzarako hodiak egiteko, X izpiez edo irradiazio nuklearrez babesteko edo besterik gabe, lasta gisa erabiltzen da. Tetraetilo eta tetrametilo moduan, gasolinaren oktanajea handitzeko erabiltzen da.

Hau dela eta, urtero milaka tona berun isurtzen dira atmosferara, eskuarki berun oxido edo halogenuro gisa. Konposatu hauek atmosferan zehar barreiatzen dira munduko txoko guztietara helduz, baina batez ere, eskualde populatu eta industrialen inguruan konzentratzen dira. Sarri askotan, landare eta animali ehunetan ere metatzen dira.

Pozoitsuak direnez, zuzenean azalean edo arnas-bideetan zehar zurgatu eta gero, edo bestela,

urarekin edo elikagai kontaminatuekin batera irentsi ondoren, hainbat gaitz eragin dezakete gizakiagan.

Dosi handitan egarri handia, kolikoak, izerdi hotzak, beheko gorputzadarren paralisia, konbultsioak, buruko minak, insomnioa, delirioak eta sarritan heriotza ere eragin ditzakete.

Dosi txikitan baina jarraian hartuz gero, nerbio ehunetan, hezurretan, giltzurrunetan, giblean eta beste hainbat ehun bigunetan metatzen dira, anorexia, min erreumatikoak, buruko minak, bertigoak, anemia, liseri-arazoak, neuritisa, paralisiak, hipertentsioa, gangrena, antzutasuna, inpotentzia eta beste hainbat lesio iraunkor sor ditzaketela-

rik.

Fetoak eta haurrak oso sentikorrak dira berunaren efektuekiko eta aski dira oso kantitate txikiak hauen garapen neurologiko normala oztopatu eta gaitasun intelektualengan eragina izateko.

Zorionez, erregaiek izan dezaketena berun kantitate legez mugatu denez geroztik, eta batez ere berunik gabeko gasolina erabiltzen hasi garenez geroztik, atmosferako berun kantitateak behera egin duela dirudi. Nolanahi ere, oraindik komenigarri dena baino handiagoa da, batez ere gune urbano eta industrial handien inguruan, eta ondorioz, automobilen erabileran mugatu ezean, badugu oraindik berunik gabeko gasolina erabiltzeko premia.

OSASUNA

Alexander teknika gorputza ongi erabiltzeko

TEKNIKA honen bidez, mugimenduak era egoki batean egitea lortu nahi da, aldi berean pentsamenduen eremuan ere eraginez.

Alexander teknikako irakasle bat ez da ikasleak duen arazoan oinarrituko, baizik eta arazo hori izateko ikasleak egiten duena izango du kontuan. Irakasleak gure gorputza gaizki tratatzen dugula erakutsiko digu, eta aldi berean gure gorputza hobe erabiltzen irakatsiko digu.

ALEXANDER teknikaren arabera garrantzi gehiago ematen zaio eraldatze prozesuari azken emaitzei bai-

no. Horregatik, gauzak ongi egiten saiatu baino, zuzen dagoena pentsatu eta ezer ez egitea bultzatzen du hasieran. Ondorioz, ikasleak gaitza sortzen duten gauzak ez egiten ikasi behar du lehenengo, eta gero, mekanismo mental eta fisikoko horiek erabiltzen ikasi beharko du.

Alexander teknika hau abeslari, antzezleri eta artisten artean nahiko zabaldua dago, berainetzat egokia baita, baina edozeinentzat gerta daiteke onuragarri gure gor-

Alexander teknika aplikatzean irakasleak ikasleari bere gorputza ongi erabiltzen irakasten dio.

putza ongi erabiltzen irakasten baitigu. Teknika honek mugimenduak eta senti-

menduak lotzen ditu, berezi ezin diren gauza bezala ikusten baititu ■

ETXE ZULOAN

● ETXE ZULOAN ● ETXE ZULOAN ● ETXE ZULOAN ●

INFORMATIKA

Zein ordenagailu erosiko dugu etxerako?

ORAINTSU arte, idazmakina arruntaz moldatzen zen jendea. Idazmakina elektrikoak ezagutu berri ditugun honetan berriz, etxekoak ordenagailu eske hasi dira. Baina, zein erosi? Denontzat egokia ote da? Ez ote digute ziria sartuko?

Ahaztu behar da sekulako trastea erosi eta bizitza osorako izango dela.

Ordenagailuaren aprobe-txamendua ez da bost bat urtetik luzatzen. Beraz, ondo aukeratu beharra dago.

Seme-alabek ordenagailua jolasteko nahi dutela? Tira, merkeenak bai, baina horretarako bakarrik balio dute. Amstrad eta Atari horiek jolaserako edota arlo

berezi baterako erabiltzen dira (musikarako). Orduan, PC konpatibleren bat aukeratu dugu... edo McIntosh bat? Bi hauek elkarren etsai dira. Etxeetan PC horiek arruntagoak dira eta hedatuago daude, baina McIntosh oso ona da erabiltzen erraza delako, kalitate izugarria eskaintzen duelako eta grafikoetarako aproposena delako. Horregatik, profesional askok azken aukera hau hartu dute.

Eta inprimagailua? Gehienetan oso komenigarria da, eta matrizen bidezkoak oso merke dira.

Baina garbi dago etxerako ez dela azken modeloa behar. Publizitatearen joko-

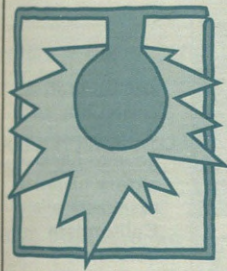

Ondo pentsatu behar da zertarako behar den, erosi aurretik.

tik urrundu behar dugu, etengabe modelo berriak ateratzen direlako eta gurea merkatuari begira —gure beharrak sobera asetu arren— atzeraturik gera dai-tekeelako.

Eta portatilak zergatik ez?

Horiek muga teknikorik ez dute. Baina erabilgarritasun aldetik, kasu konkretuetan izan ezik, etxerako egokiagoak ohizkoak. Eta ez gaitezen has ordenagailuentzako altzarigintzaz mintzatzan...

ARGIA ren

harpidedun izan nahi dut

48 ale eta Euskal Kulturaren Urtekaria jaso nahi ditut etxean

Orain ARGIAren harpidedun eginez gero, beste aldizkari baten urte osoko harpidetza dohainik izango duzu. Gurutze batez adieraz ezazu zure hautua:

☐ Larrun (urtean lau ale)
edo

☐ Susa, (urtean bi ale)

ARGIA: Industrialdea 1-2. LASARTE-ORIA 20.160 Tel. 37 15 45 Fax. 36 10 48

IZEN DEITURAK

HELBIDEA

HERRIA

HERRIALDEA

Tfnoa

BANKU EDO AURREZKI

KUTXA

SUKURTSALA

SUKURTSAL ZKA

KONTU ZENBAKIA

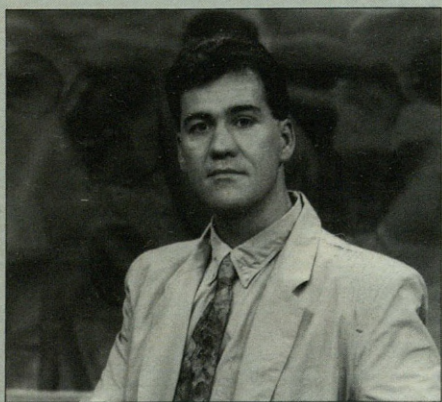
HARPIDETZA SARIAK (BEZ barne): Hego Euskal Herria: 10.300 pzta. / Ipar Euskal Herria: 685 libera / Espainia: 10.300 pzta. / Beste atzerriak: 13.450 pzta. / Airez: 21.300 pzta.

TELEBISTA-IRRATIA

• TELEBISTA-IRRATIA • TELEBISTA-IRRATIA •

BOTOIA SAKATU AURRETIK

IKUSI BAIETZ

Boxeo kiro-
l ikuskizun
handi gisa
aurkeztea du
helburu «Boxeo
izarrak»
saioak.
Argazkian
dauden Manu
Maritxalar eta
Pedro Mari
Goikoetxeak
jartzen diete
piperra irudiei.

● «Handikien txikikeriak» saioaren ordeztu, igandero, 20.30etan, **«Rachel Gunn erizain tituluduna»** umore telesaila pantaila-
ratuko digu ETBk. Lehe-
nengo kapitulua, ordea,
martxoaren 22an, eskaini-
ko da, 16.10etan, norma-
lean errepikapena ikuste-
ko aukera izango dugun
orduan. Bertan, gaixoe-
kin eta bere aginduetara dau-
den erizainekin oso jo-
kaera zakarra azaltzen
duen Rachel Gunn-en is-
torioak kontatzen dira.
● Ipar Euskal Herriko in-
formazioa **«Iparraldeko
Orena»** albistegiak ekarri
ohi du, astelehenetik osti-
ralera, arratsaldero,
18.50etan, Guillaume Iri-

goyenen eskutik.

● Marrazki bizidunen ze-
rrenda zabalean luzez di-
rau, lapur oro dar-dar ba-
tean jartzen dituen **«Gad-
get inspektorea»** k. Aste-
an zehar ere, 18.25etan.

● Ostiralean, martxoaren
26an, eta ETBren hamar
urteak gogoratuz, **«Norta-
suna Agerian»** programan,
Luis Iriondok Bernardo
Atxaga elkarriketatu-
ko du, 17.25etik aurrera.

● Beti eztabaidaren erdian
dugun kirolari eskaintzen
dizkio ostiral gaueko az-
ken orduak ETBk: **«Boxeo
izarrak»**; Manu Maritxalar
eta Pedro Maria Goikoe-
txearen gidaritzapean,
hainbat borrokaldiren la-
burpenak.

TXORI BATEK ESAN DIGU

Nafarroan irratigintzaren inguruko kezka proiektu be-
rritan gauzatzen ari da. Leitzan kasu, udal irratia-
ren egitasmoak urrats sendorik eman du dagoeneko. Uda-
lak aurrekontuak eta estatutuak onartuak ditu, eta ho-
rien arabera, langile bat edo bi egun erdiz lanean jartzea
aurrikusten da, tresneria erosteko bi milioi pezeta
(100.000 libera) inguru xahutuko dituela. Estatutu-
etan aipatzen denez, euskara hutsez igortzea du xede. Mar-
txan hasteko eguna erabat zehazterik ez badago ere,
ekaina aurretik hasia espero dute, hasiera batean eta
libre geratzen diren orduetan, Euskadi Irratiaren pro-
gramazioaz osatuz. Guzti honi buruzko xehetasunik
emango dugu aurrerago.

Lapurraren larrutan

ASTEAZKENAK 24,
21.05etan, ZINE GAUA:

«ZEHARO EROTUTA»

ZUZENDARIA: SIDNEY

POITIER. **ANTZEZLEAK:** GENE
WILDER, RICHARD PRIOR ETA

JOSEPH WILLIAMS.

OSO bikote xelebrea osa-
tzen duten bi lagunek, lanik
gabe geratu ondoren, Cali-
fornian zehar bidaiatzea
erabakitzen dute, ospea eta
aberastasuna aurki dezake-
telakoan. Baina banku lapur
batzuekin nahastu eta es-
petxera sartuko dituzte.
Hortik aurrera, euren zere-
gin nagusia benetako lapu-
rrak aurkitzea izango da.

Komedia bizi eta diberti-
garria dugu «Zeharo erotuta»
filmea. Arrakastaren mozo-
rroa jantzi nahian dabilzan
lagun biek, Gene Wilder eta
Richard Prior antzezleek,
maila ederrean betetzen
dute dagokien papera, lapur
moduan eta pailazo gisa,
irriaren bila beti. Horretan
datza baina, pelikularen
akats nagusia; egoera hain-
bat lekuz kanpokoak dira,
irribarre errazarekin osatu
nahi direnak alegia, gidoiari
inongo sendotasunik ema-
ten ez diotenak. Ez balitz
bikote zoro honengatik,
hanka motz geratu litzateke
oso filmea ■

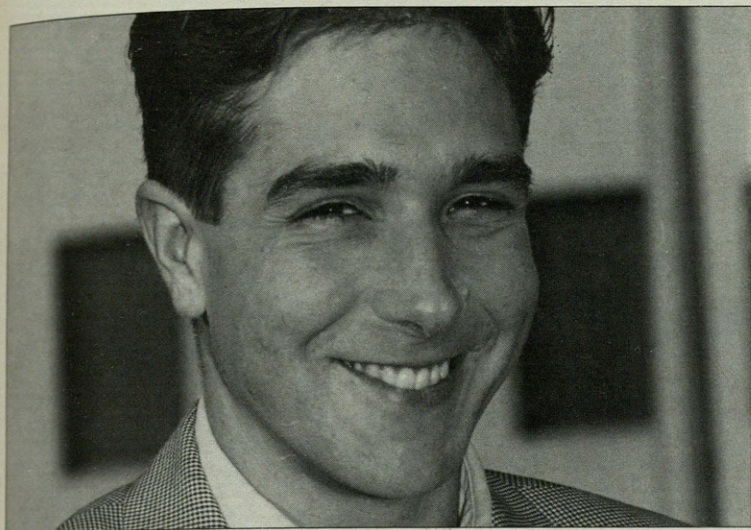
Zeharo erotzeko
zorian bukatuko
dute asteazken
gaueko filmeko
aktore nagusiak,
arrakasta bila
Californiara
abiatsu eta
ezustean
espetxean sartzen
baitituzte
lapurrak
direlakoan.

● **MARTXOAK 25,**
**23.40ETAN, «ALFRED
HITCHCOCKEN ORDUA».**

MARY Cawfield eta Agatha
bere laguna Jamaikara doan
hegaldian elkartzen dira as-
paldiko partez. Abokatu
trebearen itxurak eginez
dabilen iruzurgile batekin
egingo dute bertan topo,
zeinak izugarri erakartzen
dituen ■

● **MARTXOAK 27,**
**13.25ETAN, «URREAREN
IRRIKA».**

DOKUMENTAL telesailaren
4. atalean, «Arbolak mintzo»
izenekoa aurkeztuko zaigu.
Ameriketara urte bila joan
ziren lehenengo euskaldu-
nei buruzko kontuak eta
utzitako aztarnak gaur
egungo irudietan biltzen di-
ra ■

Jose Feliperen ustez, ETBko lehiaketan maila gorantz doa. Bera ere gusturago omen dago «Gezurra Nagusi»n aurrekoetan baino.

Jose Felipe Auzmendi: «ETBk apustu segurua egin du lehiaketa berri honekin»

Ezaguna egiten ari da azken urte honetan J.F. Auzmendi aurkezlea. Badirudi bizitasun berezia ematen ari zaiola orain arte kaskar samar egiten ari ziren lehiaketa saioei. Horretaz eta azken programaz, «Gezurra Nagusi»z, mintzatu gara berarekin.

ARGIA. Obitzen ari zara lehiaketa saioak aurkezten. Gustuz al da?

JOSE FELIPE AUZMENDI. Hau hirugarrena da. «Txandaka» aurkezteko aukera eman zidaten; udan berriro deitu zidaten, bikoizpen enpresa batetik joatekotan nengoela. Atzerrira jotzeko asmotan nengoen urte betez baina... Ez nuen gogo handiegirik berriro lehiaketa batekin hasteko, baina «La Trinca»-k ekoizten zuenez, maila handiagokoa izango zela pentsatu nuen.

A. Aurrekoak zapore onik utzi ez?

J.F.A. Bat-batean sortu zen, ustekabea, ni off-eko ahotza egitekoa nintzelako. Ekoizpen aldetik ez zen horren ona. Oraingoa hobea da, landuagoa, Ingalaterran, Bartzelonan eta Valentzian

egina. Oso profesionalak dira langileak.

A. Edozeinek ez du balio aurkezle paper garrantzitsu horretarako.

J.F.A. Nire ustez ez da horrela, aurkezlearen presentzia minimoa behar duelako; hala ez bada, konkurtsoa txarra denaren seinale. Garrantzitsuena gidoia ona izatea, piperra izatea, lehiakide egokiak aukeratzea. Arbitro baten lana behar da bete.

A. Baina batzuetan beharrezkoa da zure partaide-tza.

J.F.A. Nik ez dut hala nahi, baina gertatu ohi da, euskaldunok kanpoan berritsu gara, baina kamara aurrean zeharo aldatzen gara.

A. Zer da nagusi «Gezurra nagusi»-n?

J.F.A. Ondo pasatzeko

lehiaketa da, etxera nekatuturik itzuli eta atentzio handirik eskatzen ez duen programa beharrean, ikusleak aktibo izan behar du, eta bere etxean erantzuten saiatu. Programa klasikora bueltatzea da.

A. ETBk jaso du kritikarik bere lehiaketan maila dela eta.

J.F.A. «Kalejira»-k izan du arrakastarik handiena eta hau ere oso egokia da. Baina telebista horren tresna konplikatu denez, askotan ez da astirik gelditzen gatza eta piperra duten galderak presatzeko. Itzulpenak, azken orduko smakizunak... baina ondo bideratzen hasiak gara eta badirudi hemendik aurrera oraindik ere maila altuagoa izango duela. Espero dezagun.

A. Zenbat gezur esan dituzu elkarrizketa honetan?

J.F.A. Gezurrik ez, ez daukat ohitura handirik, eta horregatik nabil ni trakets.

J.J. PETRIKORENA

IKUSITAKOAK
IKUSITA

D'accord

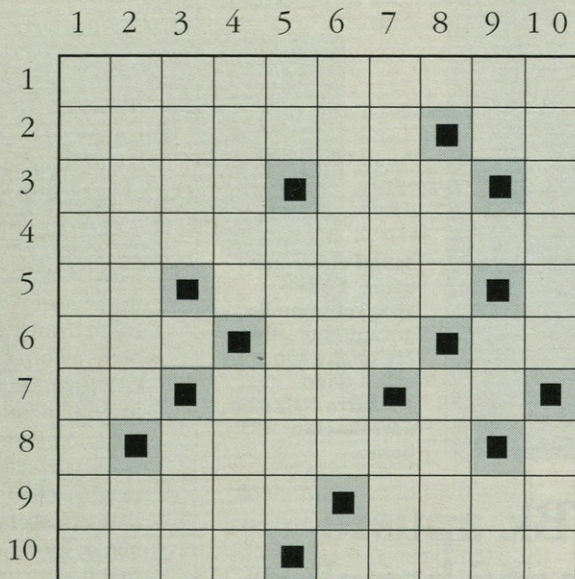
EZ dut uste Maddalen Iriartek zuzendu eta aurkezte duen debategi saioa batera originala denik. Britainiar, espainiar zein frantziar telebistetan badira antzerakoak eta ziur naiz beste hainbat kanaltan ere horrela gertatzen dela. Zelako gaiak aztertu, gidariaren inplikazio moeta edota partehartzaileen aukeraketa sisteman eman daitezke desberdintasunak, bestelako elementuak azalekoak iruditzen zaizkit. Esaniko horietan, desberdintzen dira «Rifi-Ra-fé», «Queremos saber», «De tu a tu» edota «La noche de J. Hermida».

Izan ere, programazio eskeman berrikuntzarik erakusten ez duen «Ados?» izeneko telesaioak, hor dauka ene ustez meriturik handiena. Beharrezkoak direlako aipatzen ari garen bezalako programak. Ez du jotzen, mementuko efektu erraz ezta kolpe deigarri ere, eta bai aldiz informazioa sakondu eta zabaltzeko giro aproposaz. Ez dakit, egungo aurkezleak saio berean urteak emateko gogo/aukerarik duen, baina debategi saioek behar izaten dute nolabaiteko solera. Eztabaidarako telesparru klasiko eta erreferentzia gune izateko urteak behar dira. Herriko plazetako iturrien balioa hor legoke, beti toki berean egotea segunduoro un berria isuriz.

EDORTA ARANA

Denborapasa

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN: 1.- Gazta biguina. 2.- Hiltzailea. Ogi, hitz elkarketan. 3.- Animalia ornogabeei deitzeko era arrunta. Gadaloste. Lehenengoa. 4.- Galdeketak. 5.- Ukatzeko. Madari. Bokala. 6.- Nauka. Juntagailua. Pluralean. 7.- Ergatibo pluralaren marka. Gora jo. Euskal fonema. 8.- Tona. Abiadura. Argona. 9.- Baserriko aberea. Ut! 10.- Neukan. Zoroak.

GOITIK BEHERA: 1.- Beti-beti ez. 2.- Garbiak. Gar. 3.- Zaude. Uranioa. Sarrera. 4.- Titanioa. Bokalkoizta. Gizon izena. 5.- Salgaiak handizka saltzen diren eraikuntza. 6.- Neska gaztea. Bokala. 7.- Elkarrekin. Errepikatuz, ikara. 8.- 2. bokala. Bizkaieraz, ote. Arto irinez eginiko opila. 9.- Hitz grekoa. Bokala. Artsenikoa. Dago. 10.- Mendiko ateak. Euskaraz eta kitto!

Kate hitzak

Letra kopuru desberdineko hitzak ageri zaizkizu ondoan. Helburua zera da, eskuineko taula osatzea, puzzlea bailitzan. Pasa ezazu hitz bakoitza dagokion lekura, kontuan harturik hitzok ezker eskuin eta goitik behera joan daitezkeela.

8 letra

Animalia
Atabalak
Betazala
Marrazki

7 letra

Bizigai
Distira
Iraileku
Izozkia

4 letra

Aiar
Akta
Alua
Arin
Arta
Asia
Baba
Bait
Bare
Daki
Ekia
Eten

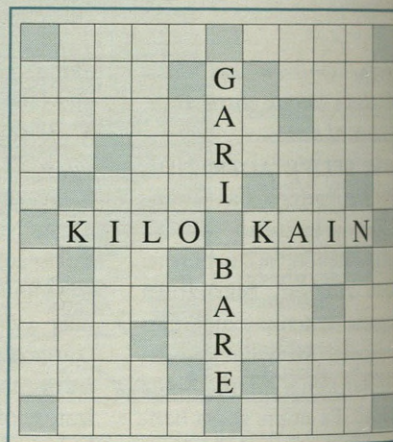
Gako
Gari
Ibar
Ibon
Iran
Izua
Kain
Kala
Kilo
Nano
Nere
Tuak

3 letra

Eri
Iaz
OAS
Oti

2 letra

Ai
Al
An
En
Ir
Si
Tk
Zi

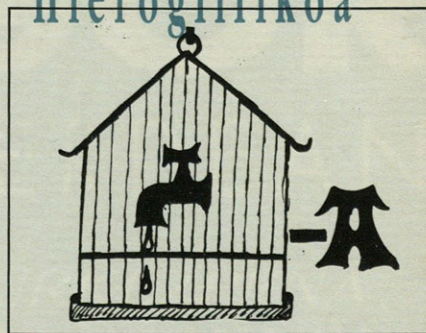
ERANTZUN zenbakidunak bete ondoan, pasa ezazu letra bakoitza dagokion goiko taulako laukira eta grabatuan ageri den pertsonaiaren izena, kazetari ezagun baten izena alegia, ageriko zaizu.

1	2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15	

Urrialdia	(Errep.) ikara	Utzi	(Pl.) Etxeko animalia
Zango atalak	Tona	Italiako dirua	
►	▼	▼	▼
12		9	5
Urria	Letoniako hiriburua		
Alak	Interjek- zioa		
►	▼	Norat atzizkia	
1	13	Modu atzizkia	
3			
►			8
►	Bat	Alderdi espainiera	
	Arazoa	7	Hamar
►	▼	Kontso- nantea	Potasioa
Hots des- atsegina		Musika nota	Gor
Su	10	6	
►	Tarragona- ko hiria	Sufrea	Euskaraz eta kitto!
	Garai	Bizkaieraz, du	
Bizkaian, irratzea	►	2	
►	Gai kimikoa	Areago- tzeko	
►	Garai	Tona	
	11	500	
►	Bat		Pluralean
Gogoratu	▼	4	

Hieroglifikoa

Non eraiki behar dute hotel berria?

Aurreko asteko soluzioak

Gurutzagrama

JULIAN GOROSPE
● A ● E ● G ●
OPARIAK
● M ● H ● A ● B ● A ● R ● R ● A ●
JOLASLEKUA
● K ● A ● R ● A ● R ● D ● I ● O ●
MONASTEGI
● K ● O ● N ● T ● E ● A ● A ● T ● X ●
SARAGOLRA
● D ● D ● T ● I ● P ● U ● L ● A ● K ●
HAUTSARAT
● K ● A ● T ● U ● K ● I ● R ● U ● Z ●

EZKERESKUI: 1. Iragarpena. 2. Birgarro. 3. Igaro.

Iaio. 4. Laborantza. 5. A. Ia. Otu. S. 6. Lea. O. Zan. 7.

Dirutza. Az. 8. I. Rr. Uktu. 9. Atakak. Zor. 10.

Kikarak. Re.

GOTIK BEHERA: 1. Ibilaldia. 2. Riga. El. Ti. 3.

Arabiarak. 4. Giroa. Urka. 5. Agor. Ot. Ar. 6. Ra. aO.

Zuka. 7. Printzak. K. 8. Eratua. Iz. 9. Noiz. Nator. 10.

A. OAS. Zure.

Hieroglifikoa: EHUn

EMAN	LEMA
ISIL	ESARI
KANTARI	RON
ANUGAZA	MAK
SZERK	TOA
DIRA	EZKA
ARRA	OTEA
BARKAMEN	IL
ETA	BANDERA
LARI	NURRI
LAIA	TATI

**Hitz
Kateatuak**

KAXKU

A ZE
IXILTASUNA !!!

HAU BEZALAKORIK EZ DAGO! EZ HO
Rixe! IXIL IXILIK, PAKE PAKEAN MEN-
DIXKA BERDE ETA GARBÍ HONETATIK BAILARA
GUZTIARI BEGIRA GURE ARBASOEK EGITEN ZUTEN
MODUAN, ZUHAIXKA, ZELAI, ERREKA, TONTOR,
TONTORÑO, ETA IBAR LUZE GUZTIEI SO, TARTE-
AN, TXORITKOAK XIROLI RULI, BASURDEAK
KURRIN KURRIN ETA TXIMELETAK,
POZAREN POZEZ UDABERRIA AURKI
DATORRELA KANTATUZ DATOZ, BE
TI ERE IKUSKORTASUNARAKU
GITU NUTEN...

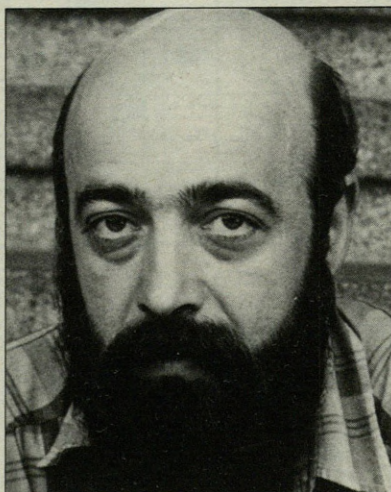

Ni ere kaltetua naiz

HIZKUNTZA baten berreskurapenerako behar beharrezko tresna dugu hezkuntza (baita zapaltzeko ere). Helburua euskararen berreskurapena izaki, eta hau lortzeko bidean hezkuntza prozesua euskaraz gartztea oinarritzko eta ezinbesteko tresna dela, A eredu, bere hizkuntza mailako porrota frogatu ondoren mantentzea setakeria erdalzaleari bidea ematea baizik ez da. Eredu hau mantenduz, hizkuntza mailako diskriminazioa, marginazioa legezkatzen da; ez dira haurren hizkuntz eskubideak errespetatzen; berdintasunaren izenean, haurrei gaztelera inposatzen zaie, euskara ikasteko, erabiltzeko aukera eragotziz.

Baina oinarritzko atalean irakaskuntza euskaraz hautatu ahal izan arren, horraino heltzeko bidea eta hortik ondorengoaren egoera are okerragoa da, kasu batean zein besteak ere duak ez bait dira aplikatu ere egiten. Haurtzaindegi gehienak pribatuak izanda, oso gutxi eskeintzen dute euskaraz hitz egiteko aukera, ia guztietan gaztelera nagusi delarik.

Beste aldetik, oinarritzko hezkuntzan euskaraz ikasi duen neska mutil askok, institutueta doazenean, ez dute ikasketak ama-hizkuntzan jarraitzeko aukera ere izaten gehienetan. Askoz egoera okerragoa ematen da unibertsitatean: irakasle euskaldun gutxi kontratatzen dira, euskal adarretan matrikulatu arren ikasgai asko gaztelaraz hartu behar izaten dute, erdal ere duak nagusi dira..., nahiz eta fakultate batzutan lehenengo mailetakoa ikasle euskaldunen kopurua gaztelaniadunena baino

J O N O R B E Z U A

E.H.Eko kidea

handiago izan.

KALTETUAK dira euskara ikasteko, euskaraz behar bezala baliatzeko eskubidea ere ukatu egiten zaielako. Kaltetuak, azken batez, gizartearen ondarea lotsagabeki lapurtzen zaielako.

Horregatik, eta aurrematrikulazioa zabalik dagoen garai honetan lehenengo pausua gure seme-alabak (gu) euskal adarrean matrikulatzea dugu beraiei (gure) hizkuntz eskubideak errespetatu daitezen.

Irakaskuntzan ezezik, beste arlo askotan ere euskaldunok legeak babesturiko euskara erabiltzeko eskubidearen aurkako erasoak jasaten ditugu: administrazioan, komunikabideetan, zerbitzu publikoetan... Beraz, hizkuntza arrazoiak direla eta baztertuak, diskriminatuak gara, erdaldu-

nen eskubideen defentsaren izenean.

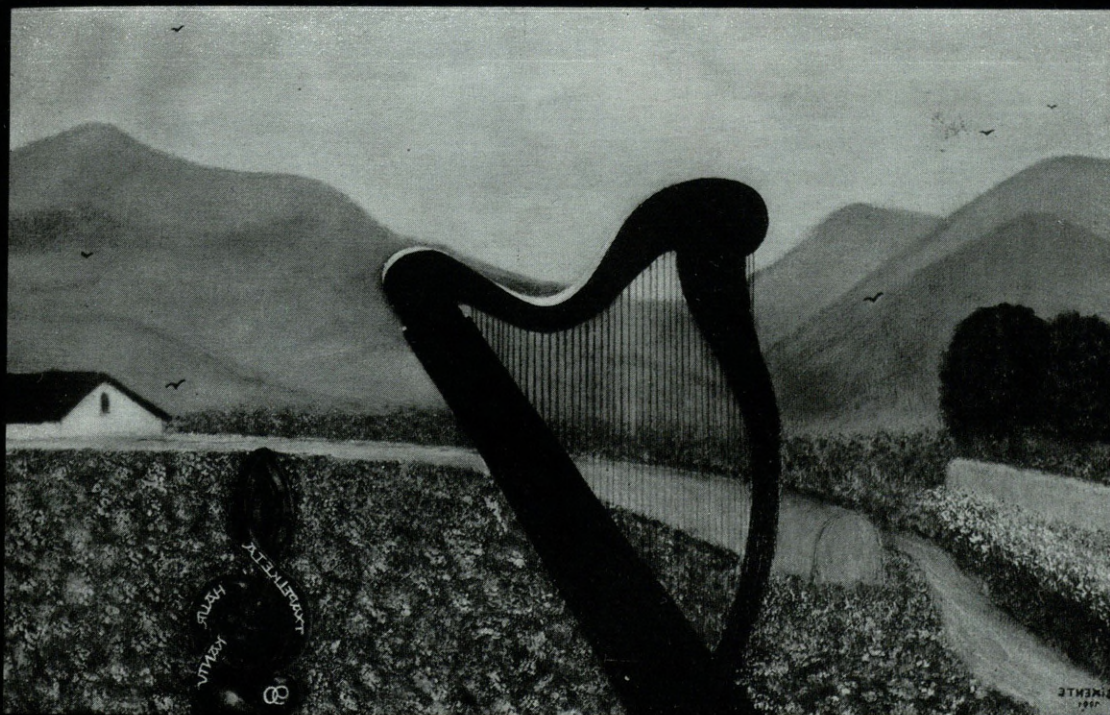
Honen aurrean, Euskal Herrian Euskaraz-ek ixilik ez jarraitzeko eta egoera diskriminatzaile honen ondorioz euskaldunok jasaten ditugun kalteak salatzeke kanpaina bultzatzen du «Ni ere kaltetua naiz» lemapean. Zergatik? Bada, gure ustez legeria eta indarrean dauden arauak eskasak diren arren, kasu askotan betetzen ez direlako. Borondate eskasa agertzen dute gure instituzioek eta politikek euskararen inguruan.

LEGEA betetzea nahi dugu eta egoera salagarriak epaitegietara eramango dira, gure eskubide gehienak errespetatzeko. Berreskurapenerako oinarrietako bat «Ofizialtasuna Euskal Herri osoan» da eta honekin batera gizartea euskalduntzeko eta euskararen erabilpena bideratzeko planak. Gaur egun ez dugu honelakorik (hiru lege egoera arras desberdin: Nafarroako zenbait zonaldeetan eta Iparraldean euskara ilegala da, 'klandestinitatean' murgildurik dago...) Eta guztiau Europa mailako instituzioetan 'gutxiengoan' hizkuntzereikiko begirunea eta beroien sustapena oinarritzko giza eskubide bezala definitzen denean.

Gauzak honela, euskara kaltetua da eta euskaldunok kaltetuak gara. Eta egoera hau aldatzeko bide egokia da berorren kontzientzia hartuz ordaina eskatzea. Euskaldun/euskaltzale euskara gutxiesten den bakoitzean, salatuz, publiko eginez, berreskurapenaren bidean urratsak eman dira. Jaso beraz gure gonbitea.

USURBILEN KANTALDIA ELTZEGOR HERRIALDE BERDEAN

DISKO BERRIAREN AURKEZPENA

OIARDO KIROLDEGIAN

MARTXOAK 26

GAUEKO 10ETAN

SARRERAK SALGAI

USURBIL: TXIRIBOGA, BORDATXO
LASARTE: ARTIZAR
ORIO: LORETXO
ZARAUTZ: ARRANO
HERNANI: RIOJA
OIARTZUN: AMAZKAR
DONOSTIA: HERRIA

ANTOLATZAILE: AITZAGA ELKARTEA (Usurbilgo Arranoa)

ARGIA

GEUREA,
ZEUREA

1992an

EUSKADIKO LEHEN KOMUNIKABIDEAK HAMAR URTE BETE DITU

Hamar urte pasatu dira eta badirudi atzo bertan izan zela. 1982an Euskal Irrati-Telebista martxan hasi zen. Gaur egun, bi telebista-kate eta lau irrati-emisora dituela Euskadiko lehen

komunikabidea da dudarik gabe: bai entzulego alde-tik eta bai jendearen partaidetzagatik.

Oraindik badago zergatik, proiektu berriak, helburu berriak...

HAMAR URTE